Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Opoczno

Styczeń 2017

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | promuje łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

Projekt „Opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Opoczno" jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014–2020 oraz ze środków budżetu państwa przyznanych w ramach konkursu dotacji na działania wspierające gminy w zakresie przygotowania programów rewitalizacji na terenie Województwa Łódzkiego.

InicjatywaLokalna.pl
ul. Targowa 18/609, 25-520 Kielce
tel./fax 41 343 01 24
e-mail: biuro@inicjatywalokalna.pl
www.inicjatywalokalna.pl

Spis treści

Wstęp ... 4
I. Część wprowadzająca ... 7
1. Metodologia prac nad dokumentem ... 7
2. Powiązanie programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi ... 9
II. Część diagnostyczno-analityczna ... 21
1. Metodologia delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji ... 21
2. Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji ... 24
3. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych ... 29
III. Część programowa ... 73
1. Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji ... 73
1.1. Misja i wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji ... 73
1.2. Cele rewitalizacji wraz z odpowiadającymi im kierunkami działań ... 74
2. Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne ... 76
2.1. Lista planowanych podstawowych projektów/przedsięwzięć ... 78
2.2. Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć ... 107
2.3. Mechanizmy zapewnienia komplementarności oraz integrowania działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych ... 111
3. Szacunkowe ramy finansowe dokumentu wraz ze wskazaniem źródeł finansowania 121
IV. Część wdrożeniowa ... 124
1. System realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji ... 124
1.1. Struktura zarządzania dokumentem wraz z jego kosztami ... 124
1.2. Harmonogram realizacji programu ... 127
1.3. Public relations dokumentu ... 131
2. System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu ... 132
2.1. Sposoby monitorowania i sprawozdawczości ... 133
2.2. Sposób ewaluacji i wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu ... 137
3. Mechanizmy włączenia różnych grup interesariuszy w proces rewitalizacji ... 139
4. Specjalna Strefa Rewitalizacji ... 145
5. Sposób realizacji dokumentu, a polityka mieszkaniowa i planowanie przestrzenne w gminie ... 145
5.1. Niezbędne zmiany w polityce mieszkaniowej ... 145
5.2. Niezbędne zmiany w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego 145
Spis fotografii ... 147
Spis map ... 147
Spis schematów ... 148
Spis tabel ... 148
Spis wykresów ... 149
Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji ... 151

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
łódzkie
Unia Europejska Fundusz Spójności

Wstęp

Rewitalizacja stanowi odpowiedź na szereg zjawisk kryzysowych występujących na obszarach gmin, takich jak degradacja techniczna oraz narastające problemy w sferach społecznej i gospodarczej. W związku z tym niezbędne jest planowanie i realizacja kompleksowych projektów rewitalizacyjnych odpowiadających na zidentyfikowane problemy oraz potencjały danego obszaru zdegradowanego, a także wynikającą z nich skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 *Ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji* (Dz. U. z 2015 r. poz. 1777 z późn. zm.), *rewitalizacja* stanowi „proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji (...)".

Podstawowym narzędziem tworzącym ramy operacyjne i płaszczyznę koordynacji działań rewitalizacyjnych jest *gminny program rewitalizacji*, który jest inicjowany, sporządzany oraz uchwalany przez Radę Miejską na podstawie art. 14 ust. 1 ustawy o rewitalizacji. Jest to „wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji"[1]. Dokument obejmuje działania w sposób kompleksowy (z uwzględnieniem projektów współfinansowanych ze środków UE oraz innych publicznych lub prywatnych), ponieważ tylko taka różnorodna konstrukcja warunkuje osiągnięcie efektów.

Objęcie danego obszaru zdegradowanego Gminnym Programem Rewitalizacji będzie stanowiło podstawę wspierania go poprzez instrumenty i narzędzia dedykowane rewitalizacji (programy unijne oraz krajowe) lub korzystania z preferencji w innych instrumentach, programach i działaniach sektorowych.

[1] *Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020,* Minister Rozwoju, Warszawa, 02.08.2016, s. 7–8.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Opoczno (GPR) stanowi spójny dokument strategiczny mający na celu wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszaru zdegradowanego, mającego istotne znaczenie dla rozwoju gminy poprzez przedsięwzięcia kompleksowe (uwzględniające aspekt społeczny, gospodarczy, przestrzenno-funkcjonalny, techniczny i środowiskowy), skoncentrowane terytorialnie oraz prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany.

Niniejszy dokument opracowany został zgodnie z *Ustawą z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji* i *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020*, wydanymi przez Ministra Rozwoju w dniu 2 sierpnia 2016 roku, a także z uwzględnieniem zapisów dotyczących obszaru strategicznej interwencji państwa „miasta i dzielnice miast wymagające rewitalizacji" zawartych w rozdziale 3.1.3 Umowy Partnerstwa[2].

Dokument składa się z czterech zasadniczych części, a mianowicie: części wprowadzającej, diagnostyczno-analitycznej, programowej oraz wdrożeniowej.

Część wprowadzająca zawiera ogólne informacje dotyczące metodologii opracowania dokumentu oraz jego uwarunkowania zewnętrzne, tj. strategiczno-programowe, które wskazują na powiązanie rewitalizacji z całościową wizją rozwoju gminy.

Część diagnostyczno-analityczna obejmuje metodologię delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz określenie ich zasięgów przestrzennych poprzez wskazanie przebiegu granic na terenie gminy. Ponadto zawiera szczegółową diagnozę wyznaczonego obszaru rewitalizacji w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej wraz ze skwantyfikowanymi danymi i ich analizą w celu przedstawienia skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych.

Część programowa przedstawia najważniejsze założenia procesu rewitalizacji na wyznaczonym obszarze rewitalizacji Gminy Opoczno, tj. wizję wyprowadzenia go ze stanu kryzysowego, misję, cele rewitalizacji wraz z kierunkami działań mającymi na celu eliminację lub ograniczenie zidentyfikowanych negatywnych zjawisk i wykorzystanie potencjałów lokalnych. Ponadto zostały tutaj zawarte podstawowe (główne) oraz uzupełniające (komplementarne) projekty rewitalizacyjne powiązane ze sobą i wspólnie oddziałujące na obszar rewitalizacji. Ważnym elementem są również szacunkowe ramy finansowe dokumentu wraz ze wskazaniem różnych źródeł ich finansowania.

[2] *Umowa Partnerstwa, Programowanie perspektywy finansowej 2014–2020*, Ministerstwo Rozwoju, Warszawa, grudzień 2015.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

Część wdrożeniowa składa się z systemu realizacji (wdrażania) dokumentu, a także systemu monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu w reakcji na zmiany w otoczeniu. Ponadto w niniejszej części zawarte zostały mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, instytucji publicznych i innych podmiotów oraz grup nieformalnych aktywnych na terenie gminy na każdym etapie procesu rewitalizacji, tj. diagnozowania, programowania, wdrażania, monitorowania i ewaluacji. Ostatnim elementem jest sposób realizacji założeń dokumentu w odniesieniu do polityki mieszkaniowej oraz planowania i zagospodarowania przestrzennego w gminie wraz z załącznikiem graficznym wskazującym na kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych na obszarze rewitalizacji.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
łódzkie
Unia Europejska Fundusz Spójności

I. Część wprowadzająca

1. Metodologia prac nad dokumentem

Metodologię sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji warunkowały przede wszystkim *Ustawa z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji* (Dz. U. z 2015 r. poz. 1777 z późn. zm.), a także obowiązujące *Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020*, wydane przez Ministra Rozwoju w dniu 2 sierpnia 2016 roku.

Dokument opracowany został z wykorzystaniem modelu ekspercko-partycypacyjnego, polegającego na możliwie szerokim udziale wszystkich interesariuszy we wszystkich etapach prac, przy jednoczesnym zaangażowaniu ekspertów zewnętrznych, odpowiadających między innymi za zorganizowanie procesu konsultacji społecznych oraz przygotowanie końcowej wersji dokumentu. Na wybór takiego podejścia decydujący wpływ miała idea rewitalizacji, w której kluczową rolę odgrywa realizacja zasady partnerstwa i partycypacji społecznej.

Metodologia prac obejmowała dwie zasadnicze części, składające się na efekt końcowy w postaci dokumentu *Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Opoczno*, a mianowicie:

I. *Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Opoczno* – obejmowało następujące etapy:
   1) zgromadzenie danych statystycznych do diagnozy w podziale na ustalone jednostki referencyjne gminy (sołectwa i obwody szkolne miasta) we wszystkich sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej zarówno z Urzędu Miejskiego w Opocznie, jak i instytucji zewnętrznych;
   2) wykonanie wielokryterialnej analizy przestrzennej ustalonych wskaźników oraz opracowanie diagnozy gminy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wraz z mapami poglądowymi koncentracji problemów we wszystkich ww. sferach;
   3) przeprowadzenie w dniach od 31.05.2016 roku do 29.06.2016 roku konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Opoczno wraz z opracowaną diagnozą gminy oraz mapami przedstawiającymi granice ww. obszarów;
   4) przedstawienie Radzie Miejskiej w Opocznie przez Burmistrza Opoczna wniosku o wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy wraz z projektem uchwały, diagnozą gminy na potrzeby wyznaczenia ww. obszarów i mapami przedstawiającymi ich granice w skalach 1:5 000 (obszar zdegradowany)

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

i 1:2 000 (obszar rewitalizacji) z wykorzystaniem treści mapy ewidencyjnej w rozumieniu *Ustawy z dnia 17 maja 1989 roku – Prawo Geodezyjne i Kartograficzne*, a także informacją podsumowującą przeprowadzone konsultacje społeczne;

5) podjęcie na sesji przez Radę Miejską w Opocznie *Uchwały nr XXII/225/2016 z dnia 30 czerwca 2016 roku w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Opoczno*, zmienioną uchwałą Nr XXIII/248/2016 z dnia 29 sierpnia 2016 roku;
6) przekazanie oraz opublikowanie w dniu 22.07.2016 roku ww. uchwały wraz z załącznikami, tj. diagnozą gminy i mapami obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Dzienniku Urzędowym Województwa Łódzkiego (poz. 3470), a następnie ww. uchwały zmieniającej w dniu 19.09.2016 roku (poz. 3963) z uwagi na fakt, że są to akty prawa miejscowego.

II. *Opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji wraz z przeprowadzeniem procesu zaopiniowania dokumentu i Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko* – obejmowało następujące etapy:

1) podjęcie na sesji przez Radę Miejską w Opocznie *Uchwały nr XXIII/250/2016 z dnia 29 sierpnia 2016 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Opoczno* (po 14 dniach niezbędnych na uprawomocnienie się uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Opoczno, która jest aktem prawa miejscowego);
2) ogłoszenie o podjęciu uchwały w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej (w zakładce „Rewitalizacja” w dniu 02.09.2016 roku), w sposób zwyczajowo przyjęty w danej miejscowości (na tablicy ogłoszeń Urzędu Miejskiego w Opocznie w dniu 02.09.2016 roku), w prasie lokalnej („Opoczyńska.pl”, nr 36, data publikacji: 07.09.2016 rok) oraz przez obwieszczenie;
3) przeprowadzenie różnorodnych form partycypacji społecznej służących wspólnemu wypracowaniu przez wszystkich interesariuszy rewitalizacji głównych założeń dokumentu (wizji, misji, celów, kierunków działań), a także „zbudowaniu” bazy planowanych do realizacji projektów (w tym partnerskich), mających na celu wyprowadzenie obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego;

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

4) opracowanie i przeprowadzenie konsultacji założeń projektu dokumentu z Komitetem Rewitalizacji;
5) opracowanie i przeprowadzenie zewnętrznych konsultacji społecznych projektu 1.0 dokumentu;
6) wystąpienie o zaopiniowanie projektu 2.0 GPR przez instytucje wskazane w art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy o rewitalizacji wraz z uzyskaniem opinii w ciągu 14 dni – terminu ustalonego przez Burmistrza Opoczna zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy o rewitalizacji;
7) wystąpienie z wnioskiem do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi (RDOŚ) o uzgodnienie co do konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wraz z uzyskaniem stanowiska ww. instytucji;
8) przekazanie i uchwalenie projektu dokumentu na sesji przez Radę Miejską w Opocznie.

Szczegółowy opis działań partycypacyjnych przeprowadzonych na poszczególnych etapach prac przedstawiono w rozdziale 3 części IV niniejszego dokumentu *Mechanizmy włączenia różnych grup interesariuszy w proces rewitalizacji*.

Dokument powstał w wyniku prac przedstawicieli samorządu, instytucji publicznych oraz kluczowych dla rozwoju gminy partnerów z sektorów społecznego i gospodarczego przy współudziale (w postaci wsparcia merytorycznego) ekspertów i specjalistów zewnętrznych, a także mieszkańców wyznaczonego obszaru, jako głównych interesariuszy procesu rewitalizacji.

2. Powiązanie programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Gminny Program Rewitalizacji odnosząc się w swych założeniach do określonych problemów społecznych mieszkańców na wyznaczonym obszarze rewitalizacji, realizuje założenia innych dokumentów strategicznych i planistycznych na szczeblu lokalnym (stanowiąc istotny element całościowej wizji rozwoju gminy), a także założenia dokumentów regulujących działania w przedmiotowym obszarze na szczeblu subregionalnym, regionalnym, krajowym oraz europejskim. W związku z tym komplementarność z celami, działaniami czy priorytetami innych dokumentów wpływa na skuteczność i efektywność procesu rewitalizacji.

Zestawienie dokumentów strategicznych i planistycznych wraz z nawiązaniem do ich założeń przedstawiono w tabeli 1.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

Tabela 1 Nawiązanie Gminnego Programu Rewitalizacji do dokumentów strategicznych i planistycznych

Lp.	Nazwa dokumentu	Nawiązanie GPR do zapisów dokumentu strategicznego i planistycznego[3]
POZIOM EUROPEJSKI		
1.	***Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu***	*Priorytet III.* Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną. Ponadto wpływa na osiągnięcie 3 z 5 celów głównych: *CEL 1* Osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia na poziomie 75% wśród kobiet i mężczyzn w wieku 20-64 lata. *CEL 4* Podniesienie poziomu wykształcenia, zwłaszcza poprzez dążenie do zmniejszenia odsetka osób zbyt wcześnie kończących naukę do poniżej 10% oraz poprzez zwiększenie do co najmniej 40% osób w wieku 30-34 lat mających wykształcenie wyższe lub równoważne. *CEL 5* Wspieranie włączenia społecznego, zwłaszcza przez ograniczanie ubóstwa, mając na celu wydźwignięcie z ubóstwa lub wykluczenia społecznego co najmniej 20 mln obywateli.
POZIOM KRAJOWY		
2.	***Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030***	*Cel 2.* Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów. *Kierunek działań polityki przestrzennej*: Wspomaganie spójności w specyficznych obszarach problemowych. *Działanie:* Restrukturyzacja i rewitalizacja obszarów zdegradowanych i miast.
3.	***Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju***	*Obszar* Konkurencyjności i innowacyjności gospodarki: Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna: *Cel 3* Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki; Kapitał Ludzki: *Cel 6* Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state"; *Obszar* Równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski: Rozwój regionalny: *Cel 8* Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych; *Obszar* Efektywności i sprawności państwa: Kapitał społeczny: *Cel 11* Wzrost społecznego kapitału rozwoju.
4.	***Strategia Rozwoju Kraju 2020***	*Obszar strategiczny*: Sprawne i efektywne państwo, *Cel 3* Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywateli, *kierunek interwencji:* rozwój kapitału społecznego. *Obszar strategiczny*: Konkurencyjna gospodarka, *Cel 4* Rozwój kapitału ludzkiego, *kierunki interwencji:* zwiększenie aktywności zawodowej oraz poprawa jakości kapitału ludzkiego. *Obszar strategiczny:* Spójność społeczna i terytorialna, *Cel 1* Integracja społeczna, *kierunki interwencji*: zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej zagrożonych.

[3] Zapis założeń dokumentów przytoczono w niezmienionej formie.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

5.	***Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010–2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie***	*Cel główny:* Efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągania celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym. *Cel 2* Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność").
6.	***Krajowa Polityka Miejska 2023***	Strategicznym celem polityki miejskiej jest wzmocnienie zdolności miast i obszarów zurbanizowanych do zrównoważonego rozwoju i tworzenia miejsc pracy oraz poprawa jakości życia mieszkańców. *Cel szczegółowy 3* Odbudowa zdolności do rozwoju poprzez rewitalizację zdegradowanych społecznie, ekonomicznie i fizycznie obszarów miejskich (miasto spójne). *Cel szczegółowy 4* Poprawa konkurencyjności i zdolności głównych ośrodków miejskich do kreowania rozwoju, wzrostu i zatrudnienia (miasto konkurencyjne). Jednym z wątków tematycznych jest rewitalizacja, w którym wskazane zostało, że: „najbardziej zaawansowanym procesem przemian jest kompleksowa rewitalizacja, realizowana na obszarach zdegradowanych, odnosząca się do konkretnego, wyznaczonego w oparciu o obiektywne kryteria, terytorium i łącząca wysiłki różnych podmiotów, których suma ma spowodować trwałe ożywienie społeczne i gospodarcze obszaru, zwiększenie jego atrakcyjności dla mieszkańców i przedsiębiorców oraz poprawę jakości życia. W ten sposób należy wypracować przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i powstające we współpracy z lokalną społecznością".
7.	***Strategia Rozwoju Polski Centralnej do roku 2020 z perspektywą 2030***	*Wizja*: Makroregion Polski Centralnej awangardą Europy XXI wieku. *Cel główny*: Wzrost znaczenia Polski Centralnej w skali międzynarodowej jako przestrzeni przyjaznej generowaniu oraz transferowi wiedzy i innowacji. *Cel szczegółowy II.* Przestrzeń przyjazna twórcom i projektantom. *Kierunek działań*: Udostępnianie przestrzeni twórcom i projektantom w obszarach rewitalizowanych. Ważnym elementem tworzenia przyjaznych warunków dla kreatywnych jednostek, twórców i projektantów będzie dbanie o wysokiej jakości przestrzeń publiczną. Planowane działania rewitalizacyjne prowadzone będą z uwzględnieniem potrzeb środowisk twórczych. Projektanci zostaną włączeni w proces rewitalizacji, aby dzięki ich innowacyjnym ideom powstała atrakcyjna i inspirująca przestrzeń publiczna. Przestrzenie publiczne i rewitalizowane tereny staną się miejscem spotkań artystów ze społeczeństwem, co ułatwi realizację i percepcję awangardowych działań twórczych. Działania administracji publicznej przyczynią się do aktywizacji społecznej mieszkańców i zaangażowania ich w proces zagospodarowania terenów rewitalizowanych, przestrzeni publicznych i tworzenia miejsc symbolicznych. Taka postawa (w szczególności samorządów) przyczyniać się będzie do wzrostu poziomu zaufania społecznego, poczucia tożsamości terytorialnej oraz skłonności do współpracy w ramach lokalnych społeczności.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

POZIOM REGIONALNY		
8.	***Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego. Aktualizacja***	*Nadrzędny cel polityki przestrzennej:* Kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa, warunkującej dynamizację rozwoju zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju poprzez: - wykorzystanie cech położenia w centrum Polski, - wykorzystanie endogenicznego potencjału regionu, - trwałe zachowanie środowiska przyrodniczego i kulturowego, - dążenie do budowy wewnętrznej spójności regionu. *Sfera działań:* System osadniczy. *Cel główny*: Równoważenie systemu osadniczego i poprawa spójności terytorialnej regionu. *Kierunek działań*: Rozwój społeczno-ekonomiczny miast powiatowych na obszarach zagrożonych peryferyzacją. Rozwój funkcji ponadlokalnych i wspieranie rozwoju społeczno--ekonomicznego w ośrodkach powiatowych poza obszarem kształtowania powiązań funkcjonalnych Aglomeracji Łódzkiej: Łęczycy, Opocznie, Pajęcznie, Poddębicach i Wieruszowie oparty na ich potencjale endogenicznym. Opoczno – wspieranie rozwoju funkcji przemysłowej, opartej na przemyśle i kształtującym się klastrze ceramiki i materiałów budowlanych oraz na przemyśle włókienniczym; rozwój małych i średnich przedsiębiorstw; wspieranie miasta jako ośrodka żywej kultury ludowej oraz ośrodka rozwoju funkcji turystycznych opartych na tradycji ludowej i folklorze; pełnienie funkcji głównego transportowego węzła integracyjnego. Stworzenie sieci unikatowych ośrodków historycznych i poddanie ich działaniom rewitalizacyjnym i rewaloryzacyjnym, do której wytypowano 51 ośrodków o randze lokalnej, w tym m.in. Opoczno. *Sfera działań*: Kształtowanie tożsamości regionalnej z wykorzystaniem walorów przyrodniczych, kulturowych i turystycznych regionu. *Kierunek działań*: Zachowanie i ochrona materialnych i niematerialnych zasobów dziedzictwa kulturowego oraz krajobrazu kulturowego województwa oraz wzrost atrakcyjności turystycznej województwa.
9.	***Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020***	Jednym z głównych wyzwań rozwojowych województwa łódzkiego jest: „Rozwój głównych ośrodków miejskich i wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich", a w jego ramach „kształtowanie i poprawa ładu przestrzennego oraz intensyfikacja procesów rewitalizacji". *Wizja rozwoju regionu*: Region spójny terytorialnie i wizerunkowo, kreatywny i konkurencyjny w skali Kraju i Europy, o najlepszej dostępności komunikacyjnej, wyróżniający się atrakcyjnością inwestycyjną i wysoką jakością życia. *Misja regionu*: Prowadzenie zintegrowanej i terytorialnie ukierunkowanej polityki zrównoważonego rozwoju, opartej na współpracy gospodarczej, budowaniu więzi społecznych oraz tożsamości regionalnej. Cele rewitalizacji są spójne w szczególności z następującymi elementami struktury celów Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020: *Filar I* „Spójność gospodarcza" *Cel operacyjny 2.* Nowoczesny kapitał ludzki i rynek pracy, a w jego ramach – *kierunek 2.2.* Kształtowanie aktywnych postaw na rynku pracy. *Filar II* „Spójność społeczna"

		Cel operacyjny 4. Wysoki poziom kapitału społecznego i silne społeczeństwo obywatelskie, w tym szczególnie *kierunek 4.1.* Rozwój społeczności lokalnych. *Cel operacyjny 6.* Reintegracja społeczna grup wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym szczególnie *kierunek 6.1.* Przeciwdziałanie ubóstwu ekonomicznemu i *kierunek 6.2.* Reintegracja zawodowa oraz przeciwdziałanie dyskryminacji i wykluczeniom społecznym.
POZIOM SUBREGIONALNY		
10.	***Strategia Rozwoju Powiatu Opoczyńskiego na lata 2014–2020***	*Wizja:* W 2020 roku Powiat Opoczyński polskim zagłębiem ceramiczno-budowlanym, obszarem atrakcyjnym turystycznie, miejscem kultywowania lokalnych tradycji i oferującym godne warunki bytowe mieszkańcom. *Misja*: Osiągnięcie pozycji lidera branży ceramiczno-budowlanej poprzez wykorzystanie obszaru funkcjonalnego oraz walorów krajobrazowych (parki, zbiorniki wodne) i kulturowych (folklor opoczyński) w celu zwiększenia atrakcyjności regionu. *Cel strategiczny 1.* Wzmacnianie potencjału gospodarczego wokół zasobów posiadanych przez powiat. *Cel operacyjny 6.* Rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, gazowej, ciepłowniczej i energetycznej. *Cel strategiczny 2.* Rozwój turystyki i rekreacji. *Cel operacyjny 1.* Dostępność przestrzeni do celów turystycznych (sportowych i rekreacyjnych). *Cel operacyjny 3.* Rozwój oferty turystycznej regionu. *Cel strategiczny 3.* Poprawa jakości życia mieszkańców. *Cel operacyjny 1.* Polityka społeczna i służba zdrowia. *Cel operacyjny 2.* Podniesienie atrakcyjności osadniczej Powiatu i ograniczenie procesu migracji. *Cel operacyjny 3.* Oferta edukacyjna odpowiadająca na zapotrzebowanie rynku pracy. *Cel operacyjny 4.* Poprawa komunikacji oraz informacji wśród społeczeństwa.
POZIOM LOKALNY		
11.	***Strategia Rozwoju Gminy Opoczno na lata 2016–2020***	*Misja:* Gmina Opoczno aktywnym partnerem mieszkańców i prężnym liderem regionalnym. *Wizja:* Gmina Opoczno to miejsce, w którym będą chciały żyć nasze dzieci. *Cel strategiczny 1.* Poprawa jakości życia mieszkańców gminy, przeciwdziałanie wykluczeniom i niekorzystnym trendom demograficznym. *Cel operacyjny: 1.1* Łagodzenie skutków starzenia się społeczeństwa. *Cel operacyjny: 1.2* Wsparcie i promocja zdrowego trybu życia. *Cel operacyjny: 1.3* Przeciwdziałanie uzależnieniom. *Cel operacyjny: 1.4* Przeciwdziałanie wykluczeniu ekonomicznemu i społecznemu. *Cel strategiczny 2.* Wysoka jakość systemu oświaty. *Cel operacyjny: 2.1* Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa i opieki nad uczniem. *Cel operacyjny: 2.2* Wzrost poziomu kształcenia. *Cel operacyjny: 2.3* Rozwój infrastruktury oświaty.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

		Cel strategiczny 3. Zwiększanie dostępu do wysokiej jakości usług kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych. *Cel operacyjny: 3.1* Zwiększenie dostępności infrastruktury kultury. *Cel operacyjny: 3.2* Zwiększanie atrakcyjności i wszechstronności oferty kulturalnej. *Cel operacyjny: 3.3* E-kultura – digitalizacja zasobów i form aktywności kulturalnej i dziedzictwa kulturalnego regionu. *Cel operacyjny: 3.4* Zachowanie dziedzictwa historycznego i kulturowego regionu. *Cel operacyjny: 3.5* Zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy. *Cel operacyjny: 3.6* Rozwój infrastruktury sportu i rekreacji. *Cel operacyjny: 3.7* Zwiększenie udziału uczestnictwa społecznego w sporcie. *Cel strategiczny 4.* Podniesienie potencjału gospodarczego gminy Opoczno. *Cel operacyjny: 4.1* Aktywizacja przedsiębiorczości na obszarach wiejskich gminy. *Cel operacyjny: 4.2* Poprawa stanu infrastruktury wspomagającej rozwój gospodarczy. *Cel operacyjny: 4.3* Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy Opoczno. *Cel strategiczny 5.* Poprawa warunków środowiska w gminie Opoczno. *Cel operacyjny: 5.1* Ochrona zasobów przyrodniczych i zachowanie bioróżnorodności. *Cel operacyjny: 5.2* Racjonalizacja gospodarki zasobami naturalnymi. ***Cel strategiczny 6*. Opoczno subregionalnym ośrodkiem rozwoju społeczno-gospodarczego o funkcjach egzogenicznych.** ***Cel operacyjny: 6.1* Zwiększenie dostępności usług publicznych.** ***Cel operacyjny: 6.2* Wzrost bezpieczeństwa i porządku publicznego.** ***Cel operacyjny: 6.3* Poprawa estetyki i zagospodarowania miasta.** ***Cel operacyjny: 6.4* Zwiększenie stopnia partycypacji społecznej.**
12.	***Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Opoczno***	*Cel generalny:* Podniesienie standardu życia mieszkańców miasta przy zachowaniu zasady zrównoważonego rozwoju. *Cele polityki przestrzennej*: - uzyskiwanie coraz to wyższej sprawności funkcjonowania miejskich struktur przestrzennych poprzez korektę układu komunikacyjnego, podnoszenie stopnia wyposażenia w infrastrukturę techniczną terenów i zainwestowania kubaturowego; - przeciwdziałanie degradacji walorów miasta w zakresie środowiska przyrodniczego, dziedzictwa kulturowego, potencjału intelektualnego mieszkańców. *Cele pośrednie:* - stały monitoring dotyczący przestrzeni miejskiej, tj. jej zagospodarowania i użytkowania, powiązań zewnętrznych i zależności wewnętrznych, oceny, ochrony i efektywnego wykorzystania występujących walorów w myśl zasady zrównoważonego rozwoju, przeciwdziałania konfliktom i barierom związanym z użytkowaniem przestrzeni, a w konsekwencji określenie rejonów predysponowanych dla rozwoju podstawowych funkcji miejskich (szczególnie poprzez diagnozę środowiska przyrodniczego i kulturowego, ich ochronę, kształtowanie i racjonalne wykorzystanie dla celów rozwojowych, układu komunikacyjnego oraz infrastruktury technicznej);

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

		- tworzenie zbioru informacji stwarzających warunki dla projekcji rozwojowego image miasta, marketingu jego przestrzennych walorów dla działalności związanej z preferowanymi formami aktywności gospodarczej, a w tym działalności ofertowej miasta o funkcji subregionalnej.
13.	***Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Opoczno***	*Cel strategiczny.* Opieka nad rodziną i dzieckiem. *Cel operacyjny:* Utworzenie sieci dodatkowych placówek wspierających rodzinę w wychowaniu i opiece nad dzieckiem. *Cel operacyjny:* Pozyskiwanie i szkolenie wolontariuszy. *Cel operacyjny:* Pedagogizacja rodziców w placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę. *Cel strategiczny.* Aktywizacja społeczna i zawodowa bezrobotnych. *Cel operacyjny:* Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych poprzez umożliwienie osobom długotrwale bezrobotnym podjęcia pracy w ramach prac interwencyjnych i robót publicznych. *Cel operacyjny:* Pomoc dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą w sferze produkcji i usług. *Cel strategiczny.* Przeciwdziałanie bezdomności. *Cel operacyjny:* Pozyskiwanie mieszkań socjalnych dla osób realizujących program wychodzenia z bezdomności jako kolejny etap realizacji programu. *Cel strategiczny.* Stymulacja społeczności lokalnej do tworzenia zdrowego stylu życia wolnego od alkoholu. *Cel operacyjny:* Aktywizacja środowisk młodzieżowych pod kątem rozwijania kompetencji osobistych i społecznych, które umożliwią realizację własnych potencjałów i stworzą warunki do samodzielnego radzenia sobie z trudnościami życiowymi.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ww. dokumentów strategicznych i planistycznych

Miasto Opoczno jest jednym z kluczowych obszarów strategicznych rozwoju gminy, wskazanym w *Strategii Rozwoju Gminy Opoczno na lata 2016–2020*[4]. Do niniejszego obszaru przyporządkowano cel strategiczny 6. *Opoczno subregionalnym ośrodkiem rozwoju społeczno-gospodarczego o funkcjach egzogenicznych*, który składa się z następujących celów operacyjnych: 6.1 *Zwiększenie dostępności usług publicznych*, 6.2 *Wzrost bezpieczeństwa i porządku publicznego*, 6.3 *Poprawa estetyki i zagospodarowania miasta*, a także 6.4 *Zwiększenie stopnia partycypacji społecznej*[5]. Najważniejszym elementem wpływającym na osiągnięcie celu strategicznego 6. jest kompleksowy proces rewitalizacji przyczyniający się do przeciwdziałania zjawiskom kryzysowym i niwelowania słabych stron Miasta Opoczno zidentyfikowanych w analizie SWOT[6]:

- niski poziom udziału mieszkańców w sprawach społecznych,

[4] Strategia Rozwoju przyjęta Uchwałą nr XXII/226/2016 Rady Miejskiej w Opocznie z dnia 30 czerwca 2016 roku.
[5] *Strategia Rozwoju Gminy Opoczno na lata 2016–2020*, s. 101.
[6] jw., s. 98.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Promuje łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

- duża powierzchnia obszaru zdegradowanego miasta,
- brak uporządkowania architektonicznego,
- problemy z dużym natężeniem ruchu drogowego,
- brak ścieżek rowerowych,
- niedostateczna ilość ogólnodostępnych miejsc rekreacji i wypoczynku,
- zły stan nawierzchni dróg i chodników,
- brak ściśle określonego centrum miasta.

Rewitalizacja określona została jako szansa rozwoju miasta, która ma zapobiec zagrożeniom rozwoju, wynikającym z: dalszego procesu degradacji miasta, nieunormowanej sytuacji prawnej gruntów i nieruchomości, oporu właścicieli nieruchomości, dużej konkurencyjności okolicznych miast[7].

Dokument przedstawia obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji wyznaczony na podstawie szczegółowej diagnozy gminy, ale również jednoznacznie określa potrzebę sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji. Koncepcja rewitalizacji dotyczy wyprowadzenia ze stanu kryzysowego najstarszej i zabytkowej części Opoczna, co w szczególności przyczynia się do realizacji celów w obszarze strategicznym I. Społeczeństwo oraz wpisuje się w misję rozwoju gminy: „Gmina Opoczno aktywnym partnerem mieszkańców i prężnym liderem regionalnym". Z uwagi na postępującą degradację techniczną obszar ten kumuluje największą liczbę konfliktów rozwojowych i problemów społeczno-gospodarczych, które powinny zostać rozwiązane w celu poprawy warunków życia mieszkańców i osiągnięcia wizji rozwoju: „Gmina Opoczno to miejsce, w którym będą chciały żyć nasze dzieci"[8].

Potwierdza to również nowelizacja Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego[9], które jest podstawowym dokumentem ustalającym oraz określającym politykę zagospodarowania przestrzennego. Za niedostatki w zagospodarowaniu przestrzennym miasta uważa się[10]:

- małą przejrzystość układu funkcjonalno-przestrzennego miasta,
- występowanie obszarów wymagających rewaloryzacji, modernizacji,
- brak współczesnych założeń urbanistyczno-architektonicznych,

[7] *Strategia Rozwoju Gminy Opoczno na lata 2016–2020*, s. 98.
[8] jw., s. 5.
[9] Zmiana Studium przyjęta Uchwałą nr XIII/114/2015 Rady Miejskiej w Opocznie z dnia 5 października 2015 roku.
[10] *Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Opoczno*, s. 76.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

- zbyt małe nasycenie zabudowanej przestrzeni miasta poprzez tereny zieleni miejskiej powszechnie dostępnej, skromne wyposażenie miasta w ośrodki rekreacji i rozrywki, w tym dla młodzieży.

W związku z powyższym, do obszaru wymagającego rewitalizacji na terenie miasta zaliczono „rejon staromiejski położony poniżej ul. Piotrkowskiej i Moniuszki, wymagający nadania mu cech środka subregionalnego związanego z koncentracją obiektów usługowych miejskich i obsługi subregionu", natomiast jako obszar wymagający rehabilitacji wskazano „obszary zabudowy wielorodzinnej i jednorodzinnej, które wymagają działań w zakresie odpowiedniego standardu zamieszkania, ładu przestrzennego w rejonach: Limanowskiego, Partyzantów, Piotrkowskiej, Mickiewicza, Moniuszki, Staromiejskiej, Garncarskiej, Cichej, rzeki Wąglanki"[11]. Potwierdzają to również wskazania dotyczące „obszaru problemowego" według ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, ponieważ zaliczono do nich m.in.: „najstarsze fragmenty miasta, jako elementy dziedzictwa kulturowego podlegające ochronie konserwatorskiej"[12].

Według zapisów ww. dokumentu uznaje się, że generalnym celem rozwoju miasta jest: „podniesienie standardu życia mieszkańców miasta przy zachowaniu zasady zrównoważonego rozwoju", a także poprzez realizację polityki przestrzennej w zakresie m.in. „przeciwdziałania degradacji walorów miasta w zakresie środowiska przyrodniczego, dziedzictwa kulturowego, potencjału intelektualnego mieszkańców". Uszczegółowienie celu generalnego powinno następować poprzez działania zmierzające do osiągania celów pośrednich (wyrażanych w polityce przestrzennej), a przede wszystkim dotyczących: „stałego monitoringu przestrzeni miejskiej, tj. jej zagospodarowania i użytkowania, powiązań zewnętrznych i zależności wewnętrznych, oceny, ochrony i efektywnego wykorzystania występujących walorów w myśl zasady zrównoważonego rozwoju, przeciwdziałania konfliktom i barierom związanym z użytkowaniem przestrzeni, a w konsekwencji określenie rejonów predysponowanych dla rozwoju podstawowych funkcji miejskich (szczególnie poprzez diagnozę środowiska przyrodniczego i kulturowego, ich ochronę, kształtowanie i racjonalne wykorzystanie dla celów rozwojowych, układu komunikacyjnego oraz infrastruktury technicznej)"[13].

[11] *Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Opoczno*, s. 94.
[12] jw., s. 96.
[13] jw., s. 75.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji wchodzi w skład dwóch wyznaczonych stref strukturalnych miasta, tj.[14]:

1) podobszar rewitalizacji I – w strefę A, stanowiącą „teren zabudowy historycznej z głównym węzłem komunikacyjnym. W jednostce tej znajduje się główny ośrodek administracji oraz centrum usługowe o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym wraz z osiedlami zabudowy wielorodzinnej oraz jednorodzinnej, ograniczonych od północy ulicami: Powstańców Wielkopolskich i Graniczną, oraz od południa torami kolejowymi i rzeką Drzewiczką";
2) podobszar rewitalizacji II – w strefę C, stanowiącą „tereny zabudowy związanej z produkcją, przemysłem, usługami, rzemiosłem lub składami. W jednostce tej znajdują się również tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Główne centrum usługowe zlokalizowane jest przy ul. Przemysłowej, gdzie zlokalizowane są główne zakłady grupy Rovese S.A.".

Podczas wdrażania procesu rewitalizacji na wyznaczonym obszarze rewitalizacji zlokalizowanym na terenie Opoczna realizowane będą przede wszystkim kierunki zagospodarowania przestrzennego, ustalone dla stref strukturalnych.

W Studium wskazano również ważne dla lokalnej społeczności miejsca, stanowiące obszary przestrzeni publicznej, a położone w obrębie granic obszaru rewitalizacji – są to[15]:

- Plac Tadeusza Kościuszki,
- Plac Zamkowy,
- Skwer Kazimierza Wielkiego,
- Plac Strażacki z zielenią wzdłuż ul. Kazimierza Wielkiego.

Ponadto wyznaczono obszar ukształtowanych przestrzeni publicznych historycznego śródmieścia, obejmującego ulice: Kościelną, Szewską, S. Kowalskiego, S. Janasa, Szpitalną, Cichą. Mają one istotne znaczenie z uwagi na zaplanowanie działań społecznych w ramach procesu rewitalizacji.

Z diagnozy w zakresie sfery społecznej zawartej w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Opoczno*[16] wynika, że w związku ze zmianami ustrojowymi, społecznymi i gospodarczymi zauważalne jest rozwarstwienie społeczeństwa i zubożenie części mieszkańców Opoczna. Pomocy potrzebują głównie rodziny, w których występuje: ubóstwo,

[14] *Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Opoczno*, s. 94.
[15] jw., s. 88.
[16] Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych przyjęta Uchwałą nr XXVIII/262/05 Rady Miejskiej w Opocznie z dnia 15 czerwca 2005 roku.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, przemoc w rodzinie oraz alkoholizm lub narkomania. Wszystkie te zjawiska społeczne stanowią zagrożenie dla dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego gminy[17].

Do poprawy sytuacji przyczynią się kompleksowe działania rewitalizacyjne, realizujące następujące cele postawione w ww. dokumencie[18]:

1. Cel strategiczny. *Opieka nad rodziną i dzieckiem*:
   - cel operacyjny: *Utworzenie sieci dodatkowych placówek wspierających rodzinę w wychowaniu i opiece nad dzieckiem* – poprzez stworzenie bazy do właściwego zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży oraz zapewnienie opieki dzieciom osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
   - cel operacyjny: *Pozyskiwanie i szkolenie wolontariuszy* – poprzez pozyskanie dużej grupy wolontariuszy oraz rozwój działań pomocowych na rzecz dzieci, osób starszych i niepełnosprawnych;
   - cel operacyjny: *Pedagogizacja rodziców w placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę* – poprzez nabycie i podniesienie świadomości rodziców w kwestiach opiekuńczo-wychowawczych, rozwiązywania konfliktów rodzinnych, radzenia sobie z problemem uzależnienia i współuzależnienia oraz prowadzenia gospodarstwa domowego.
2. Cel strategiczny. *Aktywizacja społeczna i zawodowa bezrobotnych*:
   - cel operacyjny: *Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych poprzez umożliwienie osobom długotrwale bezrobotnym podjęcia pracy w ramach prac interwencyjnych i robót publicznych* – poprzez poprawę sytuacji materialnej osób bezrobotnych oraz zdobycie doświadczenia zawodowego, organizowanie stażu absolwenckiego i przygotowania zawodowego;
   - cel operacyjny: *Pomoc dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą w sferze produkcji i usług* – poprzez znaczący napływ inwestorów.
3. Cel strategiczny. *Przeciwdziałanie bezdomności*:
   - cel operacyjny: *Pozyskiwanie mieszkań socjalnych dla osób realizujących program wychodzenia z bezdomności jako kolejny etap realizacji programu*.

[17] *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Opoczno*, s. 2.
[18] jw., s. 4–14.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

4. Cel strategiczny. *Stymulacja społeczności lokalnej do tworzenia zdrowego stylu życia wolnego od alkoholu:*
   - cel operacyjny: *Aktywizacja środowisk młodzieżowych pod kątem rozwijania kompetencji osobistych i społecznych, które umożliwią realizację własnych potencjałów i stworzą warunki do samodzielnego radzenia sobie z trudnościami życiowymi* – poprzez propagowanie wśród młodzieży wartości stylu życia wolnego od alkoholu i innych środków zmieniających świadomość oraz zwiększenie aktywności młodzieży w podejmowaniu działań profilaktycznych.

Wdrożenie wszystkich planów rewitalizacyjnych przyczyni się również do stworzenia długofalowej wizji rozwiązywania problemów społecznych, a osiągnięte cele przyczynią się do rozwoju gminy.

W związku z powyższym dokument stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorców zaprojektowanych interwencji społecznych, które przyczynią się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są wykluczeni społecznie oraz zagrożeni marginalizacją, a w konsekwencji doprowadzi do integracji społecznej na obszarze rewitalizacji.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Promuje łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

II. Część diagnostyczno-analityczna

1. Metodologia delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Metodologię wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz szczegółowy przebieg procesu diagnostycznego gminy zawiera *Diagnoza na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Opoczno*[19].

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, *rewitalizacja* to „kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych", dlatego przy wyznaczaniu zasięgu obszaru zdegradowanego wzięto pod uwagę zestaw kryteriów zawarty w art. 9 ust. 1 ww. ustawy i Wytycznych, które wskazują na istnienie stanu kryzysowego na danym terenie.

Stan kryzysowy zdefiniowany został jako „stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

1) *gospodarczej* – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw;
2) *środowiskowej* – w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi bądź stanu środowiska;
3) *przestrzenno-funkcjonalnej* – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych;
4) *technicznej* – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

[19] Diagnoza stanowi załącznik 3. do *Uchwały nr XXII/225/2016 Rady Miejskiej w Opocznie z dnia 30 czerwca 2016 roku w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Opoczno* (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2016 r. poz. 3470).

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej gminy"[20].

W związku z powyższym, w celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego Gmina Opoczno podzielona została na *jednostki strukturalne (referencyjne)*, w sposób odpowiadający istniejącym powiązaniom funkcjonalnym. W procesie diagnostycznym na terenie wiejskim gminy przyjęto podział na sołectwa, natomiast na terenie Miasta Opoczno wzięto pod uwagę podział na 3 obszary, które zostały wyodrębnione zgodnie z granicami obwodów publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę Opoczno. Analiza danych ilościowych w ustalonych jednostkach strukturalnych pozwoliła na stosunkowo łatwe zidentyfikowanie lokalizacji problemów i wyznaczenie granic obszaru zdegradowanego.

Zgodnie z ww. Wytycznymi w przeprowadzonej diagnozie dokonano analizy porównawczej jednostek referencyjnych, opartej na zestawie wskaźników cząstkowych oraz syntetycznych wskaźników degradacji we wszystkich sferach pozwalających na obiektywne określenie stopnia zróżnicowania zjawisk kryzysowych i potencjałów lokalnych na terenie gminy. Syntetyczne wskaźniki koncentracji zjawisk kryzysowych w poszczególnych sferach przedstawione zostały na mapach poglądowych Gminy Opoczno z podziałem na jednostki strukturalne. Jako główne kryteria delimitacji obszaru zdegradowanego przyjęto 33 wskaźniki ustalone na podstawie danych statystycznych gromadzonych w zasobach Urzędu Miejskiego w Opocznie, Ośrodka Pomocy Społecznej w Opocznie, Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Opocznie sp. z o.o. i instytucji zewnętrznych, m.in.: Powiatowego Urzędu Pracy w Opocznie, Komendy Powiatowej Policji w Opocznie oraz Urzędu Statystycznego w Łodzi, a także ogólnodostępnych danych z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego i Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łodzi. Część pozyskanych danych została wykorzystana do porównawczej analizy ilościowej wskaźników ze średnią wartością dla całej gminy, a część posłużyła do dokonania analizy jakościowej charakteryzującej ważne dla rewitalizacji deficyty i problemy obszarów oraz lokalne potencjały.

W procesie delimitacji obszaru zdegradowanego wykorzystano różnorodne źródła informacji, dzięki czemu zastosowane podejście ma charakter kompleksowy i łączy wykorzystanie metod ilościowych z jakościowymi.

[20] *Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020,* Minister Rozwoju, 02.08.2016, s. 6–7.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

Delimitacja obszaru rewitalizacji dokonana została przy uwzględnieniu zapisów art. 10 ustawy o rewitalizacji, który stanowi, że jest to „obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację".

Zgodnie z powyższym wyznaczenie granic obszaru rewitalizacji nastąpiło w oparciu o dwie przesłanki. Pierwszą z nich było stwierdzenie, że na wybranym obszarze uznanym wcześniej jako zdegradowany istnieje szczególna koncentracja negatywnych zjawisk. Drugą z przesłanek było uznanie, że wybrany obszar ma istotne znaczenie dla rozwoju gminy. Takie uzasadnienie obejmuje przedstawienie możliwych do wykorzystania w procesie rewitalizacji lokalnych potencjałów. Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji w Gminie Opoczno przedstawiona została na schemacie 1.

Schemat 1 Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Opoczno

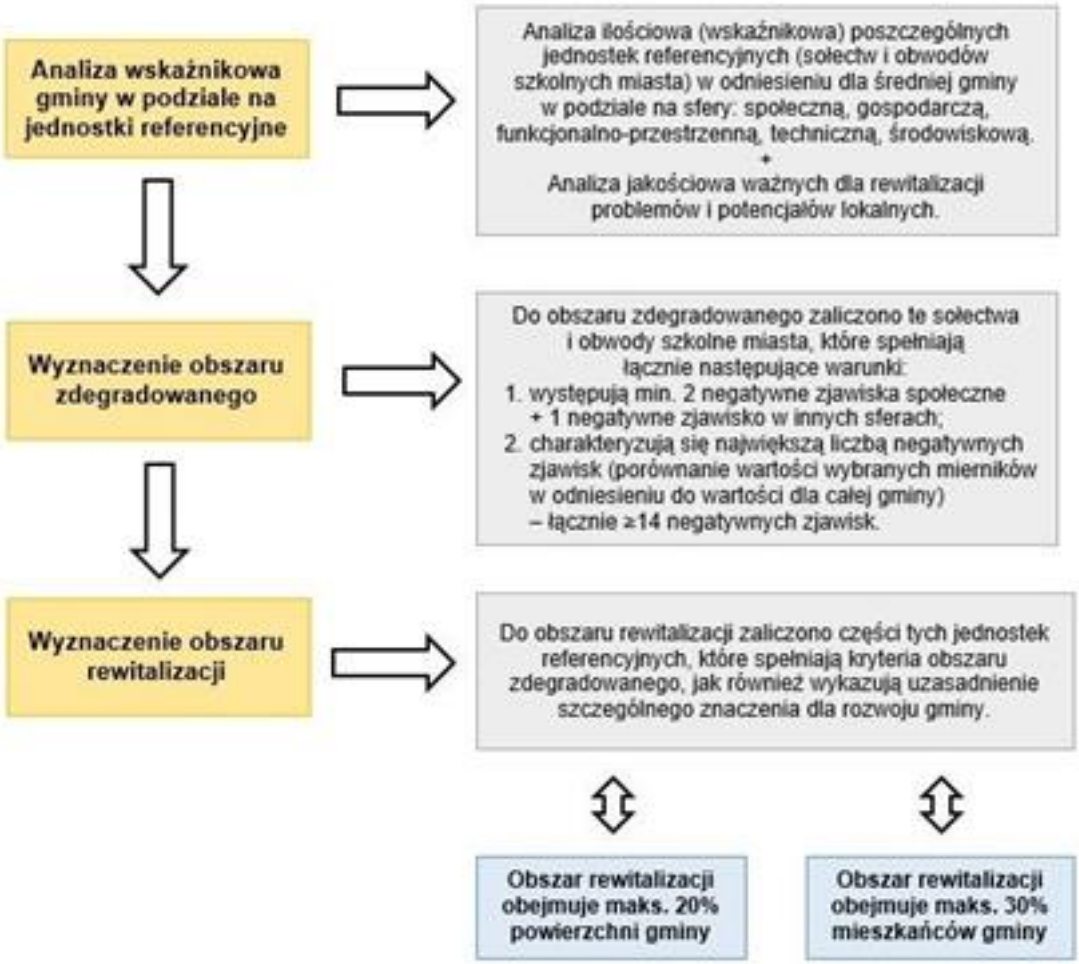

Źródło: Opracowanie własne

2. Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji *obszar zdegradowany* charakteryzuje się koncentracją negatywnych zjawisk społecznych oraz stanem kryzysu w co najmniej jednej ze sfer dotyczących zjawisk gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych. Ponadto ust. 2 wskazuje, że „obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia na każdym z podobszarów występowania koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych".

Na podstawie przeprowadzonego audytu gminnego wyznaczono obszar zdegradowany, na który składają się jednostki referencyjne charakteryzujące się problemami w sferze społecznej przy jednoczesnym występowaniu problemów przynajmniej w jednej innej sferze oraz największą liczbą zidentyfikowanych negatywnych zjawisk, tj. ≥ 14. Zgodnie z przedstawionymi założeniami obszar zdegradowany na terenie Gminy Opoczno obejmuje sołectwa: Sielec (19), Modrzewek (18), Kraśnica (17), Stużno (17), Wygnanów (17), Mroczków Duży (15), Ogonowice (15), Stużno Kolonia (15), Wólka Karwicka (15), Antoniów (14), Januszewice (14), Kruszewiec (14), Kruszewiec Kolonia (14), Modrzew (14), obwód Szkoły Podstawowej nr 2 (14) oraz fragment obwodu Szkoły Podstawowej nr 3 na terenie Miasta Opoczna (7), obejmujący: Dworzec Kolejowy wraz z terenem przyległym oraz tory kolejowe w kierunku wschodnim, a także bloki mieszkalne (dawne mieszkania zakładowe Zespołu Zakładów Płytek Ceramicznych) przy ul. Przemysłowej.

Wskazany obszar zajmuje 86,29 km^2, co stanowi 45,3% powierzchni gminy i jest zamieszkiwany przez 11 995 osób, tj. 34,0% ogółu mieszkańców gminy.

Zgodnie z art. 10 ust. 1 i 2 ustawy o rewitalizacji, *obszar rewitalizacji* to „obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację (…). Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic".

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

W związku z art. 10 ww. ustawy wyznaczony został obszar, na którym występuje wysokie natężenie negatywnych zjawisk w sferze społecznej oraz technicznej, a jednocześnie mający istotne znaczenie dla rozwoju gminy i planowane jest na nim przeprowadzenie działań rewitalizacyjnych.

W wyniku przeprowadzonej diagnozy, w podziale na jednostki referencyjne gminy i delimitacji obszaru zdegradowanego, wyznaczono dwa podobszary rewitalizacji:

1) *Podobszar I* będący częścią obwodu Szkoły Podstawowej nr 2 i obwodu Szkoły Podstawowej nr 3 w Opocznie – ograniczony jest: Dworcem Kolejowym w Opocznie, torami kolejowymi w kierunku wschodnim, ul. Osiedle Za Wulkanem, ul. Partyzantów (do przecięcia z ul. Piotrkowską), ul. Piotrkowską (do Ronda im. Ks. Jana Wojtana z uwzględnieniem terenu Zespołu Szkół Samorządowych Nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi w Opocznie), ul. Stanisława Moniuszki, ul. Staromiejską (do skrzyżowania z ul. Stanisława Drzymały), ul. Stanisława Drzymały, wschodnią granicą Miasta Opoczno, rzeką Drzewiczką (do torów kolejowych), torami kolejowymi do Dworca Kolejowego.
2) *Podobszar II* będący częścią obwodu Szkoły Podstawowej nr 3 w Opocznie – ograniczony jest: granicami działek ewidencyjnych nr: 548/2, 548/3, 548/6, 548/9, 548/11 w obrębie 9 Miasta Opoczno.

Wyznaczony obszar rewitalizacji zajmuje powierzchnię 1,238 km^2 (0,65% powierzchni ogółem gminy) i jest zamieszkały przez 1 961 mieszkańców (5,56% ludności ogółem gminy), więc nie przekracza limitów określonych w art. 10 ust. 2 ustawy o rewitalizacji.

Lokalizację obszaru rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego przedstawia mapa 1, natomiast szczegółowy przebieg granic podobszarów rewitalizacji na terenie Gminy Opoczno prezentują mapy 2 i 3.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
łódzkie
Unia Europejska Fundusz Spójności

Mapa 1 Lokalizacja obszaru rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego w Gminie Opoczno

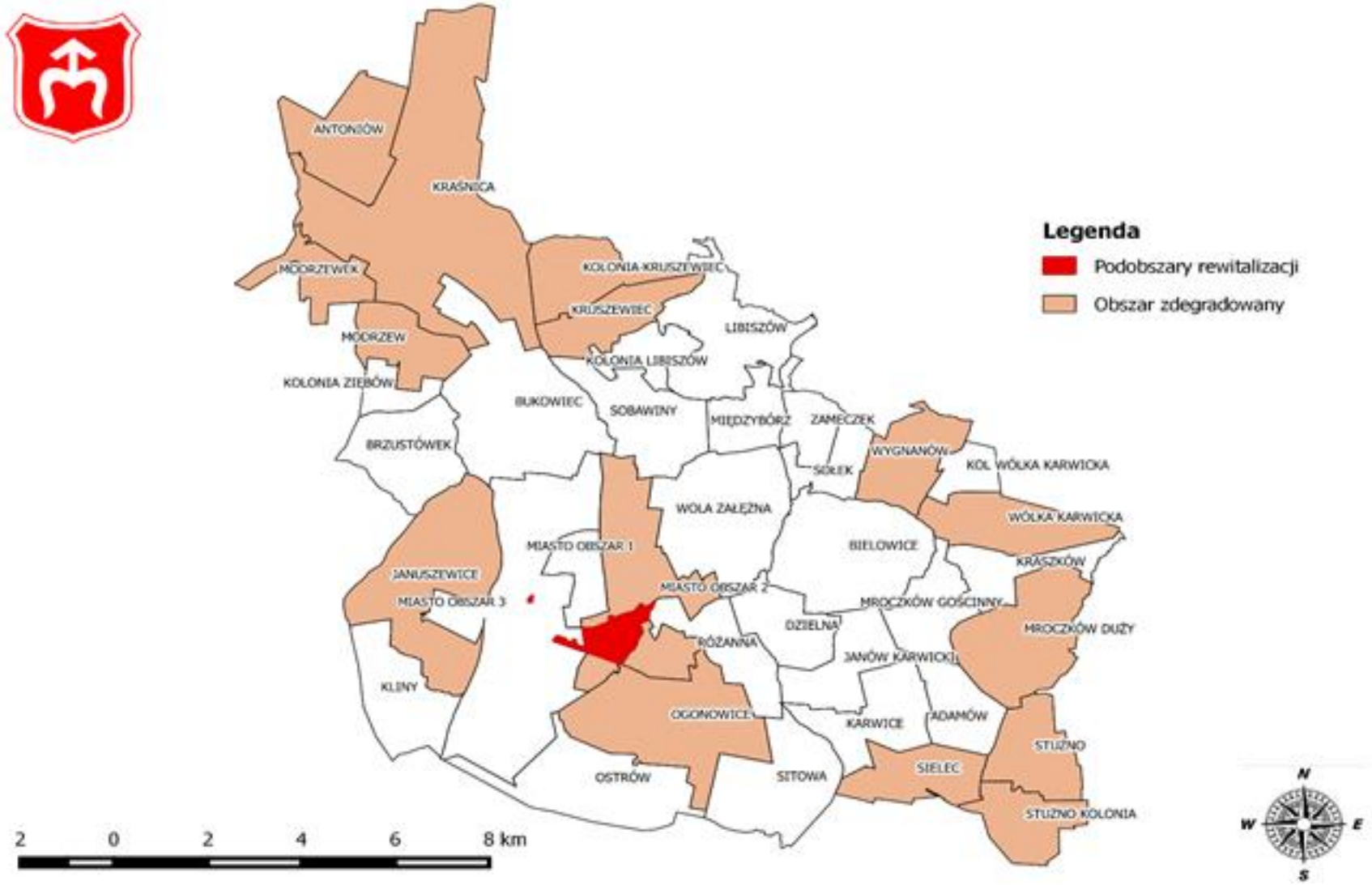

Źródło: Opracowanie własne

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
łódzkie
Unia Europejska Fundusz Spójności

Mapa 2 Granice wyznaczonego podobszaru rewitalizacji I na terenie Gminy Opoczno

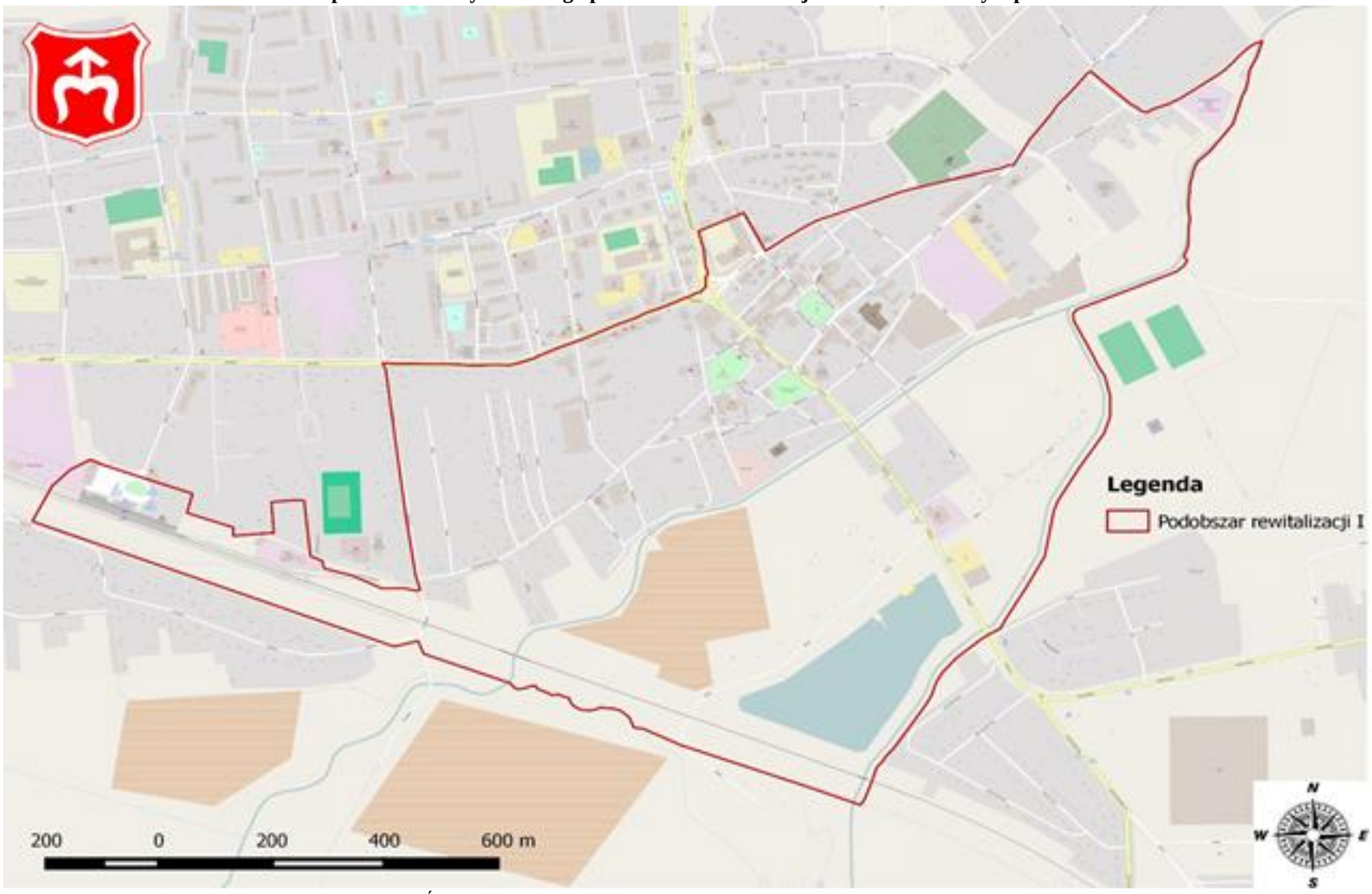

Źródło: Opracowanie własne na podstawie openstreetmap.org

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
promuje łódzkie
Unia Europejska Fundusz Spójności

Mapa 3 Granice wyznaczonego podobszaru rewitalizacji II na terenie Gminy Opoczno

Źródło: Opracowanie własne na podstawie openstreetmap.org

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
łódzkie
Unia Europejska Fundusz Spójności

3. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych

Jednym z najważniejszych elementów gminnego programu rewitalizacji, wynikającym z art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy o rewitalizacji jest „szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji (…) obejmująca analizę negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, oraz lokalnych potencjałów występujących na terenie tego obszaru".

Zgodnie z powyższym pogłębiona diagnoza wyznaczonego obszaru obejmowała sfery: społeczną, gospodarczą, przestrzenno-funkcjonalną, techniczną i środowiskową. Problemy analizowane w ramach wszystkich aspektów wzajemnie się przenikają i podział na sfery tematyczne ma charakter umowny. Takie szerokie rozpoznanie oraz identyfikacja skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych pozwoli na przygotowanie projektów o bardziej złożonym, kompleksowym charakterze i większym oddziaływaniu.

Schemat 2 Sfery tematyczne analizowane w szczegółowej diagnozie obszaru rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
łódzkie
Unia Europejska Fundusz Spójności

Wyznaczony I podobszar rewitalizacji obejmuje swoim zasięgiem historyczne centrum Miasta Opoczno, usytuowane we wschodniej jego części. Z uwagi, że jest to główny ośrodek gminy i dominują tutaj funkcje centrotwórcze: publiczne, usługowe, handlowe, edukacyjne, kulturalne, rekreacyjne oraz mieszkaniowe ma szczególne znaczenie w rozwoju gminy. Znajduje się przy ważnych szlakach komunikacyjnych, ponieważ przez niniejszy podobszar przebiega droga wojewódzka nr 726 relacji Rawa Mazowiecka – Żarnów, natomiast na południe usytuowana jest droga krajowa nr 12, która obsługuje część ruchu tranzytowego wschód–zachód. Zasięg przestrzenny II podobszaru rewitalizacji obejmuje bloki mieszkalne przy ul. Przemysłowej 3 w Opocznie. Zlokalizowany jest w północno-zachodniej części miasta i pełni funkcje mieszkaniowe.

Według danych Urzędu Miejskiego w Opocznie za 2014 rok, stan ludności na wyznaczonym obszarze rewitalizacji (zgodnie z faktycznym miejscem zamieszkania) wynosił ogółem 2 211 osób, tj. 6,27% ludności ogółem gminy (w tym: 2 135 ludności – I podobszar rewitalizacji oraz 76 osób – II podobszar rewitalizacji). W latach 2010–2014 liczba ludności wzrosła o 4,3% (wykres 1).

Wykres 1 Liczba ludności na wyznaczonym obszarze rewitalizacji (łącznie I i II podobszar rewitalizacji) na terenie Gminy Opoczno w latach 2010–2014

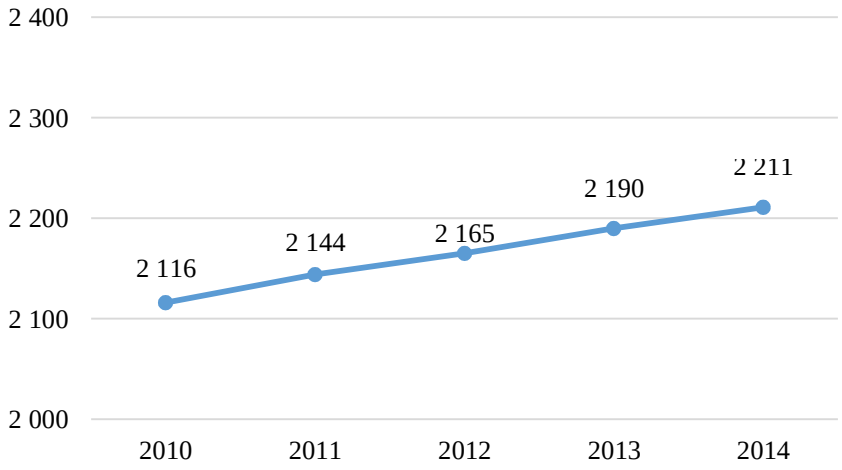

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Opocznie

Procesy demograficzne związane z ruchem naturalnym ludności, takie jak: urodzenia, zgony i migracje wpływają nie tylko na liczbę ludności, ale także na jej strukturę wiekową. Analizując udział ludności według ekonomicznych grup wieku w stosunku do ludności ogółem poszczególnych podobszarów rewitalizacji należy wskazać, że w 2014 roku mieszkańcy w wieku przedprodukcyjnym stanowili 24,7% ludności na I podobszarze oraz aż 43,1% ludności na II podobszarze, w wieku produkcyjnym 59,5% – I podobszar i 55,3%

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
łódzkie
Unia Europejska Fundusz Spójności

– II podobszar, natomiast w wieku poprodukcyjnym odpowiednio w I podobszarze – 15,8% i w II podobszarze – 2,6% (wykres 4). W porównaniu do średniej dla całej gminy struktura wiekowa mieszkańców I i II podobszaru rewitalizacji przedstawia się w korzystnej proporcji osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym do osób w wieku poprodukcyjnym, co świadczy o wysokim kapitale młodych ludzi. Należy również zaznaczyć, że w ciągu kilku następnych lat będzie można zauważyć pogłębiającą się tendencję wzrostową liczby osób, które przekroczą potencjalny wiek zdolności do pracy, co przy zaniechaniu kompleksowych działań rewitalizacyjnych spowoduje „wyludnianie się" obszaru (wykresy 2 i 3).

Wykres 2 Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w stosunku do ludności ogółem na I podobszarze rewitalizacji Gminy Opoczno w latach 2010–2014

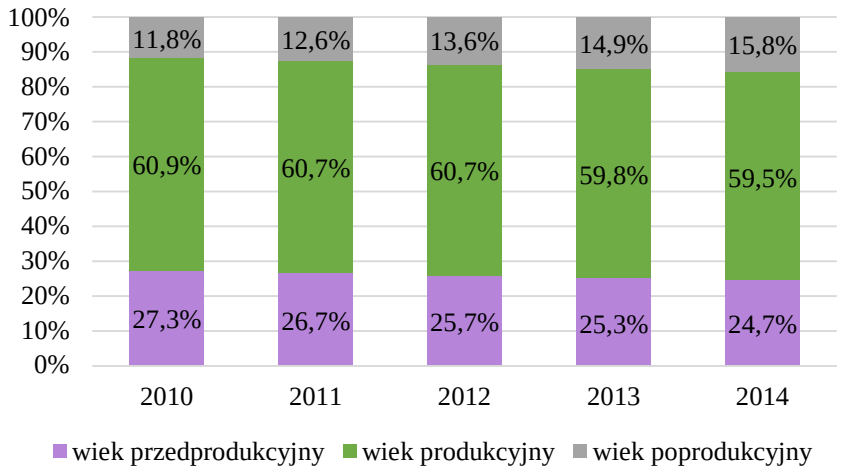

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Opocznie

Wykres 3 Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w stosunku do ludności ogółem na II podobszarze rewitalizacji Gminy Opoczno w latach 2010–2014

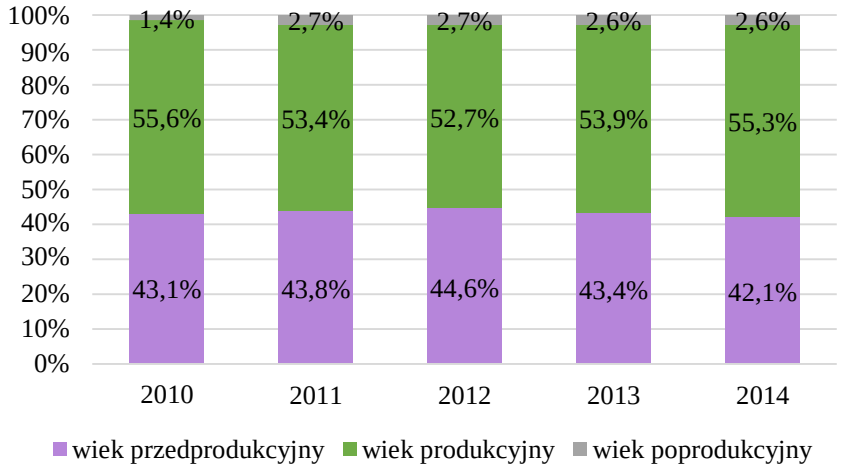

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Opocznie

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
łódzkie
Unia Europejska Fundusz Spójności

Wykres 4 Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w stosunku do ludności ogółem w 2014 roku – porównanie średniej dla I i II podobszaru rewitalizacji oraz Gminy Opoczno

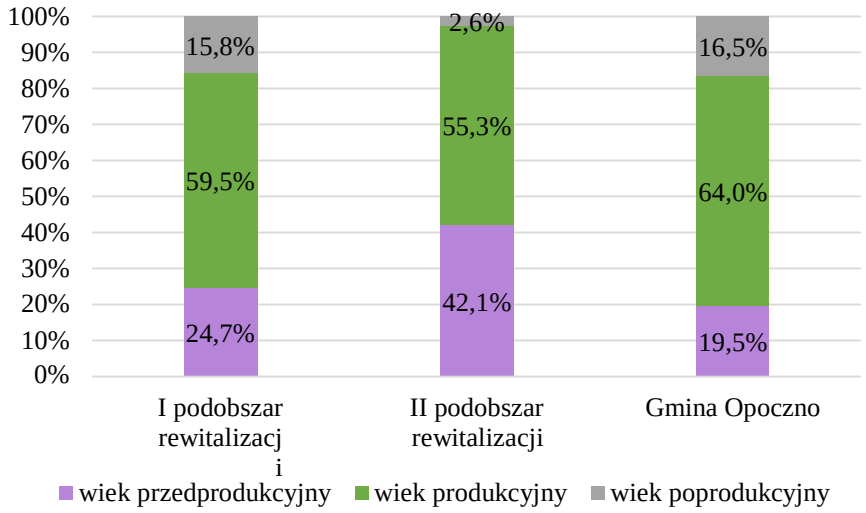

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Opocznie

Potwierdzeniem tego faktu jest wskaźnik obciążenia demograficznego, odnoszący się do liczby osób w wieku nieprodukcyjnym przypadających na każde 100 osób w wieku produkcyjnym, który w 2014 roku dla obszaru rewitalizacji wynosił 68 osób na I podobszarze rewitalizacji i 81 osób na II podobszarze rewitalizacji, natomiast średnia dla całej gminy wynosiła 56 osób. Pozwala to na wykorzystanie dużej liczby młodych ludzi zamieszkujących oba podobszary rewitalizacji do wyprowadzenia ich z sytuacji kryzysowej.

Z uwagi na fakt, że II podobszar rewitalizacji obejmuje niewielki fragment gminy i zamieszkiwany jest tylko przez 76 osób – pozostałe dane statystyczne zostały przedstawione dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji, obejmującego I i II podobszar rewitalizacji.

Procesy demograficzne wpływające na strukturę wiekową społeczności obszaru rewitalizacji bezpośrednio wiążą się z sytuacją na rynku pracy. Z uwagi na specjalizację przemysłową gminy w zakresie ceramiki, charakteryzuje się on niedostosowaniem w strukturze kompetencji i kwalifikacji, wynikającym z obecnego systemu i kierunku kształcenia młodych ludzi. Wpływa to również na poziom bezrobocia, który w latach 2010–2014 (wykres 5) kształtował się na tym samym poziomie (z niewielkim spadkiem) i na tle średniej dla gminy w 2014 roku, tj. 61 osób na 1 000 mieszkańców był zdecydowanie wyższy i wynosił 223 osoby (wykres 6).

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
promuje łódzkie
Unia Europejska Fundusz Spójności

Wykres 5 Liczba osób w rodzinie, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na 1 000 mieszkańców na wyznaczonym obszarze rewitalizacji (łącznie I i II podobszar rewitalizacji) na terenie Gminy Opoczno w latach 2010–2014

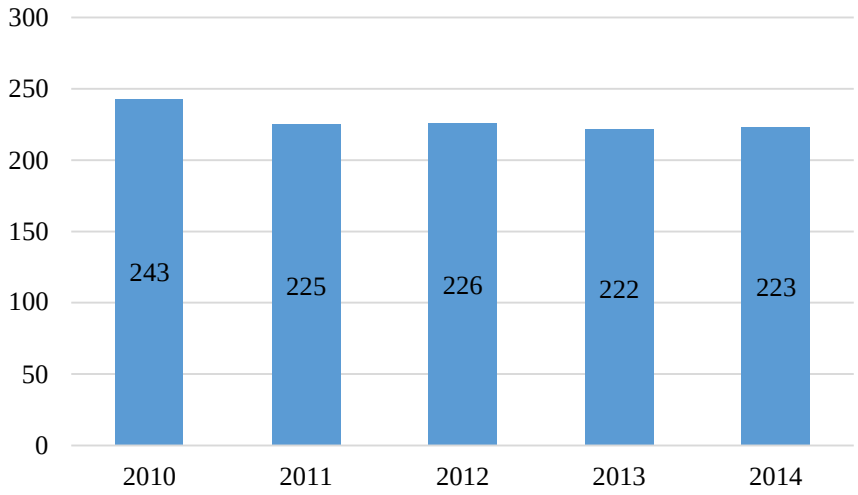

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Opocznie

Wykres 6 Liczba osób w rodzinie, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na 1 000 mieszkańców w 2014 r. – porównanie średniej dla obszaru rewitalizacji (łącznie I i II podobszar rewitalizacji) i Gminy Opoczno

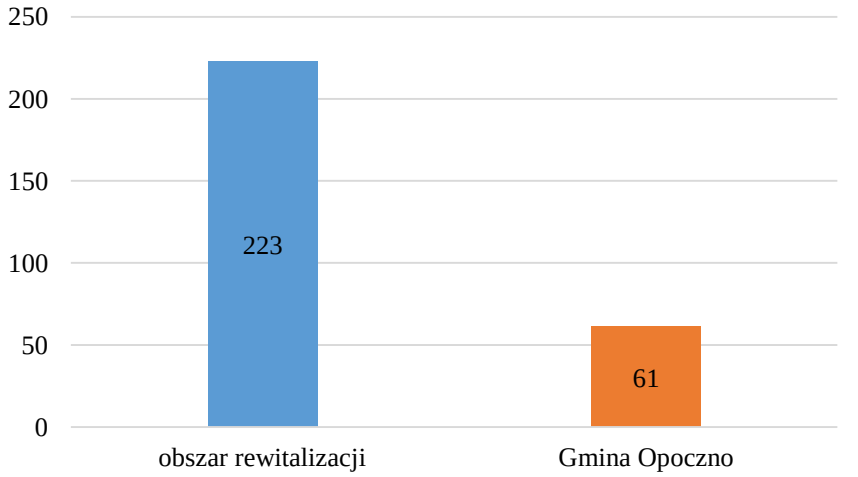

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Opocznie

Kryterium poziomu ubóstwa i skali problemów społecznych na obszarze rewitalizacji zostało zmierzone przy pomocy wskaźnika „udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w % ludności ogółem". Zgodnie z danymi Ośrodka Pomocy Społecznej w Opocznie w 2014 r. kształtował się on na poziomie 28%. Wartość ta była zdecydowanie wyższa od średniej dla gminy, która wynosiła w badanym okresie 9% ludności ogółem (wykres 7).

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
łódzkie
Unia Europejska Fundusz Spójności

Wykres 7 Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w % ludności ogółem w 2014 r. – porównanie średniej dla obszaru rewitalizacji (łącznie I i II podobszar rewitalizacji) i Gminy Opoczno

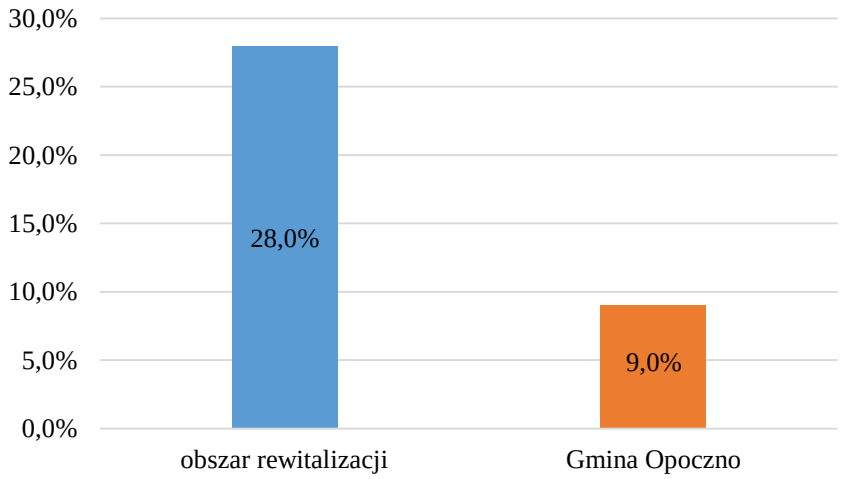

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Opocznie

Kumulacja osób wykluczonych społecznie w jednym miejscu powoduje tworzenie się tzw. „enklaw biedy" w postaci zabudowy socjalnej, która zlokalizowana jest w różnych fragmentach wyznaczonego obszaru rewitalizacji, a szczególnie w najbardziej reprezentacyjnych częściach miasta obejmujących część staromiejską. Negatywne zjawiska społeczne występują wewnątrz obszaru z różną intensywnością i nieco inne są także ich przyczyny. Nie zmienia to faktu, że rozproszenie koncentracji problemów społecznych wpływa na jakość życia całej społeczności zamieszkującej na tym obszarze i osób korzystających z różnych usług czy aktywności na jego terenie. Z zestawienia danych w tabeli 2 wynika, że największymi problemami społecznymi, biorąc pod uwagę pomoc udzieloną przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Opocznie na przestrzeni lat 2010–2014 – było bezrobocie, ubóstwo oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

Bezrobocie jako zjawisko społeczne ma znaczący wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka, zwłaszcza w przypadku długookresowości. Pierwsze odczuwalne skutki wiążą się z naturą ekonomiczną – utratą źródła utrzymania, idącym za tym ubożeniem, a w dalszej kolejności problemami społecznymi czy nawet z przestępczością. Może też prowadzić do rozpadu rodziny czy przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji do dziedziczenia statusu bezrobotnego.

Ubóstwo rozumiane jest jako uzyskiwanie dochodów poniżej ustawowego kryterium dochodowego, które oscyluje na granicy minimum egzystencji określonego przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych – w 2014 r. ustalone zostało na poziomie 544 zł dla osoby samotnie

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

gospodarującej oraz 457 zł dla osoby w rodzinie[21]. Ubóstwo jest wynikiem głównie bezrobocia, niepełnosprawności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego, a także uzależnień.

Problemy w realizowaniu funkcji rodzicielskich dotyczą trzech podstawowych aspektów: opieki i wychowania dziecka, prowadzenia gospodarstwa domowego oraz kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych. W większości rodzin problemy dotyczą więcej niż jednego obszaru i są połączone z problemem bezrobocia, ubóstwa czy uzależnień.

Tabela 2 Najczęstsze powody korzystania ze świadczeń pomocy społecznej na obszarze rewitalizacji w latach 2010–2014 (liczba osób, którym przyznano świadczenie z danego powodu na 1 000 mieszkańców)

Lp.	Nazwa wskaźnika	Najczęstsze powody korzystania ze świadczeń w poszczególnych latach					Średnia dla gminy
		2010	2011	2012	2013	2014	
1.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1 000 mieszkańców	150	147	137	149	157	36
2.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na 1 000 mieszkańców	260	240	243	242	243	61
3.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności na 1 000 mieszkańców	72	69	70	66	81	27
4.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 1 000 mieszkańców	46	67	69	63	72	29
5.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na 1 000 mieszkańców	28	88	94	107	109	9
6.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie na 1 000 mieszkańców	3	6	0	3	4	2
7.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na 1 000 mieszkańców	8	10	9	7	6	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Opocznie

Najważniejsze problemy społeczne zidentyfikowane na obszarze rewitalizacji są ze sobą ściśle powiązane, np. bezrobocie powoduje utratę środków na utrzymanie doprowadzając do ubóstwa, a jednocześnie pogłębia i nawarstwia inne problemy, takie jak

[21] Strona internetowa Instytutu Pracy i Spraw Socjalnych, ipiss.com.pl/?zaklady=minimum-egzystencji-2, inf. z dnia 05.12.2016.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

izolacja społeczna bądź uzależnienia. W związku z tym bardzo często powodem przyznawania pomocy jest występowanie kilku przyczyn jednocześnie.

Powyższa sytuacja dotycząca kumulacji problemów społecznych jest silnie związana z wysokim zapotrzebowaniem mieszkańców na mieszkania socjalne, które wynosiło według stanu na początek grudnia 2016 roku – 234 osoby z obszaru rewitalizacji (łącznie I i II podobszar) ubiegających się o ww. typ mieszkania. Stanowi to aż 30,14% wszystkich osób oczekujących z terenu gminy (776 osób).

Należy podjąć kompleksowe działania społeczne na obszarze rewitalizacji służące rozwiązaniu zidentyfikowanych problemów społecznych, integracji oraz aktywizacji mieszkańców. Zaplanowanie działań społecznych o charakterze wyprzedzającym będzie miało na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych oraz gotowości i świadomości mieszkańców co do możliwości partycypacyjnego współdecydowania o obszarze objętym Gminnym Programem Rewitalizacji.

Kolejnym istotnym czynnikiem oceny skali rozwiązywania różnych problemów społecznych w rewitalizacji jest stan bezpieczeństwa publicznego, który został zmierzony na obszarze rewitalizacji przy pomocy wskaźnika „liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję na 1 000 mieszkańców" w latach 2010–2014 (wykres 8) oraz na tle średniej dla Gminy Opoczno (wykres 9).

Wykres 8 Liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję na 1 000 mieszkańców na wyznaczonym obszarze rewitalizacji (łącznie I i II podobszar rewitalizacji) na terenie Gminy Opoczno w latach 2010–2014

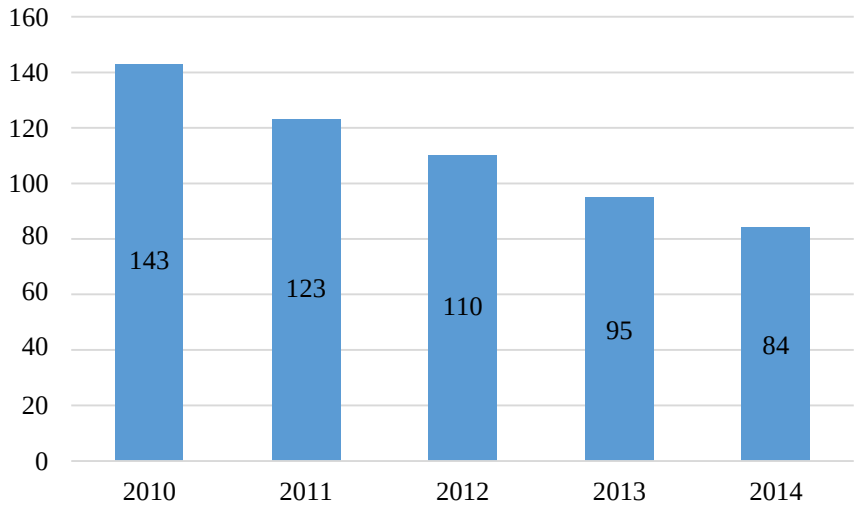

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Opocznie

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
łódzkie
Unia Europejska Fundusz Spójności

Wykres 9 Liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję na 1 000 mieszkańców w 2014 r. – porównanie średniej dla obszaru rewitalizacji (łącznie I i II podobszar rewitalizacji) i Gminy Opoczno

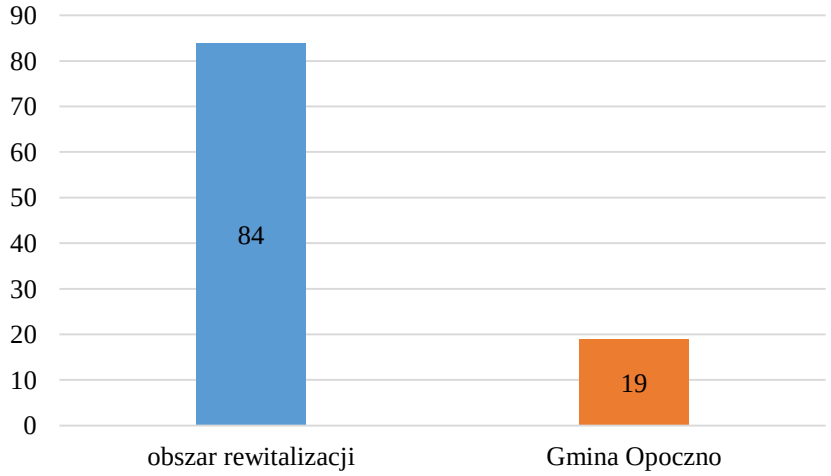

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Opocznie

Z danych przedstawionych na wykresie 8 wynika, że liczba przestępstw na wyznaczonym obszarze rewitalizacji na przestrzeni lat 2010–2014 systematycznie malała, jednak nadal pozostaje ona na bardzo wysokim poziomie (84 przestępstw) w porównaniu do średniej w Gminie Opoczno w 2014 roku, która wynosiła 19 przestępstw na 1 000 mieszkańców (wykres 9). Głównym problemem zidentyfikowanym na obszarze rewitalizacji są dewastacje mienia publicznego. Przeciwdziałanie takim działaniom wymaga stworzenia spójnego systemu monitoringu. Wysoki poziom wykroczeń w tym zakresie może mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność lokalną, dlatego tak istotne jest prowadzenie adekwatnych działań prewencyjnych i operacyjnych we współpracy z Komendą Powiatową Policji w Opocznie, zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa oraz porządku publicznego mieszkańców (w szczególności na obszarach problemowych).

Zasadniczą rolę w podniesieniu jakości zasobów ludzkich, a tym samym rozwiązywaniu problemów występujących na obszarze rewitalizacji, pełni jakość i poziom edukacji, rozumianej jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy i umiejętności. W związku z tym istotne jest, aby lokalna społeczność miała równy dostęp do wiedzy przez całe życie i usługa ta świadczona była na wysokim poziomie.

Jednym ze wskaźników przedstawiających jakość i efekty kształcenia na wyznaczonym obszarze rewitalizacji są wyniki uzyskane ze sprawdzianów szóstoklasistów oraz wybranych części egzaminu gimnazjalnego, sprawdzające wiedzę i umiejętności uczniów kończących dany poziom nauczania. Na tym terenie (przy ul. Inowłodzkiej 3), funkcjonuje Zespół Szkół Samorządowych nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi w Opocznie, w skład którego wchodzą:

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Kazimierza Wielkiego oraz Gimnazjum Nr 2 im. Władysława Jagiełły. W związku z tym dokonano porównania wyników w 2014 roku dla niniejszych szkół ze średnią wartością dla gminy (wykres 10 i tabela 3).

Średnie % wyniki obu rodzajów egzaminów wypadają niekorzystnie na tle średnich wyników w Gminie Opoczno, co świadczy o niewystarczającej jakości kształcenia ludzi młodych na tym obszarze. Jest to negatywna sytuacja stanowiąca jeden z problemów tego terenu, który należy rozwiązać poprzez planowane działania rewitalizacyjne.

Wykres 10 Średnie % wyniki ze sprawdzianu w 6 klasie szkoły podstawowej w 2014 r. – porównanie średniej dla obszaru rewitalizacji (Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Kazimierza Wielkiego) i Gminy Opoczno

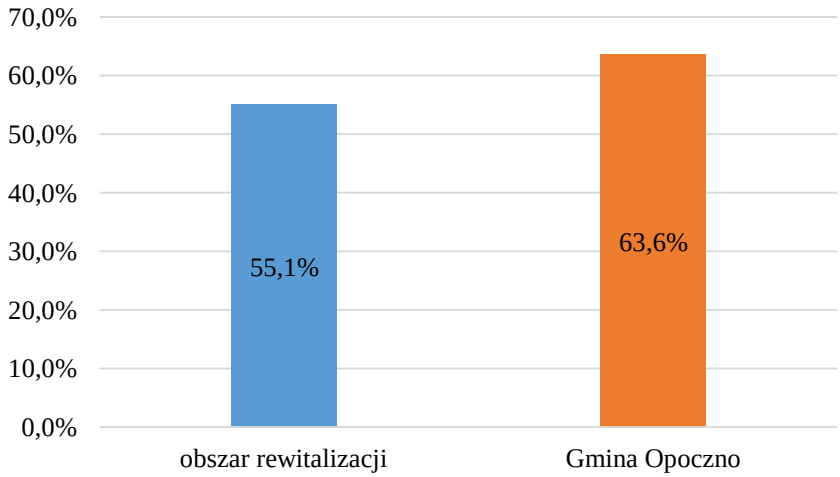

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łodzi, oke.lodz.pl

Tabela 3 Średnie % wyniki z wybranych części egzaminu gimnazjalnego w 2014 r. – porównanie średniej dla obszaru rewitalizacji (Gimnazjum Nr 2 im. Władysława Jagiełły) i Gminy Opoczno

Nazwa przedmiotu	Średnie % wyniki	
	Obszar rewitalizacji	Gmina Opoczno
Język polski	66	68
Historia i wiedza o społeczeństwie	57	60
Matematyka	45	51
Przedmioty przyrodnicze	50	55
Język angielski (poziom podstawowy)	67	72

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łodzi, oke.lodz.pl

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
promuje łódzkie
Unia Europejska Fundusz Spójności

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego oraz jedną z form aktywności lokalnej. Odgrywają ważną rolę nie tylko w umacnianiu więzi społecznych i organizacyjnym wzmacnianiu władz lokalnych, lecz również zwiększają możliwości rozwoju społecznego. Aktywność mieszkańców i ich zaangażowanie w sprawy lokalne obrazuje wskaźnik liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w latach 2010–2014. Od 2010 roku stale wzrasta liczba organizacji społecznych działających na terenie gminy (wykres 11). Na wyznaczonym obszarze rewitalizacji zarejestrowanych jest 15 organizacji pozarządowych (według stanu na grudzień 2016 r.). Pomimo tego, że część z organizacji działających na terenie gminy nie posiada siedziby w granicach obszaru rewitalizacji to poprzez zasięg swojej działalności i aktywności oddziałuje na jego mieszkańców. Rozmieszczenie terytorialne organizacji pozarządowych na obszarze rewitalizacji przedstawia mapa 4.

Wykres 11 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych przypadających na 10 tys. mieszkańców w Gminie Opoczno w latach 2010–2014

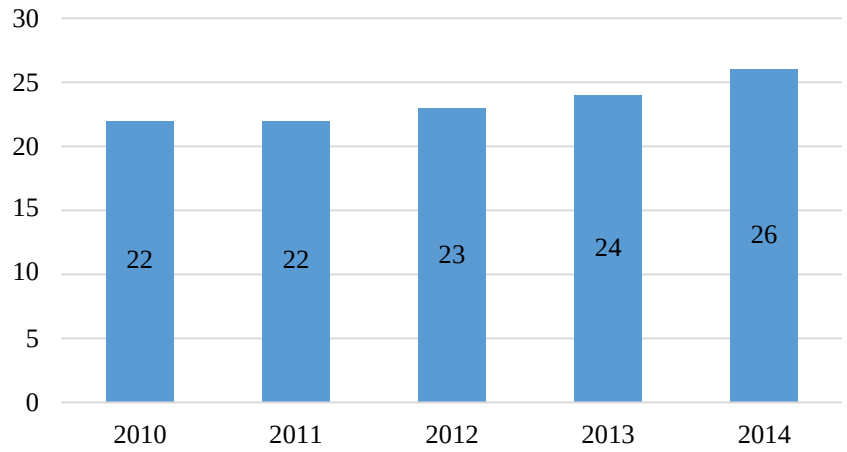

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
łódzkie
Unia Europejska Fundusz Spójności

Mapa 4 Rozmieszczenie organizacji pozarządowych w granicach wyznaczonego I podobszaru rewitalizacji na terenie Gminy Opoczno w 2016 r.

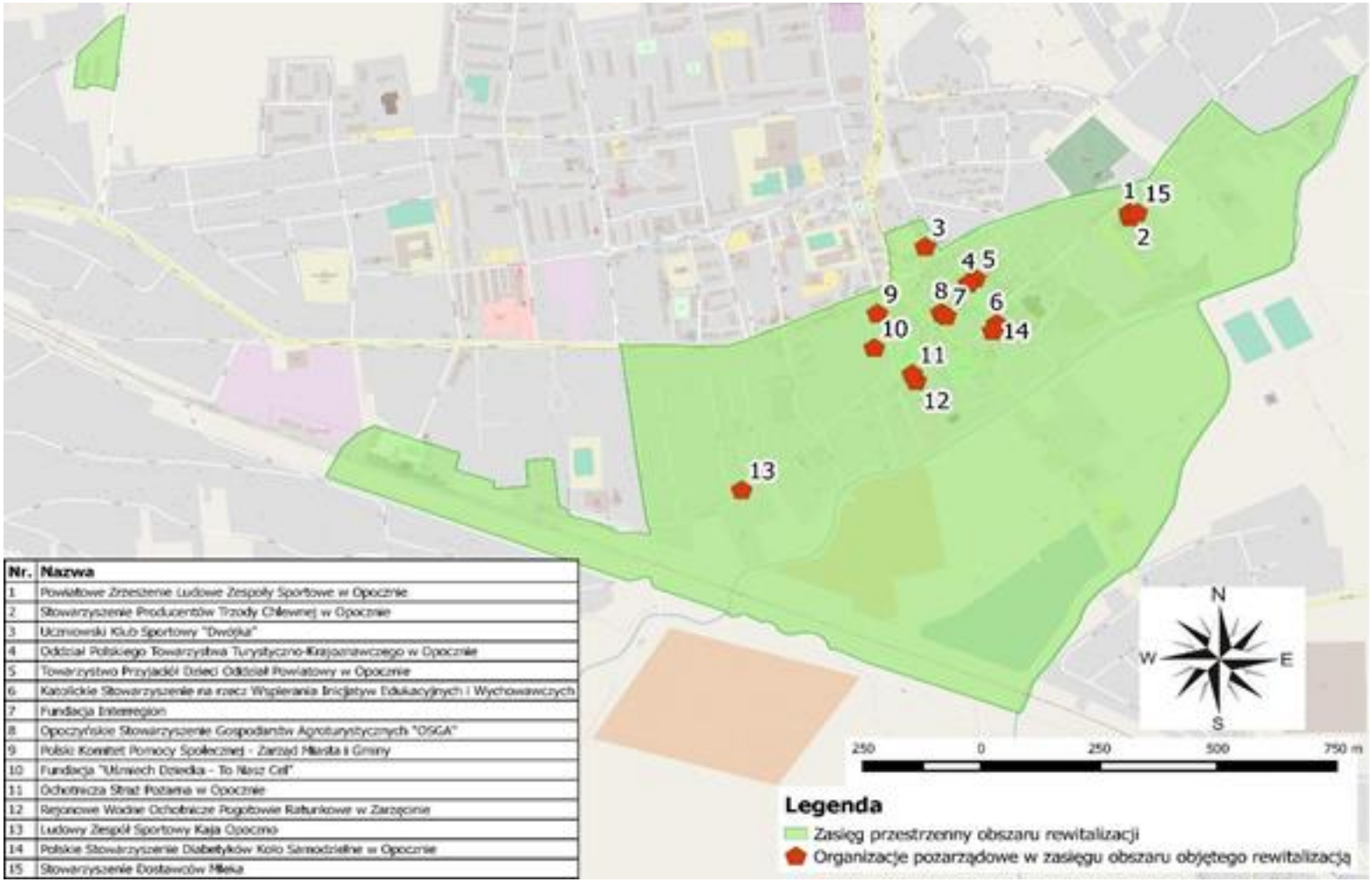

Nr.	Nazwa
1	Powiatowe Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe w Opocznie
2	Stowarzyszenie Producentów Trzody Chlewnej w Opocznie
3	Uczniowski Klub Sportowy "Dwójka"
4	Oddział Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego w Opocznie
5	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Powiatowy w Opocznie
6	Katolickie Stowarzyszenie na rzecz Wspierania Inicjatyw Edukacyjnych i Wychowawczych
7	Fundacja Interregion
8	Opoczyńskie Stowarzyszenie Gospodarstw Agroturystycznych "OSGA"
9	Polski Komitet Pomocy Społecznej - Zarząd Miasta i Gminy
10	Fundacja "Ułamek Dziedzica - To Nasz Cel"
11	Ochotnicza Straż Pożarna w Opocznie
12	Rejonowe Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe w Zarzęcinie
13	Ludowy Zespół Sportowy Kaja Opoczno
14	Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Koło Samodzielne w Opocznie
15	Stowarzyszenie Dostawców Mleka

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Opocznie, Krajowego Rejestru Sądowego (ems.ms.gov.pl), Bazy organizacji pozarządowych, urzędów i instytucji (bazy.ngo.pl)

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
łódzkie
Unia Europejska Fundusz Spójności

Obszar rewitalizacji, obok dużego nasilenia różnych problemów społecznych związanych z aktywnością społeczną i integracją mieszkańców, odznacza się także niższym udziałem w życiu publicznym. Zauważa się zależność, w której partycypacja wyborcza silnie związana jest ze strukturą społeczną obywateli. Zdecydowanie niższą aktywność obywatelską w tym zakresie wykazują osoby wykluczone społecznie. Prawidłowość ta dotyczy również wyznaczonego obszaru rewitalizacji.

Średnia frekwencja w wyborach władz samorządowych w 2014 roku na obszarze rewitalizacji kształtowała się na poziomie 56,6% i była niższa w porównaniu do średniej dla Gminy Opoczno, która wynosiła 58,3% (wykres 12).

Wykres 12 Średnia % frekwencja w wyborach władz samorządowych 2014 r. – porównanie średniej dla obszaru rewitalizacji (łącznie I i II podobszar rewitalizacji) i Gminy Opoczno

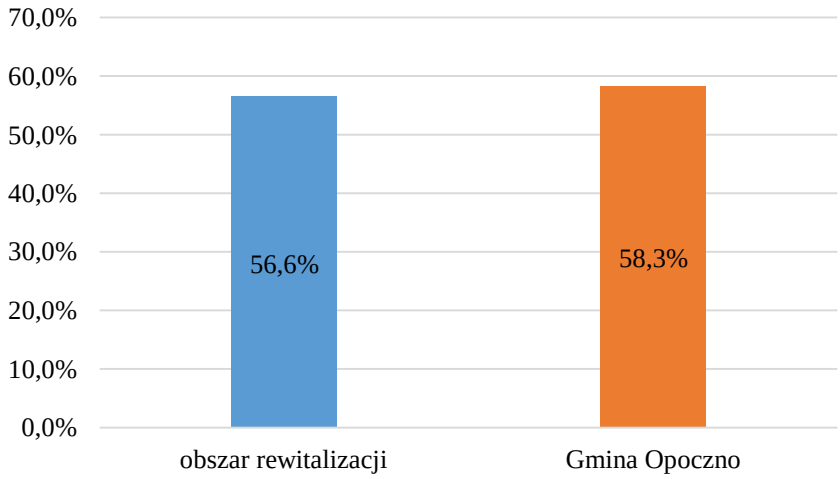

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej, pkw.gov.pl

Wyznaczony do rewitalizacji obszar obejmuje swoim zasięgiem przede wszystkim historyczne centrum Miasta Opoczno, skupiające życie społeczno-gospodarcze całej gminy. Na obszarze rewitalizacji zlokalizowane są m.in. obiekty usługowe, handlowe czy produkcyjne.

W związku z powyższym identyfikuje się wysoką liczbę zarejestrowanych działalności gospodarczych, co świadczy o przedsiębiorczości mieszkańców na obszarze rewitalizacji. Potwierdza to wskaźnik „liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym" (wykres 13), wynoszący w 2014 roku na obszarze rewitalizacji 17 działalności, natomiast średnia dla gminy w badanym okresie to 8 działalności.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
łódzkie
Unia Europejska Fundusz Spójności

Wykres 13 Liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym 2014 r. – porównanie średniej dla obszaru rewitalizacji (łącznie I i II podobszar rewitalizacji) i Gminy Opoczno

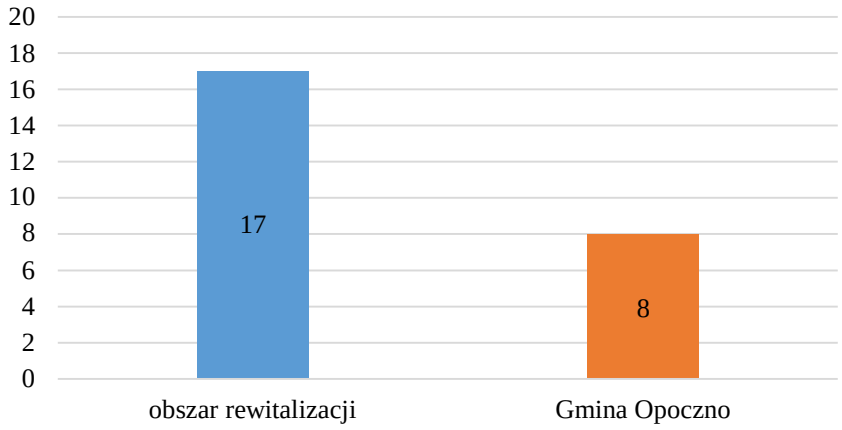

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Łodzi

Dominującą w gminie gałęzią przemysłu jest branża ceramiczna, mająca długoletnie tradycje. Dzięki takim firmom jak Opoczno I Sp. z o.o. (zlokalizowanej przy ul. Przemysłowej 5 w bezpośrednim sąsiedztwie II podobszaru rewitalizacji) oraz Ceramika Paradyż Sp. z o.o. (zlokalizowanej przy ul. Piotrkowskiej 61 w I podobszarze rewitalizacji) – potentatom w dziedzinie produkcji płytek ceramicznych, a także licznym mniejszym zakładom, Opoczno postrzegane jest jako zagłębie ceramiczne. Drugie miejsce pod względem znaczenia dla gospodarki gminy zajmuje przemysł włókienniczy. Przedstawicielem tej branży jest zakład Optex S.A., specjalizujący się w produkcji tkanin, który funkcjonuje w bezpośrednim sąsiedztwie wyznaczonego I podobszaru rewitalizacji przy ul. O. Kolberga 2[22].

Zasadnicze elementy zagospodarowania przestrzennego wyznaczonego I podobszaru rewitalizacji, stanowiące ogólnodostępne przestrzenie publiczne, to:

1. Plac Tadeusza Kościuszki.
2. Plac Zamkowy.
3. Plac Strażacki z zielenią wzdłuż ul. Kazimierza Wielkiego.
4. Skwer Kazimierza Wielkiego.

[22] Oficjalna strona internetowa Miasta Opoczno, opoczno.pl/strona-4-Dla_Inwestora.html, inf. z dnia 05.12.2016.

W staromiejskiej części miasta dookoła ww. przestrzeni publicznych zlokalizowana jest historyczna zabudowa mieszkaniowo-usługowa oraz obiekty użyteczności publicznej. Na Placu Tadeusza Kościuszki zachowało się w dużym stopniu pierwotne rozplanowanie sieci ulicznej i zabudowy dwukondygnacyjnej wraz z budynkami zabytkowymi. Najstarsze budynki ustawione do placu szczytami pochodzą głównie z XVII w., natomiast pozostałe powstały w XIX i XX w. prawdopodobnie na fundamentach poprzedniej zabudowy. W związku z tym znaczna część budynków wpisana jest do rejestru zabytków bądź gminnej ewidencji zabytków, co wynika z faktu, że na tym terenie obowiązuje strefa ochrony konserwatorskiej. W rejestrze zabudowa ta określona została jako zabytkowe śródmieście miasta (nr rej.: 303 z 4.12.1956 r.). Część obiektów pełni funkcje mieszkaniowe (w tym zasobu komunalnego gminy), natomiast w części budynków znajdują się lokale użytkowe wykorzystane na działalność komercyjną (handel, usługi). Zauważa się jednak niewielkie zróżnicowanie działalności gospodarczych prowadzonych na tym terenie, spowodowane „zatraconymi" pierwotnie pełnionymi funkcjami przez staromiejską część miasta. Brak estetycznej, funkcjonalnej przestrzeni publicznej Placu Tadeusza Kościuszki oraz ulokowanie zabudowy mieszczącej mieszkania socjalne powoduje, że mieszkańcy niechętnie spędzają tam czas wolny.

Stan techniczny zabudowy skupionej wokół ww. placów, ze względu na pogłębiającą się degradację, tj. liczne uszkodzenia spowodowane zużyciem substancji budowlanej, a także ogrzewanie węglem powoduje, że niektóre budynki wymagają przeprowadzenia kompleksowych remontów, termomodernizacji i/lub wymiany źródeł ciepła na ekologiczne. Ponadto pogarszający się stan techniczny obiektów wymaga podjęcia pilnych działań dotyczących ochrony zabytkowej tkanki miejskiej, a tym samym zachowania ukształtowanego krajobrazu kulturowego miasta.

Jednym z obiektów o szczególnej wartości zabytkowej i historycznej jest dom „Esterki" przy Placu Tadeusza Kościuszki 15 (wpisany do rejestru zabytków pod nr rej.: 305 z 30.11.1956 r. i z 21.06.1967 r.), który jest jednym z najstarszych w Opocznie. Budynek powstał w XVI w., lecz uległ zniszczeniu w I poł. XIX w. Został odbudowany w 1893 roku w nowym kształcie, a w 1927 roku ponownie został przebudowany. Z pierwotnego budynku na parterze zachowały się dwie sale o sklepieniu kolebkowym oraz tak samo sklepiona piwnica. Aktualnie w budynku mieści się Miejska Biblioteka Publiczna w Opocznie (fotografia 1). W związku z tym, że budynek przez lata ulegał postępującej degradacji, jego stan techniczny wymaga podjęcia pilnych działań modernizacyjnych i remontowych (w szczególności w zabytkowych piwnicach), przyczyniających się do zachowania lokalnego

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

dziedzictwa kulturowego oraz wykorzystania obiektu do dalszego rozwoju obszaru poprzez adaptację i doposażenie do rozszerzenia pełnionych funkcji społecznych i kulturalnych na rzecz różnych grup interesariuszy rewitalizacji. Jednym z koniecznych do wykonania działań w zakresie zewnętrznych prac modernizacyjnych jest remont elewacji budynku. W celu zapewnienia zabytkowi ochrony przed zagrożeniami wynikającymi z odpływu wód opadowych, niezbędna jest również wymiana orynnowania. Obecne rynny były zamontowane w latach 80. XX w. Ich stan techniczny, ze względu na zniszczenie i nieprawidłowe odprowadzanie wód opadowych, powoduje przeciekanie w budynku. Zamontowanie nowych rynien przyczyniłoby się przede wszystkim do prawidłowego funkcjonowania biblioteki, jak również wpłynęłoby na poprawę estetyki obszaru.

Fotografia 1 Zabytkowy budynek Miejskiej Biblioteki Publicznej w Opocznie

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Przy Placu Tadeusza Kościuszki 20 zlokalizowany jest zdegradowany obiekt będący w zasobach gminy, który aktualnie wyłączony jest z użytkowania ze względu na zły stan techniczny (fotografia 2). Budynek został wybudowany w 1928 roku. Długi okres użytkowania spowodował znaczne zużycie wszystkich jego elementów zewnętrznych i postępującą degradację techniczną jego wnętrza. Przywrócenie budynku do użytkowania oraz adaptacja do pełnienia nowych funkcji na rzecz mieszkańców wymaga przeprowadzenia remontu kapitalnego.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

Fotografia 2 Budynek przy Placu Tadeusza Kościuszki 20 w Opocznie

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Zabudowa w staromiejskiej części miasta jest w znacznym stopniu nieuporządkowana i chaotyczna, a układ komunikacyjny niefunkcjonalny, co znacznie obniża estetykę obszaru, powodując brak atrakcyjnych przestrzeni publicznych dla mieszkańców, sprzyjających integracji i nawiązywaniu kontaktów społecznych. W zakresie infrastruktury technicznej istnieją takie problemy jak: brak podłączenia do sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej oraz wodociągowej, ciepłowniczej i gazowej wszystkich użytkowników, a także bardzo niska estetyka i standard techniczny nawierzchni ulic, m.in.: Kołomurnej (fotografia 3), Cichej (fotografia 4), Kościelnej, Garncarskiej (fotografia 5). W celu zwiększenia poczucia bezpieczeństwa mieszkańców, zasadne jest zamontowanie kompleksowego systemu monitoringu, natomiast dla oszczędności energii – wymiana oświetlenia na energooszczędne.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Promuje łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

Fotografia 3 Ulica Kołomurna w Opocznie

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Fotografia 4 Ulica Cicha w Opocznie (widok od ul. B. Limanowskiego)

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Fotografia 5 Ulica Garncarska w Opocznie

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
łódzkie
Unia Europejska Fundusz Spójności

Zieleń znajdująca się na tym terenie jest nieurządzona i zaniedbana, dlatego ważnym elementem powinno być wzbogacenie układu roślinnego połączone z wykonaniem spójnego systemu małej architektury, które poprawią atrakcyjność przestrzenną przestrzeni publicznej – przede wszystkim Placu Tadeusza Kościuszki (fotografia 6).

Fotografia 6 Plac Tadeusza Kościuszki w Opocznie

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Do Placu Tadeusza Kościuszki przylega Plac Zamkowy (fotografia 7), na którym zlokalizowany jest Zamek Kazimierzowski – obecnie Muzeum Regionalne w Opocznie, wpisany do rejestru zabytków pod nr rej.: 306 z 30.11.1956 r. oraz 272 z 3.11.1977 r. (fotografia 8). Z uwagi na to, że obiekt ten stanowi najważniejszy element świadczący o tożsamości historycznej miasta, wymaga kontynuacji podjętych działań w zakresie ochrony i zachowania jego dziedzictwa kulturowego na cele turystyczne i kulturalne poprzez podjęcie dalszych działań modernizacyjnych oraz remontowych. Zagospodarowanie terenu wokół zamku pozwoli na udostępnienie przestrzeni społeczności lokalnej, co niewątpliwie wpłynie na poprawę funkcjonalności terenu. Ponadto zachęci mieszkańców obszaru do odwiedzenia muzeum. Konieczna jest również wymiana rynien, z uwagi na zniszczenia i nieprawidłowe odprowadzanie wód opadowych, co powoduje przeciekanie w budynku. Zły stan techniczny elewacji wpływa na negatywne postrzeganie budynku, dlatego niezbędne jest podjęcie działań w zakresie jej wymiany. Dzięki takim działaniom możliwe będzie podniesienie oraz rozszerzenie oferty świadczonej przez Muzeum Regionalne przede wszystkim dla mieszkańców w zakresie kulturalnym oraz edukacyjnym.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

Fotografia 7 Plac Zamkowy w Opocznie

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Fotografia 8 Zamek Kazimierzowski (obecnie siedziba Muzeum Regionalnego w Opocznie)

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Po przeciwległej stronie Placu Zamkowego, za ul. 17 Stycznia usytuowany jest skwer Kazimierza Wielkiego oraz dalej – Plac Strażacki, które stanowią ważne dla społeczności lokalnej, jednak niedostatecznie zagospodarowane przestrzenie publiczne. Na Placu Strażackim usytuowany jest budynek remizy Ochotniczej Straży Pożarnej w Opocznie (fotografia 9). Z uwagi na pełnione funkcje, aktualnie obiekt jest niedostatecznie wykorzystany. Przeprowadzenie działań modernizacyjnych wewnątrz budynku umożliwiłoby zaadoptowanie nowo powstałych pomieszczeń do pełnienia funkcji prospołecznych na rzecz aktywizacji i integracji mieszkańców w celu stworzenia miejsca spotkań kulturalno-rozrywkowych.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

Zagospodarowanie przyległego terenu w sposób funkcjonalny oraz wyburzenie otaczających murów spowodowałoby „otwarcie" przestrzeni łączącej ciąg historyczny oraz turystyczny terenu starego miasta. Jednym z atrakcyjnych elementów jest strażnica, która mogłaby pełnić funkcję wieży widokowej udostępnionej interesariuszom. Podjęcie działań stworzyłoby warunki do integracji oraz aktywności społecznej w oparciu o potencjał historyczny miasta.

Fotografia 9 Plac Strażacki z widokiem na strażnicę Ochotniczej Straży Pożarnej w Opocznie

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Niekorzystnym czynnikiem dla funkcjonowania staromiejskiej części miasta oraz bezpieczeństwa i jakości życia mieszkańców jest wzmożony ruch tranzytowy związany z drogą wojewódzką 726 Rawa Mazowiecka – Żarnów. W perspektywie długoterminowej należy zrealizować inwestycje drogowe umożliwiające przeniesienie tranzytu poza ścisłe centrum oraz stworzyć atrakcyjne i bezpieczne deptaki dla mieszkańców oraz turystów.

Zauważa się również deficyt miejsc parkingowych, co w przypadku rozwoju funkcji turystycznej i rekreacyjnej Opoczna jest bardzo istotnym elementem obsługi przyjezdnych. W związku z tym należy wdrożyć zintegrowany system parkowania, który zwiększyłby przepustowość oraz poprawił płynność w ruchu wewnętrznym, zmniejszając tym samym negatywne oddziaływanie transportu na otoczenie, a więc komfort życia mieszkańców.

W bezpośrednim sąsiedztwie Placu Tadeusza Kościuszki, przy Placu Kilińskiego 22, usytuowany jest Dom Handlowy prowadzony przez „Społem" Powszechną Spółdzielnię Spożywców „Przyszłość" w Opocznie. Budynek ten wybudowany został w latach 70. XX w. i nigdy nie był remontowany, dlatego jego stan techniczny znacznie obniża funkcjonalność obiektu i zaburza estetykę obszaru. Dalsze zaniechanie działań w zakresie jego kompleksowej modernizacji spowoduje problemy w jego dalszym funkcjonowaniu ze względu na niski

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

standard przestrzeni do prowadzenia działalności gospodarczych. Największe potrzeby występują w zakresie kompleksowej modernizacji energetycznej. Podjęcie interwencji przyczyniłoby się do ograniczania niskiej emisji zanieczyszczeń.

Ponadto na wyznaczonym I podobszarze rewitalizacji funkcjonują różne obiekty użyteczności publicznej, m.in. Zespół Szkół Samorządowych nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi w Opocznie, Przychodnia Rejonowa, Urząd Miejski w Opocznie.

Zespół Szkół Samorządowych Nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi w Opocznie jest placówką oświatową należącą do najstarszych na terenie powiatu opoczyńskiego. Budynek szkoły składa się z trzech części. Najstarsza część zbudowana była jeszcze przed II wojną światową. W latach 90. XX wieku poddana była częściowej modernizacji, natomiast tylko w niewielkim stopniu podniosła efektywność energetyczną budynku. W tej części są niestandardowo duże drewniane okna. Instalacja centralnego ogrzewania oparta jest na starej żeliwnej technologii. Przestarzała instalacja centralnego ogrzewania oraz bardzo zniszczona stolarka okienna powodują ogromne straty ciepła. Kolejnym problemem jest stary dach oraz brak ocieplenia strychu. Istnieje również brak szczelnego połączenia izolacji termicznej ścian i dachu. Nie dokonano całościowego ocieplenia ścian budynku szkoły, a także nie zostały wykonane izolacje przeciwwodne, przeciwwilgociowe i nie osuszono fundamentów. Ponadto lampy oświetleniowe są bardzo wyeksploatowane oraz istnieje konieczność wymiany oświetlenia na energooszczędne. Szkoła została rozbudowana w 2008 roku. W tej części znajdują się: stołówka, szatnie i kilka sal lekcyjnych. Obecny stan infrastruktury sportowej przy szkole jest zły, a doraźne remonty nie przynoszą oczekiwanych rezultatów. Do dyspozycji uczniów jest jedynie boisko asfaltowe, które nie spełnia wymogów bezpieczeństwa. Poza boiskiem jest niewielki obszar zielony, który można wykorzystać i zagospodarować na wielofunkcyjny teren sportowy. Wokół placu szkoły istnieje zbyt mała ilość miejsc parkingowych, przy funkcjonujących w okolicy wielu instytucjach (Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Starostwo Powiatowe, Liceum Ogólnokształcące), dlatego zauważa się duży problem z możliwością zaparkowania samochodu. Jedno wejście do szkoły usytuowane jest przy Placu Kilińskiego, przy którym zauważa się duży ruch samochodowy stwarzający zagrożenie dla bezpieczeństwa dzieci i młodzieży. Należy również zaznaczyć, że szkoła nie posiada własnego oświetlenia zewnętrznego. Na ul. Inowłodzkiej zdarzają się uszkodzenia budynku szkoły (niszczenie elewacji, wybicia szyb itp.), stąd też istnieje potrzeba zainstalowania monitoringu.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

Uczniowie uczęszczający do tej placówki są głównie mieszkańcami najstarszej części miasta (w tym obszaru rewitalizacji), skupiającej często ubogie i zagrożone patologiami środowiska rodzinne. Nie mają oni warunków i dodatkowych możliwości rozwoju oraz zagospodarowania czasu wolnego. Szkoła prowadzi ponadto oddziały integracyjne, do których uczęszczają dzieci niepełnosprawne. W związku z tym niezbędne jest przeprowadzenie modernizacji budynku (w tym termomodernizacji i instalacji OZE) wraz ze stworzeniem infrastruktury sportowej w celu poprawy warunków i jakości kształcenia, jak również rozszerzenia oferty działań edukacyjnych, kulturalnych czy sportowych na rzecz mieszkańców. Jest to istotne z uwagi na fakt, że ta część miasta pozbawiona jest obiektu sportowego.

Przychodnia Rejonowa w Opocznie nie spełnia norm w zakresie standardów izolacyjnych oraz na jej terenie występują bariery architektoniczne, utrudniające korzystanie z jej usług mieszkańców (szczególnie osób starszych i niepełnosprawnych). W związku z tym istnieje konieczność wymiany źródła ciepła oraz termomodernizacji, co przyczyniłoby się do ograniczenia niskiej emisji zanieczyszczeń oraz funkcjonalnego zagospodarowania terenu w celu zwiększenia dostępu do wysokiej jakości usług publicznych.

Na wyznaczonym I podobszarze rewitalizacji znajduje się kilka zdegradowanych budynków będących w zasobach gminnych – w następujących lokalizacjach: ul. Sobieskiego 1 i 10 (fotografie 10 i 11), Janasa 2 i 17 (fotografie 12 i 13) oraz 1-go Maja 11 (fotografia 14). Wszystkie obiekty znajdują się z złym stanie technicznym z uwagi na długoletni okres użytkowania i wymagają przeprowadzenia kapitalnych remontów oraz dostosowania do pełnienia nowych funkcji społecznych i/lub pierwotnych funkcji mieszkaniowych.

Budynek przy ul. Sobieskiego 1 został wybudowany w 1899 roku. Jest to obiekt mieszkalny wielorodzinny z wydzielonymi dwoma lokalami usługowo-handlowymi – składający się z dwóch przylegających do siebie budynków (jedno- i dwukondygnacyjny) w zwartej zabudowie śródmiejskiej, częściowo podpiwniczony z nieużytkowym poddaszem i przylegającymi komórkami. Niezaizolowane fundamenty są bardzo zniszczone i zawilgocone, z widocznymi rysami, popękaniami, a nawet z dużymi szczelinami. Na ścianach zewnętrznych występują liczne rysy i pęknięcia, zarówno wewnątrz jak i na zewnątrz budynku, spowodowane słabymi fundamentami. Ściany są zawilgocone i podobnie jak strop nad piętrem – nie spełniają wymogów izolacyjności cieplnej. Rury spustowe i obróbki blacharskie są skorodowane i nieszczelne. W stropach nad parterem poziom podłogi jest krzywy i pojawiły się rysy. Niektóre belki stropowe na poddaszu są mocno zmurszałe. Schody drewniane są mocno zużyte. Drewno konstrukcji dachowej nie jest zakonserwowane, wiele elementów ma wyraźne

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

spękania, miejscami podlega wyraźnej korozji biologicznej, szczególnie w pobliżu komina. Pokrycie dachu jest miejscami uszkodzone i przecieka.

Stan techniczny budynku został określony jako zły i wymaga przeprowadzenia pilnego remontu. Niektóre elementy budynku nie spełniają przepisów bezpieczeństwa pożarowego, a dwa lokale nie spełniają warunków lokalu mieszkalnego.

Budynek mieszkalny wielorodzinny z lokalami usługowo-handlowymi zlokalizowany przy ul. Sobieskiego 10 jest dwukondygnacyjny, dwuskrzydłowy, częściowo podpiwniczony z nieużytkowym poddaszem oraz parterową przybudówką. Ściany fundamentowe i mury są pozbawione izolacji (zawilgocone, zagrzybione), brak tynku odsłania kruszące się cegły oraz pionowe spękania. Ściany nośne i działowe miejscami mają niewielkie pęknięcia pionowe i rysy ukośne. Fragment narożnika budynku całkowicie odspojony. Na ścianach występują pęknięcia, odpadający tynk i spękane nadproża. Ściany nie spełniają wymogów izolacyjności cieplnej. Stropy drewniane nad parterem i piętrem są ugięte (uszkodzona konstrukcja). Strop nad piwnicami nie ma tynku, a widoczna stalowa belka jest skorodowana. Konstrukcja spocznika schodów uszkodzona. Mocno uszkodzona drewniana konstrukcja dachu (zmurszała, osłabiona przez owady), jego połać ugięta na powierzchniach i w kalenicy, z nieszczelnym pokryciem i przegniłym okapem. Kominy są lekko popękane, a wyloty kanałów wentylacyjnych zalewa woda. Przybudówka oddziela się od głównego budynku, połączenie jej zadaszenia ze ścianą główną budynku jest nieszczelne, a ściany są popękane. Stalowy balkon jest skorodowany powierzchniowo i lekko ugięty. Drewniana stolarka okienna i drzwiowa: wypaczona, nieszczelna z łuszczącą się farbą. Instalacje w złym stanie – kanalizacyjna, wodociągowa i elektryczna, brak wentylacji i instalacji gazowej.

Stan techniczny budynku jest niezadawalający i wymaga przeprowadzenia pilnego remontu. Doprowadzenie budynku do dobrego stanu technicznego wymaga remontu generalnego i wykwaterowania mieszkańców.

Budynek usytuowany przy ul. Janasa 2 został wybudowany w 1910 r. Jest to budynek mieszkalny wielorodzinny – dwukondygnacyjny, wolnostojący, częściowo podpiwniczony z częściowo użytkowym poddaszem i gankiem. Ściany fundamentowe zapewniają stabilność budynku od strony konstrukcyjnej, jednak brak izolacji i wykorzystany materiał budowlany (kamień wapienny) powodują ich zawilgocenie i postępujące niszczenie. Ściany kondygnacji nadziemnych są zawilgocone, z powodu niezaizolowanych fundamentów, zamakania samych ścian (miejscami brak tynku) oraz zalewania wodami z dachu (skorodowane oraz nieszczelne rynny i rury spustowe). Północno-wschodni narożnik, przez całą grubość muru, przecina duże

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

pęknięcie. Ściany i stropy nie spełniają warunków izolacji cieplnej – we wnętrzach wykrapla się wilgoć. Drewnianych stropów nie powinno się przeciążać, ze względu na wiek ulegają naturalnym procesom niszczenia, które pogłębia zalewanie wodami opadowymi. Zużyte drewniane schody są zabezpieczone niestabilną balustradą. Konstrukcja dachowa, prawdopodobnie dość dawno, została wymieniona – tylko w pobliżu kominów i przy okapach występują ślady zalewania wodami opadowymi. Pokrycie dachowe było wymieniane, jednak w pobliżu kominów i okapów występują nieszczelności. Kominy nad dachem są mocno zniszczone – mają duże rysy, pęknięcia na tynku i w samym murze.

Ogólnie stan techniczny budynku jest średni i wymaga pilnie wykonania częściowego remontu. Doprowadzenie budynku do dobrego stanu technicznego (w zgodności z przepisami i warunkami technicznymi oraz przepisami i wymogami izolacji termicznej) wymaga remontu generalnego, który wiąże się z wykwaterowaniem wszystkich lokatorów.

Budynek zlokalizowany przy ul. Janasa 17 został wybudowany w roku 1905. Jest to budynek mieszkalny wielorodzinny – jednokondygnacyjny, wolnostojący, częściowo podpiwniczony z nieużytkowym poddaszem i przybudówką. Ściany fundamentowe zapewniają stabilność budynku od strony konstrukcyjnej, jednak brak izolacji i wykorzystany materiał budowlany (kamień wapienny) powodują ich zawilgocenie i postępujące niszczenie. Ściany kondygnacji nadziemnych są zawilgocone, z powodu niezaizolowanych fundamentów i zamakania samych ścian (miejscami brak tynku). Ściany i stropy nie spełniają wymogów izolacyjności cieplnej. Lokalnie, w miejscach zalanych wodami opadowymi, belki stropowe mogą być zniszczone. Drewniana konstrukcja dachu jest stara – miejscami zmurszała i zgrzybiała. Duże opady śniegu lub porywisty dach mogą spowodować zawalenie się dachu lub jego fragmentów. Dach jest miejscami nieszczelny, szczególnie w części południowej i przy niepotrzebnym wyłazie dachowym. W głównym budynku wymieniono rynny i rury spustowe, ale bez obróbki blacharskiej. Powoduje to podciekanie wody opadowej z dachu (zalewanie ścian i stropu). Kominy wymagają lokalnych napraw ponad dachem. Drewniane schody na nieużytkowe poddasze są zabezpieczone mocno niestabilną balustradą. Między ścianami przybudówki a ścianami głównego budynku powstały rysy.

Stan techniczny budynku określony został jako średni i wymaga pilnie przeprowadzenia częściowego remontu. Doprowadzenie budynku do dobrego stanu technicznego wymaga remontu generalnego, związanego z wykwaterowaniem wszystkich lokatorów.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

Budynek zlokalizowany przy ul. 1-go Maja 17 pochodzi z początku XIX w. i znajduje się w wojewódzkiej ewidencji zabytków. Jest to budynek mieszkalny wielorodzinny – przylegający do sąsiedniego budynku, budowany dwuetapowo, jednokondygnacyjny, częściowo podpiwniczony, na części z użytkowym poddaszem. Ściany fundamentowe zapewniają stabilność budynku, ale brak izolacji i wykorzystany materiał budowlany powodują ich zawilgocenie i postępujące niszczenie. Ściany kondygnacji nadziemnych są zawilgocone (niezaizolowane fundamenty, zamakanie ścian – miejscami tynk odparzony i odpadający, nieodpowiednie ogrzewanie i wentylacja). Na ścianach występują rysy oraz pęknięcia między dobudowaną i starą częścią. W części dobudowanej, na ścianie pojawiają pęknięcia, a przez całą grubość muru przebiega duża rysa. Ściany i stropy nie spełniają warunków izolacji cieplnej. Mocno zużyte drewniane schody mają niestabilną balustradę. Konstrukcja dachowa została dość dawno wymieniona, niektóre elementy więźby dachowej ze śladami zalewania wodami opadowymi. Połączenie dachu na sąsiednim budynku ze szczytową wschodnią ścianą przedmiotowego budynku jest nieszczelne. Jeden z kominów wymaga przemurowania i obróbki blacharskiej.

Stan techniczny budynku jest średni lub zły i wymaga pilnie wykonania częściowego remontu. Doprowadzenie budynku do dobrego stanu technicznego wymaga remontu generalnego, związanego z wykwaterowaniem wszystkich lokatorów.

Fotografia 10 Budynek przy ul. Sobieskiego 1 w Opocznie

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
łódzkie
Unia Europejska Fundusz Spójności

Fotografia 11 Budynek przy ul. Sobieskiego 10 w Opocznie

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Fotografia 12 Budynek mieszkalny przy ul. Janasa 2 w Opocznie

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Fotografia 13 Budynek mieszkalny przy ul. Janasa 17 w Opocznie

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
promuje łódzkie
Unia Europejska Fundusz Spójności

Fotografia 14 Budynek mieszkalny przy ul. 1-go Maja 11 w Opocznie

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Na obszarze rewitalizacji przy ul. A. Mickiewicza 2A znajduje się również nieużytkowany budynek po Komendzie Powiatowej Policji (fotografia 15). Z uwagi na zły stan techniczny, w obiekcie należy przeprowadzić kompleksowe prace modernizacyjne, remontowe i adaptacyjne do pełnienia innych funkcji. Po przeprowadzeniu szeregu działań obiekt ten mógłby zostać przystosowany do prowadzenia w nim działań społecznych. Jest to szczególnie istotne z uwagi na sąsiadujące w niedalekiej odległości osiedle „Skała", które charakteryzuje się wysokim poziomem wykluczenia społecznego.

Fotografia 15 Budynek po siedzibie Komendy Powiatowej Policji w Opocznie

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

W niedalekiej odległości od staromiejskiej części miasta, w kierunku południowym, zlokalizowana jest kolejna przestrzeń publiczna aktualnie pełniąca funkcje rekreacyjne, tj. teren wokół Zalewu na Drzewiczce (fotografie 16 i 17). Miejsce to jest niedostatecznie zagospodarowane, ponieważ nie posiada infrastruktury służącej do wypoczynku i aktywnego spędzania czasu przez mieszkańców oraz turystów. Po przeprowadzeniu szeregu działań rewitalizacyjnych, miejsce to mogłoby być wykorzystywane w szerszym zakresie do uprawiania aktywnej rekreacji pieszej, rowerowej, do organizowania zawodów sportowych, wydarzeń kulturalnych, a także do spędzania czasu wolnego przez mieszkańców. Na tym terenie istnieje również możliwość stworzenia warunków do rozwoju przedsiębiorczości mieszkańców w zakresie świadczenia usług turystycznych i okołoturystycznych (np. związanych z uprawianiem sportów wodnych), a także powstawania nowych miejsc pracy o charakterze głównie sezonowym. Kompleksowe zagospodarowanie oraz wyposażenie terenu w infrastrukturę rekreacyjną, sportową oraz stworzenie bazy turystycznej i okołoturystycznej umożliwiłoby również łączne wykorzystanie potencjału przyrodniczego i kulturowego (zlokalizowanego w pobliskim sąsiedztwie staromiejskiej części miasta) do zwiększenia ruchu turystycznego w Opocznie, a tym samym wzrostu dochodów uzyskiwanych przez mieszkańców.

Fotografia 16 Teren przy Zalewie na Drzewiczce w Opocznie

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

Fotografia 17 Teren przy Zalewie na Drzewiczce (widok na ul. Wałową) w Opocznie

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

W sąsiedztwie zalewu brak jest funkcjonalnego układu komunikacyjnego (konieczna jest przebudowa ul. Wałowej), a także połączenia osiedla „Skała" z terenem zbiornika wodnego poprzez ścieżkę rowerową. Zagospodarowanie terenu wokół wraz z budową ścieżek rowerowych w kierunku ul. Partyzantów (fotografia 18), ul. B. Limanowskiego (fotografia 19) z kładką nad rzeką Wąglanką, łączącą teren zwartej zabudowy miejskiej w obszarze rewitalizacji z terenem zalewu (fotografia 20), spowodowałoby połączenie obszaru o największej kumulacji problemów społecznych z terenem stwarzającym warunki do rozwoju aktywności społecznej, integracji, sportu i rekreacji, a tym samym włączenie społeczne osób zagrożonych marginalizacją. Ponadto działania stwarzające warunki do rozwoju funkcji turystycznej oraz rekreacyjno-wypoczynkowej wpłynęłyby na zwiększenie przedsiębiorczości mieszkańców, różnicowanie dotychczas prowadzonych działalności gospodarczych, a tym samym możliwości uzyskiwania wyższych dochodów, co przyczyniłoby się to do dalszego kształtowania innego wizerunku Opoczna, postrzeganego głównie jako centrum przemysłu ceramicznego.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Promuje łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

Fotografia 18 Teren przy ul. Partyzantów w Opocznie

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Fotografia 19 Ulica B. Limanowskiego w Opocznie

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Fotografia 20 Teren pomiędzy Zalewem a rzeką Wąglanką w Opocznie

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
łódzkie
Unia Europejska Fundusz Spójności

Należy również zauważyć, że z uwagi na brak w tej części miasta infrastruktury sportowej, istnieje możliwość przebudowy boiska sportowego na całoroczne (zlokalizowanego w bezpośrednim sąsiedztwie I podobszaru rewitalizacji przy Al. Sportowej 1), co stworzyłoby warunki do korzystania z niego przez dzieci i młodzież z tego terenu.

Na wyznaczonym I podobszarze rewitalizacji znajdują się również tereny położone w rejonie Dworca Kolejowego. Jednak w ostatnim dwudziestoleciu przedmiotowy obszar stracił na znaczeniu w wyniku znacznego ograniczenia liczby połączeń kolejowych i autobusowych. Budynek Dworca Kolejowego jest w złym stanie technicznym i nie spełnia należycie swoich funkcji zarówno dla mieszkańców wyznaczonego obszaru rewitalizacji, jak i całego miasta oraz gminy.

II podobszar rewitalizacji swoim zasięgiem obejmuje bloki mieszkalne przy ul. Przemysłowej (fotografie 21 i 22), które zlokalizowane są na południe od zakładów płytek ceramicznych Grupy Rovese. Rejon ten cechuje się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk społecznych. Bloki mieszkalne oddano do użytku w 1981 roku (segment B) i 1984 roku (segment A) jako hotele robotnicze Zespołu Zakładów Płytek Ceramicznych. Budynki zostały połączone łącznikiem. Część pokojów hotelowych została połączona po dwa lub trzy, tworząc niezależne lokale mieszkalne i budynki zaczęły funkcjonować jako budynki wielorodzinne. W budynku z roku 1981 (segment B) na parterze i piętrze są wspólne dla wszystkich lokali mieszkalnych węzły sanitarne oraz węzeł z prysznicami. W budynku z 1984 roku wydzielone lokale posiadają kuchnię i łazienkę. Wykonana w 2009 roku ekspertyza wykazała zły stan techniczny budynków, który w kolejnych siedmiu latach uległ pogorszeniu.

Fotografia 21 Bloki mieszkalne przy ul. Przemysłowej w Opocznie – 1

Źródło: Urząd Miejski w Opocznie

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | MINISTERSTWO ROZWOJU | łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

Fotografia 22 Bloki mieszkalne przy ul. Przemysłowej w Opocznie – 2

Źródło: Urząd Miejski w Opocznie

Gmina Opoczno posiada niewiele terenów zieleni urządzonej. Ogólna powierzchnia terenów zieleni urządzonej wynosi 57,37 ha (0,3% powierzchni gminy). Na terenie Miasta Opoczna tereny te zajmują ok. 39 ha, co stanowi 1,6% powierzchni miasta. W ramach tej powierzchni – na wyznaczonym I podobszarze rewitalizacji występuje aż 2,01 ha terenów zieleni urządzonej (Plac Strażacki – 0,31 ha, Plac Tadeusza Kościuszki – 0,21 ha, Plac przy ul. B. Limanowskiego – 1,17 ha, Park przy ul. Janasa – 0,32 ha). Jest to potencjał podobszaru w sferze środowiskowej, który należałoby wykorzystać w procesie rewitalizacji. Tereny zieleni urządzonej odpowiednio zagospodarowane i pielęgnowane podnoszą atrakcyjność krajobrazu, tworzą klimat zwłaszcza obszarów miejskich oraz pełnią funkcje wypoczynkowe i ochronne[23].

Diagnoza w zakresie przekroczenia standardów jakości powietrza przeprowadzona została na podstawie corocznie opracowywanych raportów przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi dotyczących oceny jakości powietrza w województwie łódzkim[24]. Z uwagi na ochronę zdrowia, dotyczyła ona wieloetapowej klasyfikacji dla następujących parametrów: pył zawieszony PM10 (rok), pył zawieszony PM10 (24-godziny), benzo(a)piren w pyle PM10 (rok), pył zawieszony PM2,5 (rok). Stanowisko pomiarowe umieszczone jest przy Placu Tadeusza Kościuszki (w obszarze rewitalizacji). Miasto Opoczno wyznaczone zostało w 2014 r. do działań naprawczych ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnych norm dla wszystkich ww. wskaźników.

[23] *Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Opoczno*, s. 60.
[24] Strona internetowa Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Łodzi, wios.lodz.pl, inf. z dnia 25.05.2016.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Promuje łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

Wartość średniego rocznego stężenia pyłu PM10 osiągnęła w centrum Opoczna 55,1 $\mu g/m^3$ (tj. 137,7% D_a). Obszar przekroczeń dopuszczalnego poziomu obejmował swym zasięgiem obszar m.in. centrum oraz północno-wschodniej części miasta (mapa 5).

Wartość maksimum stężenia 24-godzinnego PM10 osiągnęła w centrum Opoczna 112 $\mu g/m^3$ (tj. 224% D_{24}). Obszar przekroczeń dobowego dopuszczalnego poziomu stężenia obejmował zasięgiem całe centrum, wykraczając miejscami poza granice miasta (mapa 6).

Udokumentowany pomiarami obszar przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu (B(a)P) obejmował Miasto Opoczno. Podobnie jak w roku 2013 poziom stężenia był najwyższy w całym województwie łódzkim – wyniósł aż 14,6 ng/m^3, tj. 1460% D_{dc} (mapa 7).

Głównym źródłem zaopatrzenia Gminy Opoczno (w tym podobszarów rewitalizacji) w ciepło są kotłownie lokalne i indywidualne z piecami CO na węgiel lub koks. Na terenie miasta działa kotłownia spółdzielni mieszkaniowej, która zasila w ciepło Opoczno. Miasto posiada ok. 14 km ciepłociągów, w tym ok. 10 km wybudowanych w przestarzałej technologii, wymagających modernizacji. Pozostałe ok. 4 km to sieci cieplne w dobrym stanie technicznym[25]. W związku z powyższym należy podjąć działania ograniczające wysoki poziom tzw. „niskiej emisji" zanieczyszczeń oraz poprawy stanu środowiska miejsca zamieszkania, w szczególności poprzez wymianę źródeł ciepła na ekologiczne w staromiejskiej części miasta w budynkach mieszkalnych oraz w budynkach użyteczności publicznej. Inne działania powinny być również związane z modernizacją energetyczną budynków oraz instalacją OZE.

[25] *Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Opoczno*, s. 71.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

Mapa 5 Obszar przekroczeń średniej rocznej wartości poziomu dopuszczalnego stężenia pyłu PM10 we wschodniej części strefy łódzkiej w 2014 roku

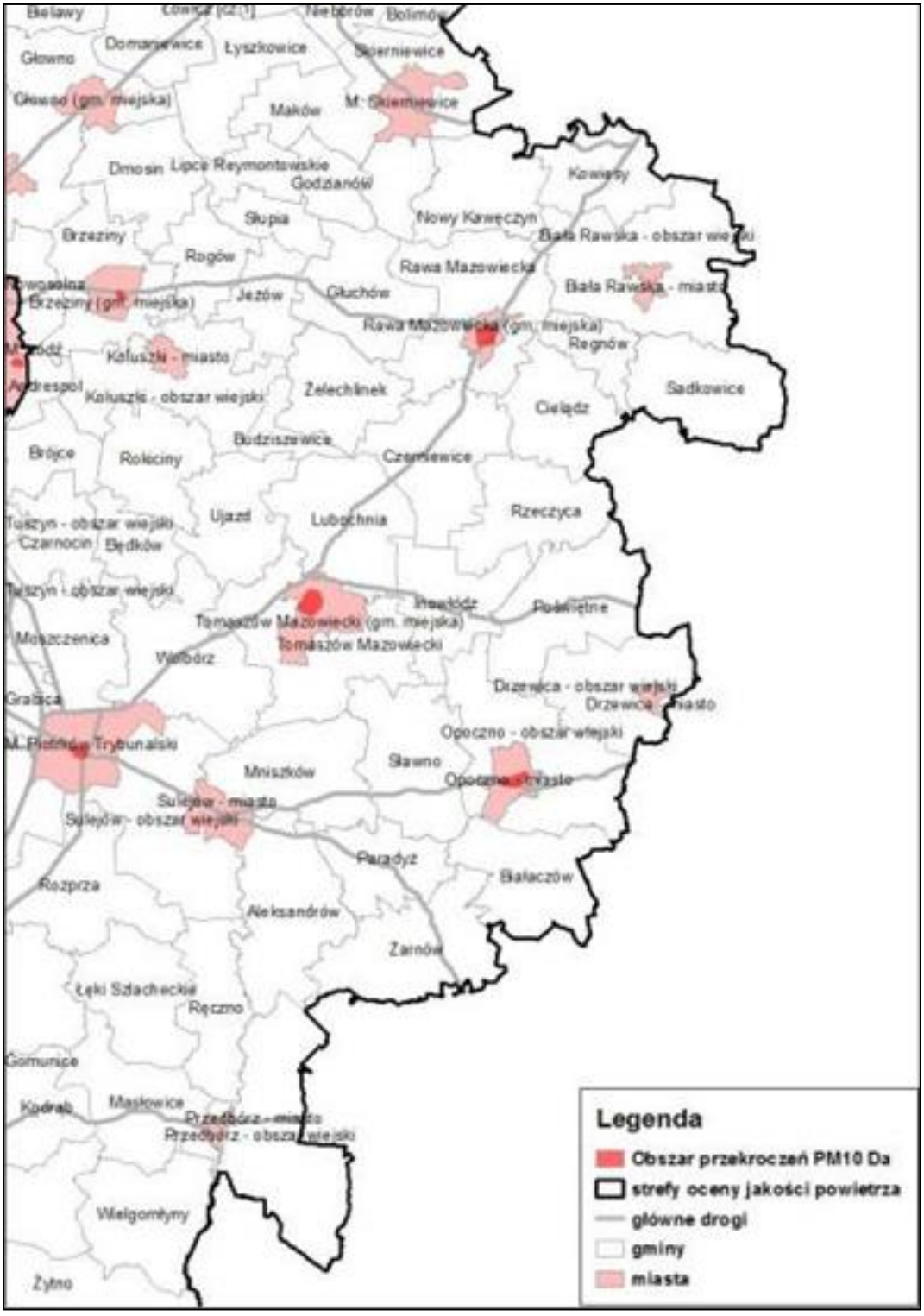

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie łódzkim w 2014 r., Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi, Łódź 2015, s. 116

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
łódzkie
Unia Europejska Fundusz Spójności

Mapa 6 Obszar przekroczeń średniej 24-godzinnej wartości poziomu dopuszczalnego stężenia pyłu PM10 we wschodniej części strefy łódzkiej w 2014 roku

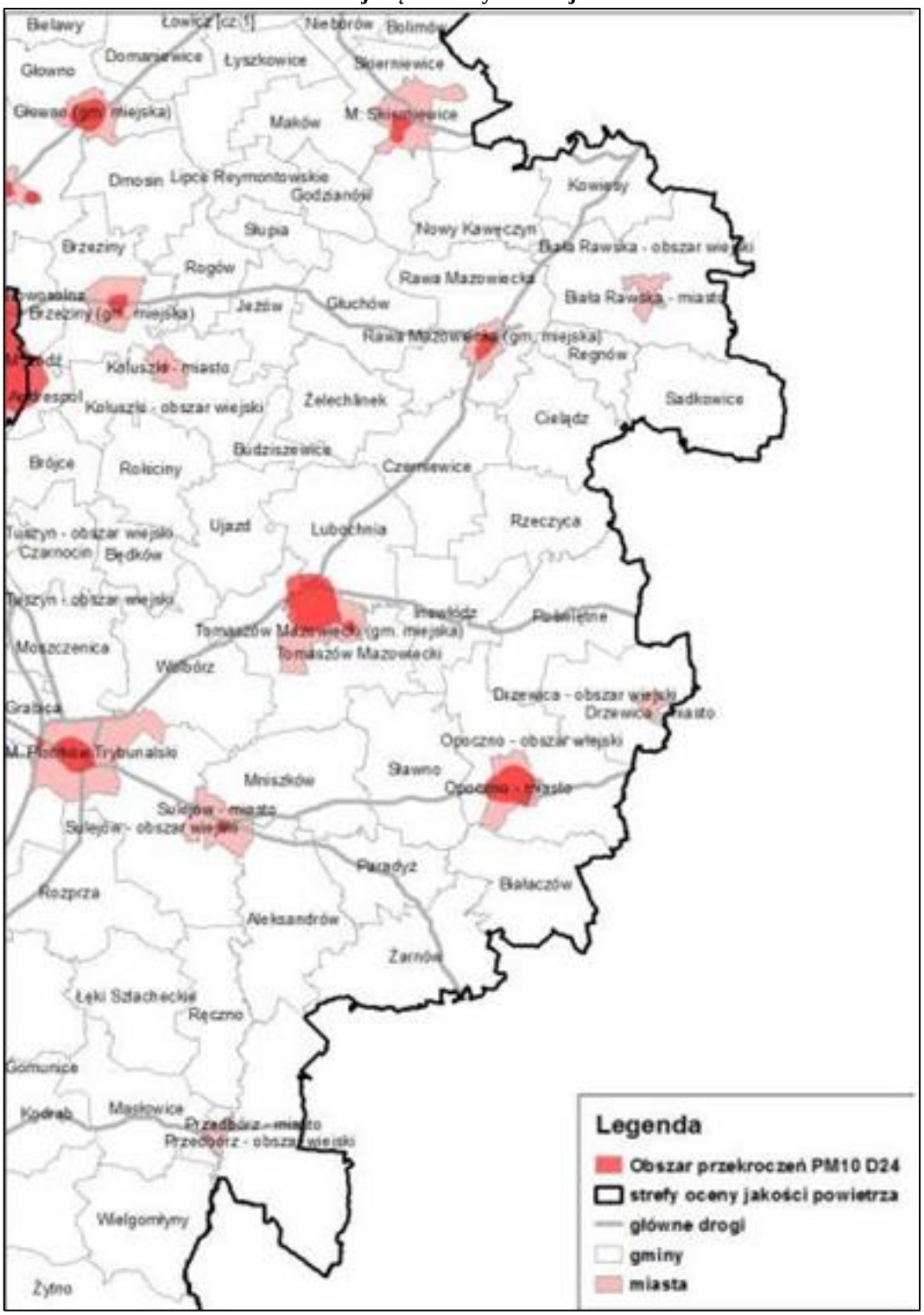

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie łódzkim w 2014 r., Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi, Łódź 2015, s. 112

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
łódzkie
Unia Europejska Fundusz Spójności

Mapa 7 Obszar przekroczeń średniej rocznej wartości poziomu docelowego stężenia benzo(a)pirenu w pyle PM10 we wschodniej części strefy łódzkiej w 2014 roku

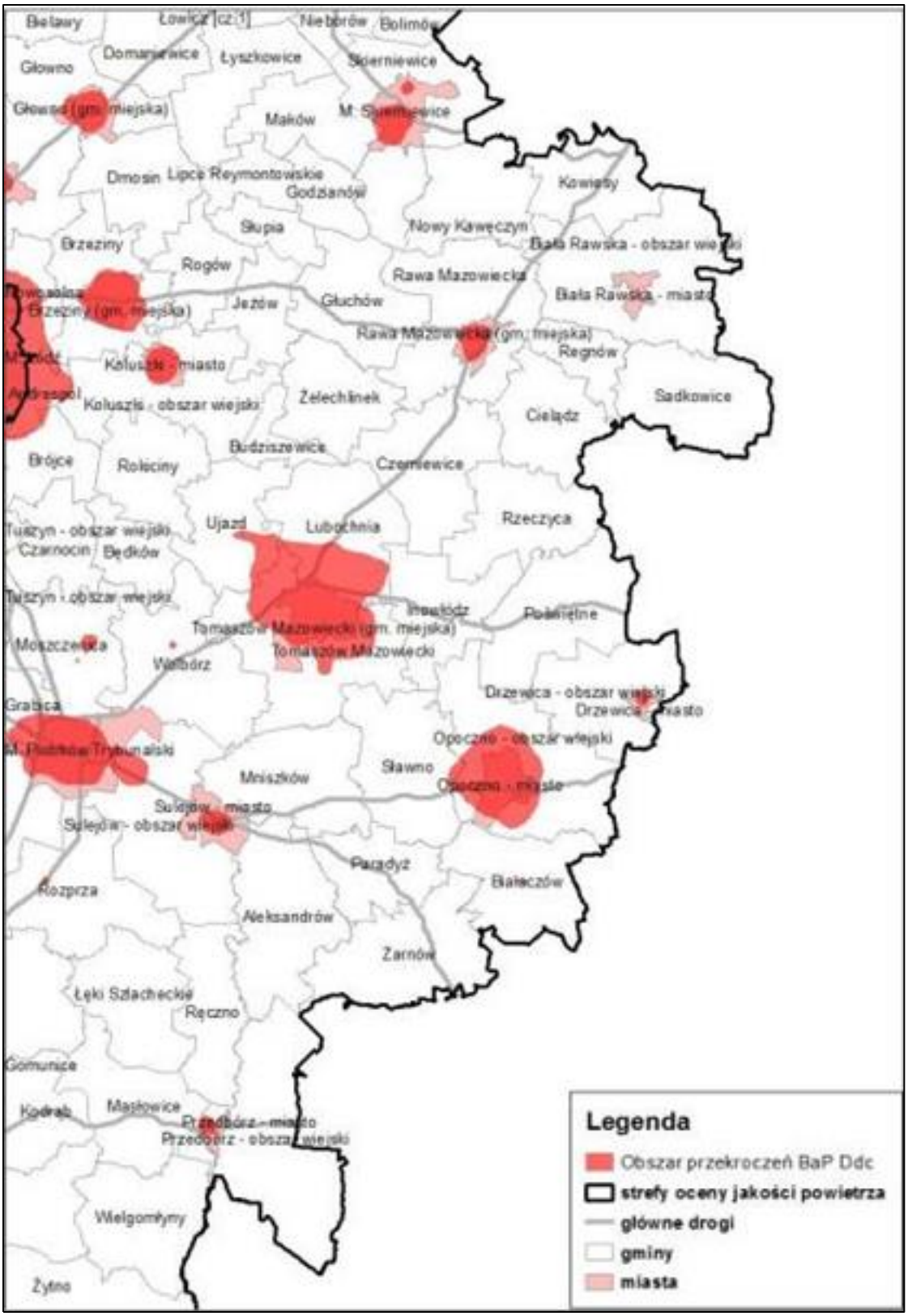

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie łódzkim w 2014 r., Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi, Łódź 2015, s. 125

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
łódzkie
Unia Europejska Fundusz Spójności

W zakresie gospodarowania odpadami w 2011 roku zakończono inwestycję budowy zakładu unieszkodliwiania odpadów w miejscowości Różanna wraz z zamknięciem i rekultywacją składowiska, które obsługuje oba wyznaczone podobszary rewitalizacji. W ramach inwestycji wykonane zostały m.in. niecka nowego składowiska odpadów, sortownia, kompostownia oraz punkty zagospodarowania odpadów wielkogabarytowych, budowlanych i niebezpiecznych. Rekultywacji poddana została także stara niecka gminnego wysypiska śmieci, które zostało zamknięte. Na wysypisku śmieci składowane są różnego rodzaju odpady (w tym z podobszarów rewitalizacji), dlatego nie istnieje bezpośrednie zagrożenie dla tego terenu z tytułu składowania odpadów niebezpiecznych[26].

Z uwagi na charakter podobszarów wyodrębnionych do rewitalizacji, niezbędne jest zbudowanie spójności obszaru poprzez odpowiednie zagospodarowanie przestrzeni oraz wdrożenie działań społecznych i gospodarczych, ponieważ to wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców. **Szczególnie istotne w tym zakresie jest zbudowanie spójności funkcjonalno-przestrzennej między zabytkową strefą staromiejską a Zalewem na Drzewiczce, aby razem stworzyły estetyczną przestrzeń publiczną dla wzrostu aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców w zakresie rozwoju funkcji turystycznej i rekreacyjnej miasta, opartej na istniejących zasobach dziedzictwa kulturowego i naturalnego.**

W wyniku przeprowadzonej pogłębionej diagnozy wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Opoczno oraz w oparciu o różne formy partycypacji społecznej (spotkania, warsztaty dla różnych grup interesariuszy), zidentyfikowano ***problemy*** i ***potencjały*** w podziale na sfery tematyczne (tabela 4) oraz wynikające z nich ***potrzeby*** o różnym charakterze i skali oddziaływania.

Tabela 4 Zidentyfikowane problemy oraz potencjały wyznaczonych podobszarów rewitalizacji na terenie Gminy Opoczno

Problemy	Potencjały
SFERA SPOŁECZNA	
1. Tendencja wzrostowa osób, które przekroczą potencjalny wiek zdolności do pracy. 2. Wysoki poziom bezrobocia (duża liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezrobocia na tle średniej dla gminy). 3. Wysoki poziom wykluczenia społecznego (bardzo wysoki odsetek osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej).	1. Duży kapitał społeczny ludności zamieszkującej na podobszarach rewitalizacji. 2. Korzystna struktura demograficzna z wysokim udziałem ludności w wieku przedprodukcyjnym (kapitał młodych ludzi).

[26] *Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Opoczno*, s. 71–72.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Promuje łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

4. Kumulacja osób wykluczonych społecznie w tzw. „enklawach biedy" w postaci zabudowy socjalnej w staromiejskiej części miasta. 5. Wzrost zagrożenia patologiami społecznymi (najczęstsze powody korzystania ze świadczeń pomocy społecznej to: bezrobocie, ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo--wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego). 6. Duże zapotrzebowanie na mieszkania socjalne mieszkańców wyznaczonych podobszarów rewitalizacji. 7. Wysoki poziom przestępczości (częste dewastacje mienia publicznego) oraz niewystarczający poziom bezpieczeństwa publicznego. 8. Niewystarczająca jakość kształcenia oraz poziom nauczania dzieci i młodzieży na wyznaczonym I podobszarze rewitalizacji. 9. Niedostateczna aktywność mieszkańców w organizacjach pozarządowych. 10. Niewystarczająca aktywność obywatelska mieszkańców i słabe zaangażowanie w sprawy lokalne (niższa frekwencja wyborcza na tle średniej dla gminy).	
SFERA GOSPODARCZA	
1. Małe zróżnicowanie oferty w zakresie handlu i usług związanych z rozwojem funkcji centrotwórczych Opoczna, szczególnie przy Placu Tadeusza Kościuszki. 2. Rozdrobniony handel nieprzystosowany do zmieniających się uwarunkowań rynkowych. 3. Zły stan techniczny wielu obiektów, często adaptowanych do potrzeb prowadzenia działalności gospodarczej, w tym Domu Handlowego przy Pl. Kilińskiego.	1. Specjalizacja przemysłowa gminy w zakresie ceramiki i włókiennictwa oraz związane z tym długoletnie tradycje. 2. Wysoki poziom przedsiębiorczości mieszkańców (duża liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych).
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	
1. Brak spójności funkcjonalno-przestrzennej pomiędzy staromiejską częścią miasta a Zalewem na Drzewiczce. 2. Niefunkcjonalny i niebezpieczny układ komunikacyjny spowodowany dużym natężeniem ruchu kołowego na I podobszarze rewitalizacji. 3. Brak wystarczającej liczby miejsc parkingowych oraz zintegrowanego systemu parkowania. 4. Bariery architektoniczne dla osób starszych oraz niepełnosprawnych w przestrzeniach publicznych i budynkach użyteczności publicznej. 5. Brak spójnego systemu monitoringu. 6. Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura turystyczna i okołoturystyczna oraz sportowa i rekreacyjna.	1. Położenie przy ważnych szlakach komunikacyjnych: drodze wojewódzkiej nr 726 relacji Rawa Mazowiecka – Żarnów oraz bezpośrednie sąsiedztwo z drogą krajową nr 12, która obsługuje część ruchu tranzytowego wschód–zachód. 2. Lokalizacja obiektów administracyjnych, ochrony zdrowia, oświaty, usługowo-handlowych, kulturowych, religijnych, rekreacyjnych i innych. 3. Zabytkowe śródmieście miasta (nr rej.: 303 z 4.12.1956 r.) z obiektami dziedzictwa kulturowego. 4. Zachowanie pierwotnego rozplanowania sieci ulicznej i zabudowy dwukondygnacyjnej wraz z budynkami zabytkowymi.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

7. Niedostateczne wyposażenie przestrzeni publicznych w elementy małej architektury. 8. Brak spójnego systemu ścieżek rowerowych. 9. Niedostateczne zagospodarowanie i wykorzystanie przestrzeni publicznych (Placu Tadeusza Kościuszki, Placu Zamkowego, Placu Strażackiego z zielenią wzdłuż ul. Kazimierza Wielkiego, skweru Kazimierza Wielkiego). 10. Zaburzenie ładu przestrzennego i estetyki przejawiające się występowaniem dysonansów przestrzenno-wysokościowych, brakiem spójności architektonicznej gabarytów zabudowy, kolorystyki i sposobu wykończenia elewacji oraz kształtu i nachylenia połaci dachowych budynków, szczególnie zlokalizowanych w staromiejskiej części miasta. 11. Brak odpowiedniego systemu oznakowania i informacji niezbędnych do pełnienia funkcji turystycznych przez obiekty i tereny rekreacyjne. 12. Brak estetycznego i funkcjonalnego zagospodarowania przestrzeni międzyblokowych poprzemysłowych budynków mieszkaniowych.	
SFERA TECHNICZNA	
1. Postępująca degradacja techniczna mieszkań komunalnych i socjalnych. 2. Niewystarczające możliwości lokalowe w stosunku do potrzeb Miejskiej Biblioteki Publicznej w Opocznie. 3. Zły stan techniczny budynku Dworca Kolejowego. 4. Niska efektywność energetyczna części budynków użyteczności publicznej i mieszkalnych. 5. Nieużytkowane i będące w złym stanie technicznym budynki będące w zasobach gminy. 6. Niedostateczny stan techniczny oraz niefunkcjonalny układ części infrastruktury drogowej. 7. Brak dostępu do podstawowych usług komunalnych w zakresie sieci ciepłowniczej i gazowej znacznej części mieszkańców. 8. Niedostatecznie uporządkowana gospodarka wodno-ściekowa, szczególnie w zakresie kanalizacji deszczowej. 9. Niewystarczający i częściowo będący w złym stanie technicznym system oświetlenia ulicznego. 10. Postępująca degradacja techniczna obiektów zabytkowych.	1. Lokalizacja zabytków wpisanych do Rejestru Zabytków Nieruchomych Województwa Łódzkiego: zespół kościoła parafialnego pw. św. Bartłomieja, ul. Kościelna 2 (kościół, 1365 r., 1939 r., nr rej.: 307 z 1.12.1956 r. oraz 352 z 21.06.1967 r.; dzwonnica, 1 poł. XIX w., nr rej. 307 z 1.12.1956 r. oraz 352 z 21.06.1967 r.; plebania, 1622 r., nr rej.: 838 z 6.02.1959 r.); zamek, obecnie muzeum, Plac Zamkowy 1 poł. XIV w., XVII w., 1927 r., nr rej.: 306 z 30.11.1956 r. oraz 272 z 3.11.1977 r.; dom „Esterki”, Plac Kościuszki 15, 1500 r., nr rej.: 305 z 30.11.1956 r. i z 21.06.1967 r.
SFERA ŚRODOWISKOWA	
1. Przekroczenie standardów jakości powietrza, tj. poziomu dopuszczalnych norm dla stężeń 24-godzinnych pyłu PM10, pyłu PM2,5 dla fazy II, B(a)P, celu długoterminowego dla ozonu (rok).	1. Zalew na Drzewiczce. 2. Duża powierzchnia terenów przeznaczonych pod zieleń.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

2. Brak odpowiednio urządzonej zieleni miejskiej, w tym m.in. na Placu Tadeusza Kościuszki, Placu Zamkowym, Placu Strażackim z zielenią wzdłuż ul. Kazimierza Wielkiego, skwerze Kazimierza Wielkiego. 3. Nieurządzone skwery, fragmenty zieleni na terenach publicznych. 4. Niedostateczna świadomość ekologiczna mieszkańców w zakresie ochrony środowiska.	

Źródło: Opracowanie własne

Po dokonaniu całościowej analizy ***problemów*** oraz ***potencjałów*** zidentyfikowanych na wyznaczonych podobszarach rewitalizacji, poniżej wskazano ***skalę i charakter zdiagnozowanych potrzeb***, które determinują zakres działań rewitalizacyjnych.

Zidentyfikowane potrzeby w zakresie przezwyciężania zjawisk kryzysowych w sferze społecznej to:

1. *Kompleksowe wsparcie osób wykluczonych i/lub zagrożonych ubóstwem oraz pomoc osobom uzależnionym, zamieszkującym na obszarze rewitalizacji* (szczególnie wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych) – niezbędne jest przerwanie procesu dziedziczenia ubóstwa i patologii społecznych poprzez różnorodne formy pracy zarówno z dorosłymi, jak i dziećmi czy młodzieżą, m.in. animację społeczną, profilaktykę społeczną czy środowiskowe formy wsparcia zapewniające organizację czasu wolnego.
2. *Przeciwdziałanie bezrobociu i zwiększanie możliwości zatrudnienia* – konieczne jest zmniejszenie wysokiego poziomu bezrobocia mieszkańców (szczególnie długotrwałego), prowadzącego do wzrostu liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej poprzez realizację programów aktywizacji zawodowej we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy, a także tworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy w wyniku inwestycji służących rozwojowi funkcji turystycznej na wyznaczonym obszarze rewitalizacji.
3. *Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne oraz integracji w działaniu na rzecz obszaru rewitalizacji* – niezbędne jest budowanie wspólnoty aktywnych mieszkańców wokół dobra wspólnego, zachęcanie do działania w organizacjach pozarządowych, wzmacnianie tożsamości lokalnej poprzez różne formy aktywności społecznej we współpracy z podmiotami czy instytucjami działającymi na obszarze rewitalizacji.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

4. *Wyrównanie szans edukacyjnych i stworzenie możliwości do rozwoju ludzi młodych* – istnieje pilna potrzeba zapewnienia odpowiednich warunków technicznych, a także możliwości w zakresie kształcenia oraz samorozwoju w celu zwiększenia szans życiowych dzieci i młodzieży (m.in. kreowanie postaw przedsiębiorczych, wprowadzanie i rozwijanie nowych kierunków kształcenia, organizacja zajęć pozalekcyjnych i różnych form spędzania czasu wolnego).
5. *Zapewnianie udziału w życiu społecznym seniorom oraz osobom niepełnosprawnym* – niezbędne jest zwiększanie usług opiekuńczych oraz organizacja aktywnych form spędzania czasu wolnego (zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych poprzez organizowanie cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych, warsztatów międzypokoleniowych, wycieczek itp.).
6. *Poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego na obszarze rewitalizacji* – określono potrzeby w zakresie przeciwdziałania przestępczości i dewastacji mienia publicznego poprzez zamontowanie monitoringu, a także realizację działań edukacyjnych we współpracy z Komendą Powiatową Policji.
7. *Zwiększenie dostępności oraz poprawa jakości usług publicznych* – zdiagnozowane potrzeby dotyczą przede wszystkim poprawy stanu technicznego budynków użyteczności publicznej oraz zwiększenia standardu świadczonych usług na rzecz mieszkańców i wprowadzenia nowych usług publicznych z zakresu e-administracji.

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przezwyciężania zjawisk kryzysowych w sferze gospodarczej to:

1. *Zwiększenie oraz pobudzenie przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji w zakresie handlu i usług* – istnieje pilna potrzeba w zakresie „przywrócenia" funkcji centrotwórczych oraz „ożywienia" gospodarczego na terenie części staromiejskiej (szczególnie przy Placu Tadeusza Kościuszki) oraz przy Zalewie na Drzewiczce przez podjęcie kompleksowych działań inwestycyjnych w przestrzeni, tworzących odpowiednią bazę techniczną oraz wdrożenie programów ułatwiających podjęcie działalności gospodarczych przez mieszkańców obszaru rewitalizacji.
2. *Wspieranie rozwoju przedsiębiorstw i działalności gospodarczych mieszkańców na obszarze rewitalizacji* – zidentyfikowano potrzeby w zakresie uporządkowania oraz estetycznego i funkcjonalnego zagospodarowania przestrzeni publicznych do rozwoju i różnicowania prowadzonych działalności, a także kreowania przyjaznego klimatu do inwestowania przez przedsiębiorstwa (m.in. ułatwienia formalno-prawne,

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

wspieranie tworzenia zagospodarowywania obiektów na działalność gospodarczą: powierzchnie biurowe, usługowe, handlowe lub produkcyjne).

3. *Tworzenie warunków do rozwoju sektorów turystycznego i okołoturystycznego na obszarze rewitalizacji* – niezbędne jest podjęcie działań związanych z powstaniem spójnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, sportowej oraz kulturalnej, służącej aktywnemu wypoczynkowi oraz spędzaniu czasu wolnego na terenie obszaru rewitalizacji, a także umożliwiającej mieszkańcom założenie działalności gospodarczej czy podjęcie zatrudnienia w sektorze turystycznym i okołoturystycznym.

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przezwyciężania zjawisk kryzysowych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej to:

1. *Połączenie funkcjonalno-przestrzenne staromiejskiej części miasta z Zalewem na Drzewiczce oraz osiedla „Skała" z terenem wokół zbiornika wodnego* – istnieje konieczność stworzenia funkcjonalnego i bezpiecznego systemu przestrzeni publicznych dla wzrostu aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców w zakresie rozwoju funkcji turystycznej i rekreacyjnej, a także włączenia mieszkańców osiedla „Skała" do aktywności na tych terenach.
2. *Zwiększenie funkcjonalności układów komunikacyjnych z uwzględnieniem preferencji dla ruchu pieszego i rowerowego* – konieczna jest przebudowa ul. Wałowej, a także połączenie osiedla „Skała" z terenem zbiornika wodnego poprzez ścieżkę rowerową. Budowa ścieżek rowerowych w kierunku ul. Partyzantów, ul. B. Limanowskiego z kładką nad rzeką Wąglanką połączy teren zwartej zabudowy miejskiej w obszarze rewitalizacji z terenem zalewu, co spowoduje połączenie obszaru o największej kumulacji problemów społecznych z terenem stwarzającym warunki do rozwoju aktywności społecznej, integracji, sportu i rekreacji. Niezbędne są również działania związane z remontem i/lub przebudową ulic przebiegających przez staromiejską część miasta, także tworzeniem miejsc do parkowania.
3. *Uporządkowanie oraz stworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych i międzyblokowych sprzyjających aktywności mieszkańców* – zauważa się szereg potrzeb związanych z poprawą estetyki, funkcjonalności i bezpieczeństwa w miejscach publicznych oraz na przestrzeniach międzyblokowych m.in. poprzez tworzenie elementów małej architektury, a także likwidowanie barier architektonicznych dla osób starszych i niepełnosprawnych.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przezwyciężania zjawisk kryzysowych w sferze technicznej to:

1. *Zatrzymanie postępującej degradacji technicznej i/lub poprawa efektywności energetycznej zasobów mieszkaniowych i budynków użyteczności publicznej* – zidentyfikowano na terenie obszaru rewitalizacji zdegradowane i częściowo nieużytkowane budynki będące w zasobach gminy, które wymagają przeprowadzenia kapitalnego remontu i przywrócenia bądź nadania funkcji społecznych.
2. *Uporządkowanie i zwiększenie dostępu do podstawowej infrastruktury komunalnej dla mieszkańców* – zdiagnozowano szeroki zakres potrzeb w zakresie uzupełnienia braków lub poprawy stanu technicznego podstawowej infrastruktury komunalnej, wpływającej na warunki i jakość zamieszkania czy prowadzenia działalności gospodarczej na obszarze rewitalizacji.
3. *Ochrona obiektów zabytkowych świadczących o tożsamości lokalnej* – z postępującej degradacji technicznej zabytków wynikają pilne potrzeby podjęcia kompleksowych działań renowacyjnych, remontowych czy modernizacyjnych, służących ich zabezpieczeniu i adaptacji do pełnienia różnych funkcji na rzecz mieszkańców obszaru.

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przezwyciężania zjawisk kryzysowych w sferze środowiskowej to:

1. *Ograniczenie tzw. „niskiej" emisji zanieczyszczeń* – zdiagnozowano konieczność podjęcia kompleksowych działań zmniejszających wysoki poziom zanieczyszczenia powietrza w zakresie różnych projektów pozwalających na zastąpienie starych, nisko sprawnych urządzeń grzewczych bardziej proekologicznymi rozwiązaniami dostarczającymi ciepło.
2. *Zwiększenie terenów zieleni urządzonej służących wypoczynkowi i rekreacji mieszkańców* – zauważa się potrzebę w zakresie odpowiedniego uporządkowania i zagospodarowania przestrzeni publicznych w zieleń urządzoną, które przyczynią się do ochrony i kształtowania klimatu oraz środowiska zamieszkania, a także będą pełnić funkcje społeczne na rzecz mieszkańców różnych grup wiekowych.
3. *Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców* – potrzebne są inicjatywy edukacyjne dla mieszkańców obszaru rewitalizacji w zakresie świadomości, postaw i zachowań ekologicznych przyczyniających się do ochrony środowiska naturalnego.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Promuje łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

III. Część programowa

1. Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji

Przeprowadzenie całościowej analizy zjawisk kryzysowych i potencjałów oraz wskazanie czynników mających szczególne znaczenie z punktu widzenia rewitalizacji (tabela 4) pozwoliło określić strategiczne kierunki działań dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji (I i II podobszaru) na terenie Gminy Opoczno. Określono wizję (planowany efekt), misję oraz 2 cele rewitalizacji, wokół których skoncentrowane zostały kierunki działań. Realizacja zaplanowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych pozwoli na wykonanie misji, a tym samym wyprowadzenie wyznaczonego obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego.

1.1. Misja i wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Gminny Program Rewitalizacji opracowany został w układzie uwzględniającym dwa kluczowe jego elementy, tj. *wizję* – pokazującą wizerunek obszaru rewitalizacji w przyszłości i *misję* – będącą naczelnym kierunkiem zintegrowanej polityki terytorialnej, wokół której koncentrować się będą kompleksowe i partnerskie działania wszystkich interesariuszy rewitalizacji. Na podstawie przeprowadzonej pogłębionej diagnozy, analizy zjawisk kryzysowych i lokalnych potencjałów oraz w wyniku wspólnej pracy warsztatowej interesariuszy rewitalizacji, sformułowano misję i wizję stanu wyznaczonego obszaru po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji.

WIZJA

Staromiejska część Miasta Opoczna obszarem z rozwiniętymi funkcjami centrotwórczymi oraz spójnym przestrzennie z terenem wokół Zalewu na Drzewiczce, na którym przedsiębiorczy i aktywni społecznie mieszkańcy efektywnie wykorzystują lokalne zasoby dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz tradycje ceramiczne do włączenia osób wykluczonych społecznie i wzrostu dochodów w zakresie rozwoju funkcji turystycznej i rekreacyjnej gminy.

MISJA REWITALIZACJI

Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości, aktywności społecznej, rekreacji i turystyki bazujących na międzysektorowej współpracy interesariuszy rewitalizacji z wykorzystaniem lokalnych zasobów dziedzictwa kulturowego i naturalnego w celu zapewnienia wysokiej jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
łódzkie
Unia Europejska Fundusz Spójności

Wizja obszaru rewitalizacji zawiera w sobie opis pożądanego stanu docelowego we wszystkich sferach, tj. społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej.

W wymiarze *społecznym* na rewitalizowanym obszarze nastąpi poprawa warunków i jakości życia mieszkańców oraz włączenie społeczne osób wykluczonych, a także aktywizacja społeczna i integracja społeczności, dzięki programom wsparcia i inicjatywom lokalnym.

W wymiarze *gospodarczym* proces rewitalizacji przyczyni się w sposób bezpośredni do pobudzenia przedsiębiorczości mieszkańców (szczególnie w zakresie rozwoju funkcji turystycznej i rekreacyjnej gminy), a w sposób pośredni do wzrostu inwestycji w mieście.

W wymiarze *funkcjonalno-przestrzennym* po przeprowadzeniu kompleksowej rewitalizacji nastąpi zbudowanie spójności przestrzennej staromiejskiej części miasta z przestrzenią wokół zalewu na Drzewiczce, która zostanie osiągnięta poprzez ukształtowanie estetycznego i przyjaznego dla osób niepełnosprawnych i starszych systemu przestrzeni publicznych, sprzyjających rozwojowi funkcji rekreacyjnych, wypoczynkowych czy turystycznych miasta.

W wymiarze *technicznym* dzięki realizacji kompleksowych działań zwiększy się dostępność mieszkańców do podstawowych usług komunalnych, a także poprawi się stan techniczny (w tym efektywność energetyczna) zdegradowanych i częściowo nieużytkowanych zabytkowych budynków w staromiejskiej części miasta, umożliwiając tym samym nadanie im nowej lub przywrócenie pierwotnej funkcji.

W wymiarze *środowiskowym* nastąpi poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie tzw. „niskiej" emisji zanieczyszczeń, a także zwiększenie powierzchni terenów zieleni urządzonej, które zwiększają komfort życia mieszkańców.

1.2. Cele rewitalizacji wraz z odpowiadającymi im kierunkami działań

Wypełnienie przyjętej wizji i misji jest uwarunkowane realizacją postawionych celów rewitalizacji i zaplanowanych do realizacji kierunków działań, służących eliminacji lub ograniczeniu zdiagnozowanych na etapie diagnostycznym negatywnych zjawisk, ściśle odpowiadających przyjętym celom (schemat 3).

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
łódzkie
Unia Europejska Fundusz Spójności

Schemat 3 Założenia *Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Opoczno*

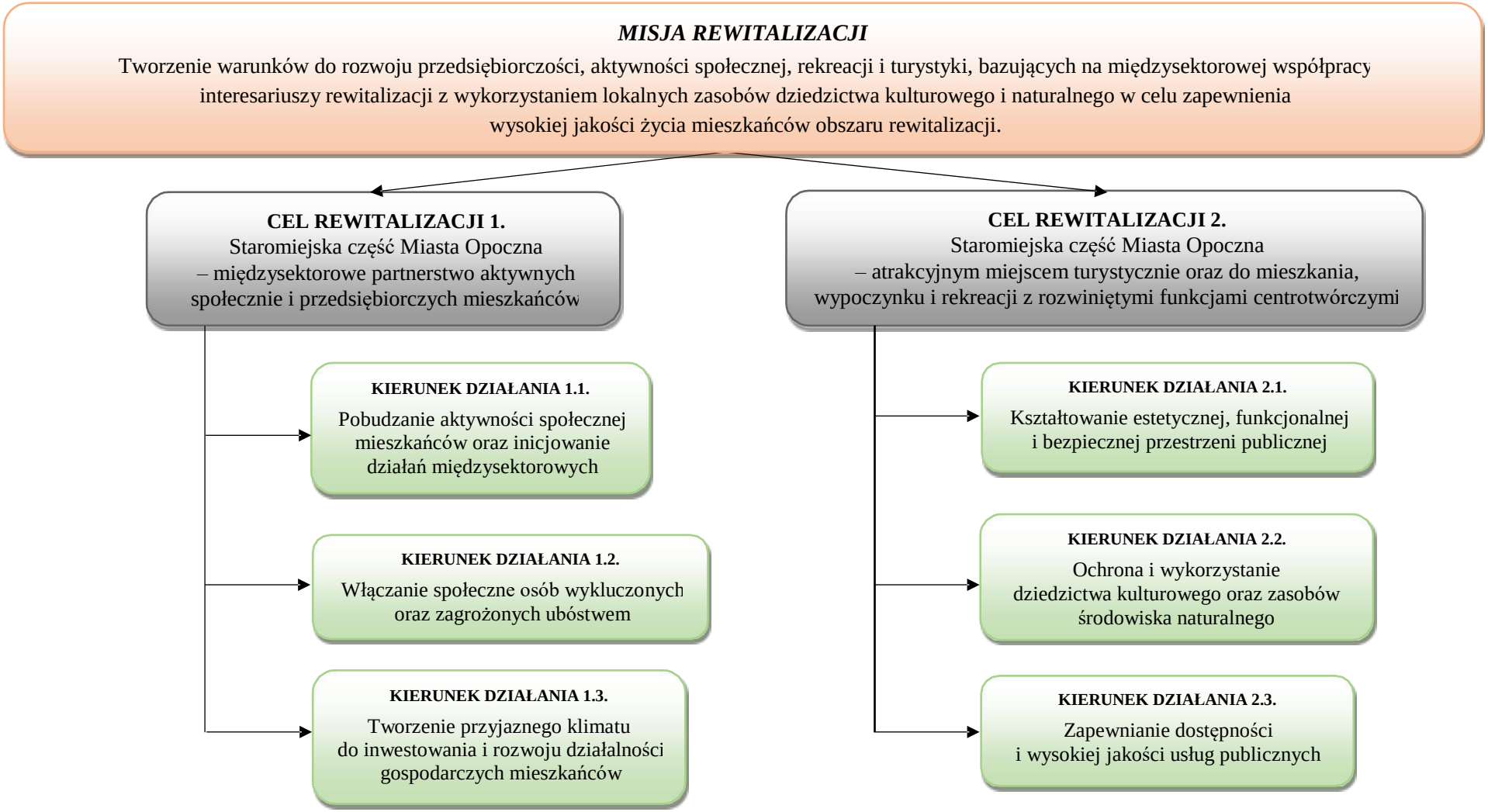

Źródło: Opracowanie własne

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
łódzkie
Unia Europejska Fundusz Spójności

Schemat 4 Kierunki działań wraz z odniesieniem ich do zidentyfikowanych potrzeb rewitalizacyjnych, mające na celu eliminację lub ograniczenie występowania negatywnych zjawisk

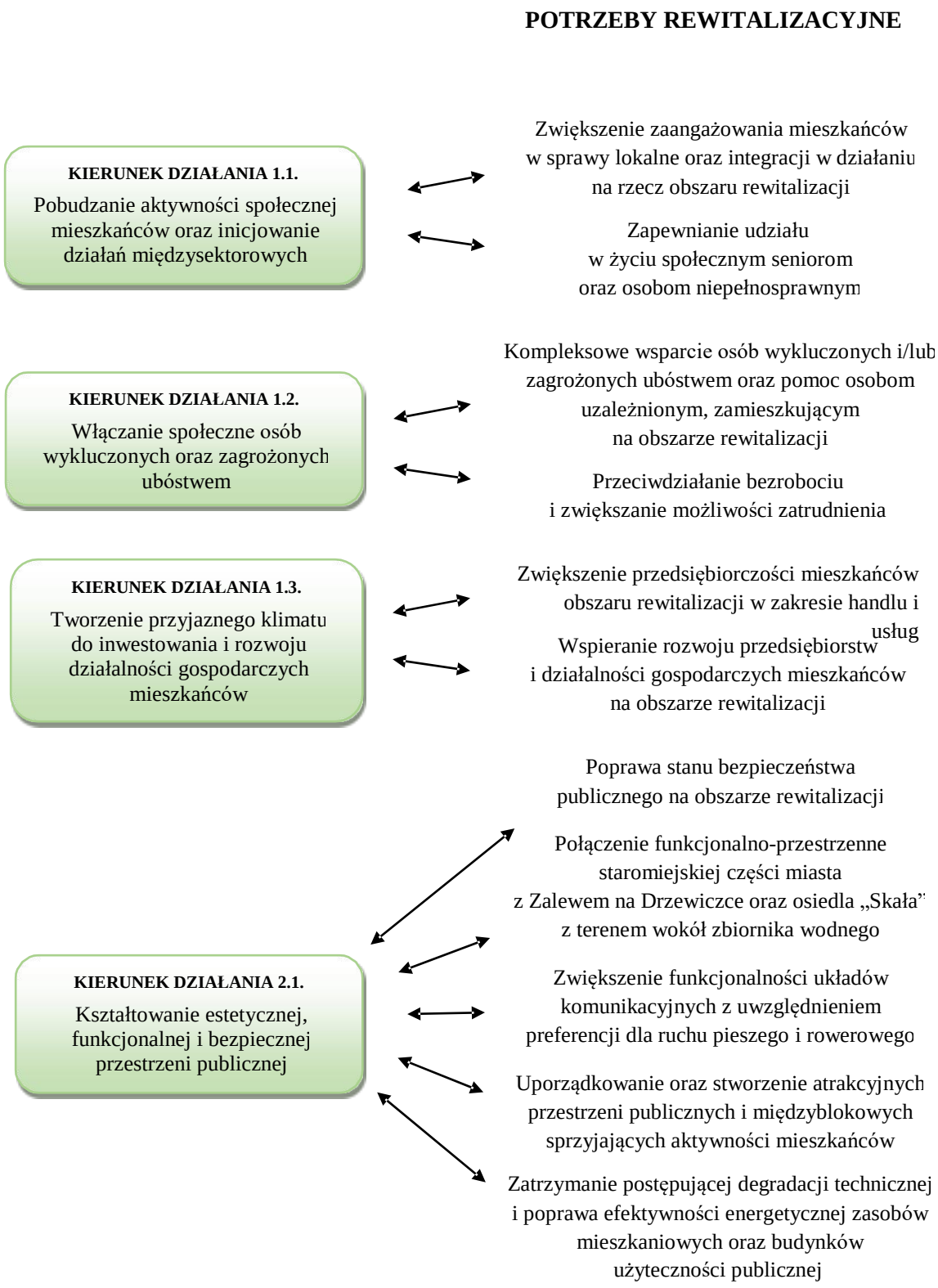

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
łódzkie
Unia Europejska Fundusz Spójności

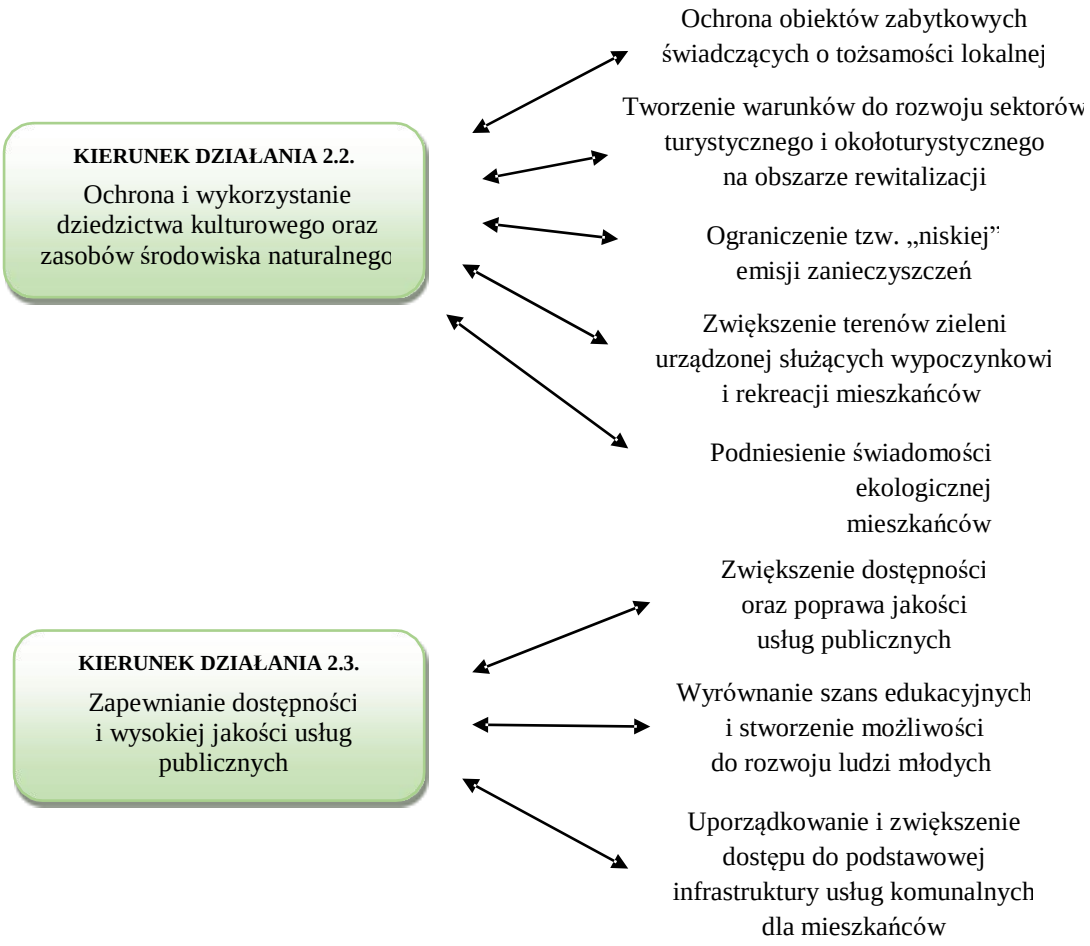

Źródło: Opracowanie własne

2. Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Opoczno złożony jest z listy planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz z charakterystyki pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Dzięki temu dokument jest konstrukcją złożoną z wielu różnorodnych projektów, która warunkuje osiągnięcie zaplanowanych efektów, a tym samym ich efektywne oddziaływanie na zidentyfikowane na etapie diagnozy zjawiska kryzysowe oraz wykorzystuje lokalne potencjały.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
łódzkie
Unia Europejska Fundusz Spójności

2.1. Lista planowanych podstawowych projektów/przedsięwzięć

W wyniku prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji oraz w oparciu o zasadę partycypacji społecznej oraz partnerstwa, zdefiniowano i scharakteryzowano 12 *projektów podstawowych*, czyli takich, bez których realizacja celów dokumentu nie będzie możliwa i obszar rewitalizacji nie będzie w stanie wyjść z kryzysowej sytuacji. Główne założenia projektów przedstawiają tabele 5–16.

Tabela 5 Projekt podstawowy nr 1 do realizacji na terenie I podobszaru rewitalizacji

Nazwa projektu	***Rewitalizacja zabytkowego centrum Opoczna poprzez restaurację i modernizację Muzeum Regionalnego i Miejskiej Biblioteki Publicznej oraz adaptację zdegradowanego budynku przy Placu Kościuszki 20 na cele społeczne i kulturalne***		
Lokalizacja	I podobszar rewitalizacji	**Okres realizacji**	2017–2020
Szacowana wartość	6 185 000,00 zł	**Źródła finansowania**	środki UE (EFRR), budżet gminy
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	Zakres rzeczowy projektu obejmuje wykonanie prac restauratorskich i budowlanych w budynkach Muzeum Regionalnego i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Opocznie wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu oraz generalny remont budynku przy Placu Kościuszki 20 w Opocznie i adaptacja na cele społeczne oraz kulturalne związane m.in. z działalnością Inkubatora Aktywności Społecznej. Zakres prac w Muzeum Regionalnym w Opocznie to: 1) wymiana elewacji zewnętrznej zamku (skucie tynków i wykonanie nowych; impregnacja i zabezpieczenie murów; wykonanie izolacji pionowej fundamentów, malowanie elewacji; odsłonięcie kamiennych elementów dekoracyjnych budynku, tj. portali przy drzwiach, kolumienek na ganku i balkonie, herbu; naprawa attyk); 2) wymiana systemu rynnowego i obróbek blacharskich na zamku; 3) zagospodarowanie dziedzińca zamkowego (budowa ciągów komunikacyjnych; przebudowa muru oporowego; budowa schodów prowadzących na dziedziniec; ustawienie ławek na dziedzińcu; poprawienie estetyki budynku kotłowni i magazynów zewnętrznych); 4) naprawa bądź wymiana pokrycia dachowego (miedź bądź dachówka – po wymianie konstrukcji dachu); 5) przystosowanie budynków do potrzeb osób niepełnosprawnych i starszych (zakup schodołazu; wymiana drzwi wewnętrznych między salami wystawowymi; likwidacja progów i różnicy poziomów między salami wystawowymi); 6) remont pomieszczeń magazynowych w zamku i wymiana ich wyposażenia; 7) zakup gablot wystawowych i nowoczesnych technologii w celu uatrakcyjnienia i poprawy estetyki wystaw; 8) podłączenie do sieci gazowej i zakup pieca c.o. Zakres prac w zabytkowym budynku Miejskiej Biblioteki Publicznej w celu rozszerzenia działalności kulturalnej i edukacyjnej oraz poprawy warunków do świadczenia usług obejmuje: 1) naprawę dachu; 2) wymianę orynnowania;		

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

	3) prace zewnętrzne: remontowe i renowacyjne schodów zewnętrznych przy wejściu głównym; renowacja balkonu i balustrady balkonu; skucie i wykonanie nowych tynków elewacji, gzymsów, attyk; impregnacja i zabezpieczenie murów zewnętrznych, gzymsów i attyk; malowanie ścian zewnętrznych, gzymsów i attyk; wykonanie izolacji przeciwwilgociowej; wymiana głównych drzwi zewnętrznych (od strony Placu Tadeusza Kościuszki, od ul. Inowłodzkiej, od strony dziedzińca); rekonstrukcja portalu przy drzwiach głównych zewnętrznych od strony Placu Tadeusza Kościuszki; 4) prace wewnętrzne: gipsowanie oraz malowanie ścian i sufitów wewnętrznych; 5) remont generalny łazienki wraz z przystosowaniem do potrzeb osób niepełnosprawnych; 6) wykonanie podestu wewnętrznego dla osób niepełnosprawnych; 7) prace modernizacyjne i restauratorskie piwnic budynku (skucie i naprawa uszkodzonych tynków wraz z malowaniem ścian, sufitów i sklepień; konserwacja i naprawa schodów prowadzących do podziemi; wyrównanie podłoża piwnicy głównej oraz wyłożenie płytką ceramiczną). Adaptacja zdegradowanego i nieużytkowanego budynku przy Placu Tadeusza Kościuszki 20, będącego w zasobach gminy, wraz z dostosowaniem do pełnienia funkcji społecznych i kulturalnych dotyczy generalnego remontu, w ramach którego wykonane zostaną następujące prace restauratorskie i budowlane: 1) wymiana więźby dachowej i pokrycia dachowego; 2) wykonanie nowych stropów drewnianych; 3) wymiana stolarki okiennej i drzwiowej; 4) montaż nowego orynnowania; 5) wymiana tynków zewnętrznych; 6) docieplenie ścian zewnętrznych; 7) przebudowa pomieszczeń zgodnie z ich przeznaczeniem; 8) wymiana instalacji wentylacji, elektrycznej, centralnego ogrzewania, wodno-kanalizacyjnej, gazu i odgromowej; 9) przebudowa ścian działowych; 10) wymiana podłóg i podestów; 11) wymiana schodów wewnętrznych; 12) wykonanie izolacji przeciwwilgociowej oraz odgrzybienia ścian fundamentowych i piwnicznych; 13) budowa schodów zewnętrznych; 14) budowa podjazdu dla osób niepełnosprawnych; 15) przystosowanie budynku do potrzeb osób niepełnosprawnych i starszych poprzez zakup schodołazu lub windy. Pomieszczenia w budynku będą służyć mieszkańcom skupionym w organizacjach pozarządowych, tym którzy działają w grupach nieformalnych, jak również tym, którzy chcieliby się włączyć w działania społeczeństwa obywatelskiego. Funkcjonujące w jego ramach organizacje prowadzić będą aktywność społeczną, kulturalną, edukacyjną, artystyczną na rzecz mieszkańców (w szczególności obszaru rewitalizacji) oraz działania dotyczące włączenia społecznego osób wykluczonych i/lub zagrożonych ubóstwem. W ramach estetycznego, funkcjonalnego i bezpiecznego zagospodarowania przestrzeni publicznych planuje się przebudowę i remont ul. Kołomurnej, położonej w bezpośrednim sąsiedztwie Placu Tadeusza Kościuszki, wykonanie nowego chodnika w ul. Szewskiej oraz budowę parkingu przy ul. Szewskiej (obok budynku muzeum – likwidacja muru muzeum i wybudowanie od strony południowej schodów prowadzących do parkingu).

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | MINISTERSTWO ROZWOJU | łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

Podmioty realizujące projekt	Gmina Opoczno, Miejska Biblioteka Publiczna w Opocznie, Muzeum Regionalne w Opocznie
Grupy docelowe	mieszkańcy gminy obszaru rewitalizacji, mieszkańcy gminy, organizacje pozarządowe działające na rzecz m.in. interesariuszy rewitalizacji
Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące zidentyfikowane problemy (w tabeli 4): 1) *w sferze społecznej*: 3, 4, 5, 9 – poprzez włączenie społeczne osób wykluczonych i/lub zagrożonych marginalizacją, aktywizację mieszkańców do działania na rzecz obszaru rewitalizacji, rozszerzenie oferty świadczonych usług społecznych (m.in. kulturalnych, edukacyjnych) na rzecz różnych grup interesariuszy. 2) *w sferze przestrzenno-funkcjonalnej*: 1, 2, 3, 4, 7, 9, 10 – poprzez estetyczne i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznych (m.in. na Placu Zamkowym) i dostosowanie techniczne obiektów (w tym zabytkowych): Muzeum Regionalnego w Opocznie i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Opocznie, budynku przy ul. Kościuszki 20 do rozszerzenia pełnionych funkcji na rzecz różnych interesariuszy rewitalizacji (w tym likwidacja barier architektonicznych oraz zwiększenie efektywności energetycznej), stworzenie parkingu przy ul. Szewskiej, zwiększenie dostępu do infrastruktury komunalnej. 3) *w sferze technicznej*: 2, 4, 5, 8, 10 – zwłaszcza poprzez efektywne wykorzystanie do celów społecznych nieużytkowanych i zdegradowanych budynków (w tym o wartości zabytkowej) oraz zwiększenie ich efektywności energetycznej i poprawa stanu infrastruktury komunalnej oraz drogowej na ul. Kołomurnej. 4) *w sferze środowiskowej*: 1, 2, 3, 4 – zwłaszcza poprzez ograniczenie wysokiego poziomu tzw. „niskiej emisji" zanieczyszczeń oraz uporządkowanie zieleni na Placu Zamkowym. Ponadto podczas wdrażania zakresu przedmiotowego projektu wykorzystywane będą następujące potencjały (tabela 4): 1) *w sferze społecznej*: 1, 2 – duży kapitał społeczny mieszkańców (w tym ludzi młodych). 2) *w sferze przestrzenno-funkcjonalnej*: 1, 2, 3, 4 – lokalizacja przy ważnych szlakach komunikacyjnych, koncentracja innych obiektów użyteczności publicznej, a także fakt usytuowania na terenie zabytkowego śródmieścia miasta poprzez zachowanie m.in. budynków zabytkowych w pierwotnym rozplanowaniu sieci ulicznej i zabudowy świadczącej o historii miasta. 3) *w sferze technicznej*: 1 – poprawa stanu technicznego obiektów wpisanych do rejestru zabytków.
Cele rewitalizacji, kierunki działań, które realizuje projekt	Cel rewitalizacji 1. *Staromiejska część Miasta Opoczna – międzysektorowe partnerstwo aktywnych społecznie i przedsiębiorczych mieszkańców* Kierunek działań 1.1. *Pobudzanie aktywności społecznej mieszkańców oraz inicjowanie działań międzysektorowych* Kierunek działań 1.2. *Włączanie społeczne osób wykluczonych oraz zagrożonych ubóstwem* Cel rewitalizacji 2. *Staromiejska część Miasta Opoczna – atrakcyjnym miejscem turystycznie oraz do mieszkania, wypoczynku i rekreacji z rozwiniętymi funkcjami centrotwórczymi* Kierunek działań 2.1. *Kształtowanie estetycznej, funkcjonalnej i bezpiecznej przestrzeni publicznej* Kierunek działań 2.2. *Ochrona i wykorzystanie dziedzictwa kulturowego oraz zasobów środowiska naturalnego* Kierunek działań 2.3. *Zapewnianie dostępności do wysokiej jakości usług publicznych*

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Promuje łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty planowanych działań to: - zwiększenie dostępności do wysokiej jakości usług publicznych; - rozwój oraz poprawa dostępności do infrastruktury społecznej; - zwiększenie jakości i rozszerzenie oferty usług w zakresie kultury, edukacji i spędzania czasu wolnego; - aktywizacja społeczna i integracja mieszkańców; - włączenie społeczne osób wykluczonych i/lub zagrożonych ubóstwem; - zwiększenie zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne; - poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej; - zwiększenie dostępności do infrastruktury drogowej; - efektywne wykorzystanie zdegradowanych budynków w zasobach gminy. *Wskaźniki produktu i rezultatu:* 1. Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją. 2. Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach. 3. Wyremontowane budynki mieszkalne na obszarach miejskich. 4. Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach. Sposób monitorowania rezultatów projektów w odniesieniu do celów rewitalizacji przedstawiony został w rozdziale 2. *System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu* IV części wdrożeniowej niniejszego dokumentu.
Powiązanie projektu z innymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi	Projekt wykazuje w szczególności powiązania i oddziaływanie z następującymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi: - Projekt podstawowy 2. *Kompleksowe zagospodarowanie terenu zalewu wraz z budową ścieżek rowerowych w kierunku ul. Partyzantów, Limanowskiego z kładką przez rzekę Wąglankę oraz przebudową nawierzchni ul. Wałowej w Opocznie* – poprzez estetyczne i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznych z przeznaczeniem społecznym w celu zbudowania spójności przestrzennej pomiędzy staromiejską częścią miasta a Zalewem na Drzewiczce do rozwoju funkcji turystycznej z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa kulturowego i naturalnego. - Projekt podstawowy 4. *„Biblioteka z +" – podniesienie standardów funkcjonowania Miejskiej Biblioteki Publicznej w Opocznie zgodnie z kryteriami Certyfikatu Biblioteka+* – poprzez zwiększenie jakości świadczonych usług w remontowanym i modernizowanym budynku Miejskiej Biblioteki Publicznej. - Projekt podstawowy 7. *Zwiększenie integracji mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez wykorzystanie potencjału budynku remizy oraz wzrost możliwości działań statutowych Ochotniczej Straży Pożarnej w Opocznie* – poprzez estetyczne i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznych na cele społeczne w celu zbudowania spójności przestrzennej pomiędzy staromiejską częścią miasta a Zalewem na Drzewiczce do rozwoju funkcji turystycznej z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa kulturowego i naturalnego. - Projekt podstawowy 11. *„W rodzinie siła"* – poprzez wzmocnienie działań społecznych organizacji pozarządowych na rzecz włączenia społecznego osób wykluczonych. - Projekt podstawowy 12. *„Lepsze jutro"* – poprzez wzmocnienie działań społecznych organizacji pozarządowych na rzecz włączenia społecznego osób wykluczonych. Ponadto projekt wzmacniają przedsięwzięcia uzupełniające nr 1, 2, 4, 5, 6 i 9.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Promuje łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

Tabela 6 Projekt podstawowy nr 2 do realizacji na terenie I podobszaru rewitalizacji

Nazwa projektu	***Kompleksowe zagospodarowanie terenu zalewu wraz z budową ścieżek rowerowych w kierunku ul. Partyzantów, Limanowskiego z kładką przez rzekę Wąglankę oraz przebudową nawierzchni ul. Wałowej w Opocznie***		
Lokalizacja	I podobszar rewitalizacji	**Okres realizacji**	2017–2019
Szacowana wartość	5 000 000,00 zł	**Źródła finansowania**	środki UE (EFRR), budżet gminy
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	Zakres rzeczowy projektu obejmuje kompleksowe zagospodarowanie i wyposażenie terenu wokół zalewu w infrastrukturę rekreacyjną, wypoczynkową i sportową, tj.: 1) wytyczenie i wykonanie ścieżki rowerowej o długości ok. 1,5 km; 2) wykonanie kładki pieszo-rowerowej przez rzekę Wąglankę; 3) wykonanie elementów małej architektury (ławki, stojak na rowery); 4) oznakowanie ścieżki rowerowej; 5) stworzenie ścieżki pieszo-rowerowej wokół zbiornika; 6) połączenie schodami parkingu z terenem zbiornika; 7) wykonanie promenady (molo); 8) stworzenie ciągu spacerowego z placem na rozłożenie sceny koncertowej; 9) stworzenie infrastruktury sportowej w zakresie nart wodnych, kajaków, rowerków wodnych, siatkówki plażowej; 10) rozbudowa siłowni terenowej; 11) budowa placu zabaw przy plaży; 12) postawienie pawilonów handlowych; 13) stworzenie natrysku zewnętrznego, toalet; 14) wykonanie altan, miejsca na grilla, ognisko; 15) wytycznie miejsca na kemping; 16) wyposażenie w elementy małej architektury: ławki – na wzór istniejących, kosze na śmieci; 17) uporządkowanie zieleni; 18) wykonanie oświetlenia parkowego; 19) zamontowanie monitoringu; 20) przebudowa nawierzchni ul. Wałowej wraz z odwodnieniem.		
Podmioty realizujące projekt	Gmina Opoczno		
Grupy docelowe	mieszkańcy obszaru rewitalizacji, mieszkańcy gminy, osoby prowadzące lub zamierzające prowadzić działalność gospodarczą na obszarze rewitalizacji		
Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące zidentyfikowane problemy (w tabeli 4): 1) *w sferze społecznej*: 2, 3, 4, 5 – poprzez stworzenie możliwości atrakcyjnego spędzania czasu wolnego przez osoby wykluczone i/lub zagrożone marginalizacją, rozszerzenie oferty rekreacyjnej, wypoczynkowej i sportowej na rzecz różnych grup interesariuszy, a także zwiększenie możliwości zatrudnienia w sektorze turystycznym i okołoturystycznym. 2) *w sferze przestrzenno-funkcjonalnej*: 1, 6, 7, 8, 11 – poprzez estetyczne i funkcjonalne zagospodarowanie oraz wyposażenie terenu w infrastrukturę turystyczną, rekreacyjną, sportową oraz zbudowanie spójności funkcjonalno-przestrzennej pomiędzy staromiejską częścią miasta i Zalewem na Drzewiczce. 3) *w sferze technicznej*: 6, 9 – zwłaszcza poprzez poprawę stanu infrastruktury komunalnej oraz drogowej w bezpośrednim sąsiedztwie zalewu oraz oświetlenia.		

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

	Ponadto podczas wdrażania zakresu przedmiotowego projektu wykorzystywane będą następujące potencjały (tabela 4): 1) *w sferze społecznej*: 1, 2 – duży kapitał społeczny mieszkańców (w tym ludzi młodych). 2) *w sferze gospodarczej*: 2 – poprzez rozwój działalności w sektorze turystycznym i okołoturystycznym. 3) *w sferze przestrzenno-funkcjonalnej*: 1, 2 – lokalizacja przy ważnych szlakach komunikacyjnych oraz w niedalekiej odległości koncentracji innych obiektów użyteczności publicznej. 4) *w sferze środowiskowej*: 1 – lokalne zasobów naturalnych.
Cele rewitalizacji, kierunki działań, które realizuje projekt	Cel rewitalizacji 1. *Staromiejska część Miasta Opoczna – międzysektorowe partnerstwo aktywnych społecznie i przedsiębiorczych mieszkańców* Kierunek działania 1.1. *Pobudzanie aktywności społecznej mieszkańców oraz inicjowanie działań międzysektorowych* Kierunek działania 1.2. *Włączanie społeczne osób wykluczonych oraz zagrożonych ubóstwem* Kierunek działania 1.3. *Tworzenie przyjaznego klimatu do zakładania i rozwoju działalności gospodarczych przez mieszkańców* Cel rewitalizacji 2. *Staromiejska część Miasta Opoczna – atrakcyjnym miejscem turystycznie oraz do mieszkania, wypoczynku i rekreacji z rozwiniętymi funkcjami centrotwórczymi* Kierunek działania 2.1. *Kształtowanie estetycznej, funkcjonalnej i bezpiecznej przestrzeni publicznej* Kierunek działania 2.2. *Ochrona i wykorzystanie dziedzictwa kulturowego oraz zasobów środowiska naturalnego*
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty planowanych działań to: - zwiększenie dostępności do wysokiej jakości usług publicznych; - rozwój oraz poprawa dostępności do infrastruktury społecznej; - zwiększenie jakości i rozszerzenie oferty usług w zakresie kultury, edukacji i spędzania czasu wolnego; - aktywizacja społeczna i integracja mieszkańców; - włączenie społeczne osób wykluczonych i/lub zagrożonych ubóstwem; - zwiększenie zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne; - poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej; - zwiększenie dostępności do infrastruktury drogowej; - efektywne wykorzystanie zdegradowanych budynków będących w zasobach gminy. *Wskaźniki produktu i rezultatu:* 1. Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją. 2. Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach. 3. Wyremontowane budynki mieszkalne na obszarach miejskich. 4. Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach. Sposób monitorowania rezultatów projektów w odniesieniu do celów rewitalizacji przedstawiony został w rozdziale 2. *System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu* IV części wdrożeniowej niniejszego dokumentu.
Powiązanie projektu z innymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi	Projekt wykazuje w szczególności powiązania i oddziaływanie z następującymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi: - Projekt podstawowy 1. *Rewitalizacja zabytkowego centrum Opoczna poprzez restaurację i modernizację Muzeum Regionalnego i Miejskiej Biblioteki Publicznej oraz adaptację zdegradowanego budynku przy Placu Kościuszki 20 na cele społeczne i kulturalne* – poprzez estetyczne i funkcjonalne zagospodarowanie

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

	przestrzeni publicznych i budynków z przeznaczeniem na rozwój aktywności społecznej w celu zbudowania spójności przestrzennej pomiędzy staromiejską częścią miasta a Zalewem na Drzewiczce do rozwoju funkcji turystycznej z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa kulturowego i naturalnego. - Projekt podstawowy 3. *Modernizacja i termomodernizacja budynku Zespołu Szkół Samorządowych nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi w Opocznie wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu i stworzeniem wielofunkcyjnego boiska sportowego* – poprzez stworzenie funkcjonalnych przestrzeni rekreacyjnych i sportowych na rzecz interesariuszy rewitalizacji. - Projekt podstawowy 7. *Zwiększenie integracji mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez wykorzystanie potencjału budynku remizy oraz wzrost możliwości działań statutowych Ochotniczej Straży Pożarnej w Opocznie* – poprzez estetyczne i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznych z przeznaczeniem na rozwój aktywności społecznej w celu zbudowania spójności przestrzennej pomiędzy staromiejską częścią miasta a Zalewem na Drzewiczce do rozwoju funkcji turystycznej z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa kulturowego i naturalnego. Ponadto projekt wzmacniają przedsięwzięcia uzupełniające nr 1, 2, 3, 5, 8 i 9.

Tabela 7 Projekt podstawowy nr 3 do realizacji na terenie I podobszaru rewitalizacji

Nazwa projektu	***Modernizacja i termomodernizacja budynku Zespołu Szkół Samorządowych nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi w Opocznie wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu i stworzeniem wielofunkcyjnego boiska sportowego***		
Lokalizacja	I podobszar rewitalizacji	**Okres realizacji**	2017–2020
Szacowana wartość	1 240 550,00 zł	**Źródła finansowania**	środki UE (EFRR, EFS), budżet gminy
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	Przedmiot projektu obejmuje modernizację budynku mieszczącego Zespół Szkół Samorządowych na potrzeby prowadzenia wysokiej jakości działalności edukacyjnej na rzecz dzieci i młodzieży uczęszczającej do tej placówki. Ponadto w ramach projektu planuje się funkcjonalne i estetyczne zagospodarowanie przyległego terenu oraz stworzenie wielofunkcyjnego boiska sportowego. Zakres rzeczowy inwestycji obejmuje przede wszystkim: 1) wymianę ogrodzenia od strony ul. W. Perzyńskiego i Placu Kilińskiego; 2) wymianę pokrycia dachowego na starej części budynku szkoły; 3) wymianę stolarki okiennej i drzwiowej; 4) wykonanie termoiniekcji starego budynku szkoły (izolację fundamentów); 5) wymianę grzejników w starej części budynku szkoły; 6) wymianę lamp oświetleniowych w starym budynku szkoły (oświetlenie ledowe); 7) przebudowę ciągu komunikacyjnego ul. Perzyńskiego wzdłuż placu szkoły ze szczególnym uwzględnieniem dodatkowych miejsc parkingowych i dodatkowego wejścia na plac szkolny; 8) zainstalowanie monitoringu od ul. Inowłodzkiej i oświetlenia zewnętrznego budynku szkoły; 9) podłączenie stołówki szkolnej do sieci gazowej; 10) wykonanie kolektorów słonecznych na dachu budynku służących głównie do podgrzewania wody użytkowej stołówki. Ponadto w ramach stworzenia niewielkiego wielofunkcyjnego terenu sportowego planuje się:		

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

	1) przebudowę boiska wraz z wymianą nawierzchni i wyposażenia oraz adaptację wielofunkcyjnego obiektu do gry w piłkę nożną, ręczną, koszykówkę i siatkówkę; 2) budowę skoczni do skoku w dal, bieżni do sprintu (60 m) oraz rzutni do pchnięcia kulą; 3) wyposażenie kompleksów sportowych w tzw. piłkochwyty. Nowo powstałe boisko wielofunkcyjne, bieżnia lekkoatletyczna oraz wszystkie inne urządzenia sportowe mają być w pełni bezpieczne, z nawierzchniami certyfikującymi się znakiem CE, które nie przysporzą zagrożeń związanych z intensywną eksploatacją (boiska wielofunkcyjne z poliuretanu oraz sztucznej trawy; bieżnie i rozbiegi lekkoatletyczne z poliuretanu). Kompleksowy charakter projektu przyczyni się do pozytywnych zmian w zagospodarowaniu przestrzennym podobszaru rewitalizacji, a także pobudzenia aktywności społecznej oraz sportowej dzieci i młodzieży, zwiększając dostęp do wysokiej jakości usług publicznych o charakterze edukacyjnym. Działalność społeczna po realizacji projektu obejmowała będzie również promowanie działań edukacyjnych i aktywizujących skierowanych do osób niepełnosprawnych i starszych w zakresie popularyzacji sportu i aktywnego trybu życia (współpraca ze środowiskiem lokalnym) oraz zwiększenie oferty działań sportowych, edukacyjnych, kulturalnych w zakresie imprez masowych (turnieje, spotkania integracyjne, zawody).
Grupy docelowe	mieszkańcy obszaru rewitalizacji, uczniowie i nauczyciele Zespołu Szkół Samorządowych
Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące zidentyfikowane problemy (w tabeli 4): 1) *w sferze społecznej*: 3, 4, 5, 7, 8 – poprzez stworzenie atrakcyjnych warunków do wysokiej jakości kształcenia (w tym dzieci niepełnosprawnych) oraz rozwoju oferty działań sportowych i spędzania czasu wolnego. 2) *w sferze przestrzenno-funkcjonalnej*: 2, 3, 4, 6, 7 – poprzez estetyczne i funkcjonalne zagospodarowanie terenu oraz zwiększenie dostępności do bazy sportowej i rekreacyjnej. 3) *w sferze technicznej*: 4, 7, 9 – zwłaszcza poprzez poprawę stanu infrastruktury komunalnej, oświetlenia oraz zwiększenie efektywności energetycznej budynku. Ponadto podczas wdrażania zakresu przedmiotowego projektu wykorzystywane będą następujące potencjały (tabela 4): 1) *w sferze społecznej*: 2 – duży kapitał ludzi młodych. 2) *w sferze przestrzenno-funkcjonalnej*: 1, 2 – koncentracja innych obiektów użyteczności publicznej.
Podmioty realizujące projekt	Zespół Szkół Samorządowych Nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi w Opocznie, Gmina Opoczno
Cele rewitalizacji, kierunki działań, które realizuje projekt	Cel rewitalizacji 1. *Staromiejska część Miasta Opoczna – międzysektorowe partnerstwo aktywnych społecznie i przedsiębiorczych mieszkańców* Kierunek działania 1.1. *Pobudzanie aktywności społecznej mieszkańców oraz inicjowanie działań międzysektorowych* Kierunek działania 1.2. *Włączanie społeczne osób wykluczonych oraz zagrożonych ubóstwem* Cel rewitalizacji 2. *Staromiejska część Miasta Opoczna – atrakcyjnym miejscem turystycznie oraz do mieszkania, wypoczynku i rekreacji z rozwiniętymi funkcjami centrotwórczymi*

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | MINISTERSTWO ROZWOJU | łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

	Kierunek działania 2.1. *Kształtowanie estetycznej, funkcjonalnej i bezpiecznej przestrzeni publicznej* Kierunek działania 2.3. *Zapewnianie dostępności do wysokiej jakości usług publicznych*
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty planowanych działań to: - zwiększenie dostępności do wysokiej jakości usług publicznych; - podniesienie jakości funkcjonowania placówki szkolnej; - poprawa warunków kształcenia dzieci niepełnosprawnych; - rozwój oraz poprawa dostępności do infrastruktury sportowej i rekreacyjnej; - zwiększenie jakości i rozszerzenie oferty usług w zakresie aktywnego spędzania czasu wolnego; - wyrównanie szans dzieci i młodzieży wykluczonej społecznie; - poprawa atrakcyjności i jakości przestrzeni publicznej; - pobudzenie aktywności społecznej, sportowej i rekreacji dzieci oraz młodzieży. *Wskaźniki produktu i rezultatu:* 1. Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją. 2. Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach. 3. Wyremontowane budynki mieszkalne na obszarach miejskich. 4. Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach. Sposób monitorowania rezultatów projektów w odniesieniu do celów rewitalizacji przedstawiony został w rozdziale 2. *System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu* IV części wdrożeniowej niniejszego dokumentu.
Powiązanie projektu z innymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi	Projekt wykazuje w szczególności powiązania i oddziaływanie z następującymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi: - Projekt podstawowy 1. *Rewitalizacja zabytkowego centrum Opoczna poprzez restaurację i modernizację Muzeum Regionalnego i Miejskiej Biblioteki Publicznej oraz adaptację zdegradowanego budynku przy Placu Kościuszki 20 na cele społeczne i kulturalne* – poprzez estetyczne i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznych i budynków z przeznaczeniem na rozwój aktywności społecznej w celu zbudowania spójności przestrzennej pomiędzy staromiejską częścią miasta a Zalewem na Drzewiczce. - Projekt podstawowy 2. *Kompleksowe zagospodarowanie terenu zalewu wraz z budową ścieżek rowerowych w kierunku ul. Partyzantów, Limanowskiego z kładką przez rzekę Wąglankę oraz przebudową nawierzchni ul. Wałowej w Opocznie* – poprzez stworzenie funkcjonalnych przestrzeni rekreacyjnych i sportowych na rzecz interesariuszy rewitalizacji. - Projekt podstawowy 4. *„Biblioteka z +" – podniesienie standardów funkcjonowania Miejskiej Biblioteki Publicznej w Opocznie zgodnie z kryteriami Certyfikatu Biblioteka+* – poprzez zwiększenie jakości świadczonych usług publicznych. - Projekt podstawowy 6. *Termomodernizacja Przychodni Rejonowej w Opocznie wraz z dostosowaniem do potrzeb osób niepełnosprawnych* – poprzez zwiększenie jakości świadczonych usług publicznych. - Projekt podstawowy 7. *Zwiększenie integracji mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez wykorzystanie potencjału budynku remizy oraz wzrost możliwości działań statutowych Ochotniczej Straży Pożarnej w Opocznie* – poprzez estetyczne i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznych z przeznaczeniem na rozwój aktywności społecznej w celu zbudowania spójności przestrzennej pomiędzy staromiejską częścią miasta a Zalewem na Drzewiczce. Ponadto projekt wzmacniają przedsięwzięcia uzupełniające nr 1, 2, 4, 6 i 8.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

Tabela 8 Projekt podstawowy nr 4 do realizacji na terenie I podobszaru rewitalizacji

Nazwa projektu	***„Biblioteka z +" – podniesienie standardów funkcjonowania Miejskiej Biblioteki Publicznej w Opocznie zgodnie z kryteriami Certyfikatu Biblioteka+***		
Lokalizacja	I podobszar rewitalizacji	**Okres realizacji**	2017–2019
Szacowana wartość	278 220,00 zł	**Źródła finansowania**	środki krajowe (Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego), budżet gminy
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	Zakres rzeczowy projektu obejmuje następujące elementy: 1) zwiększenie dostępu i przystosowanie obiektu dla potrzeb niepełnosprawnych: stworzenie pomieszczenia dla osób niepełnosprawnych wraz z jego wyposażeniem, likwidacja barier architektonicznych (m.in. poprzez montaż schodołazu), dostosowanie strony internetowej; 2) ułatwienie dostępu do obiektu poprzez umieszczenie na terenie miasta drogowskazów; 3) aranżacja i utworzenie funkcjonalnych przestrzeni z przeznaczeniem na zbiory biblioteczne oraz umożliwiających obsługę różnych kategorii czytelników (w tym miejsca siedzące do pracy indywidualnej, grupowej oraz obsługi imprez czytelniczych): wykonanie czytelni oraz kącika czytelniczego dla młodzieży oraz zakup ergonomicznych mebli; 4) doposażenie pomieszczeń dla personelu; 5) dostosowanie infrastruktury teleinformatycznej: w zakresie stanowisk komputerowych, sieci/internetu, łączności telefonicznej; 6) dostosowanie funkcjonowania i organizacji czasu pracy placówki do potrzeb użytkowników poprzez: - wydłużenie godzin pracy, - wdrożenie usług informatycznych z wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi teleinformatycznych i internetowych; - poszerzenie oferty imprez i zadań dodatkowych oraz rozwój partnerstwa publiczno-społecznego, a także współpracy z lokalnymi organizacjami, mieszkańcami, szkołami; - realizacja działań służących podnoszeniu kompetencji informatycznych mieszkańców; - wdrożenie nowoczesnego procesu wypożyczania książek.		
Podmioty realizujące projekt	Miejska Biblioteka Publiczna w Opocznie		
Grupy docelowe	mieszkańcy obszaru rewitalizacji, mieszkańcy gminy		
Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące zidentyfikowane problemy (w tabeli 4): 1) *w sferze społecznej*: 1, 3, 4, 5 – poprzez zwiększenie dostępności do usług społecznych oraz rozszerzenie dostępu do wysokiej jakości oferty działań edukacyjnych i kulturalnych. Ponadto podczas wdrażania zakresu przedmiotowego projektu wykorzystywane będą następujące potencjały (tabela 4): 1) *w sferze społecznej*: 1, 2 – duży kapitał społeczny mieszkańców (w tym ludzi młodych). 2) *w sferze przestrzenno-funkcjonalnej*: 2, 3 – koncentracja innych obiektów użyteczności publicznej oraz zabytkowy charakteru obszaru.		

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

	3) *w sferze technicznej*: 1 – efektywne wykorzystanie obiektów zabytkowych na cele społeczne.
Cele rewitalizacji, kierunki działań, które realizuje projekt	Cel rewitalizacji 1. *Staromiejska część Miasta Opoczna – międzysektorowe partnerstwo aktywnych społecznie i przedsiębiorczych mieszkańców* Kierunek działania 1.1. *Pobudzanie aktywności społecznej mieszkańców oraz inicjowanie działań międzysektorowych* Kierunek działania 1.2. *Włączanie społeczne osób wykluczonych oraz zagrożonych ubóstwem* Cel rewitalizacji 2. *Staromiejska część Miasta Opoczna – atrakcyjnym miejscem turystycznie oraz do mieszkania, wypoczynku i rekreacji z rozwiniętymi funkcjami centrotwórczymi* Kierunek działania 2.1. *Kształtowanie estetycznej, funkcjonalnej i bezpiecznej przestrzeni publicznej* Kierunek działania 2.3. *Zapewnianie dostępności do wysokiej jakości usług publicznych*
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty planowanych działań to: - zwiększenie dostępności do wysokiej jakości usług publicznych; - rozwój oraz poprawa dostępności do infrastruktury społecznej; - zwiększenie jakości i rozszerzenie oferty usług w zakresie kultury, edukacji i spędzania czasu wolnego; - aktywizacja społeczna i integracja mieszkańców; - włączenie społeczne osób wykluczonych i/lub zagrożonych ubóstwem. *Wskaźniki produktu i rezultatu:* 1. Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją. 2. Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach. 3. Wyremontowane budynki mieszkalne na obszarach miejskich. 4. Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach. Sposób monitorowania rezultatów projektów w odniesieniu do celów rewitalizacji przedstawiony został w rozdziale 2. *System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu* IV części wdrożeniowej niniejszego dokumentu.
Powiązanie projektu z innymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi	Projekt wykazuje w szczególności powiązanie i oddziaływanie z następującym projektem/przedsięwzięciem rewitalizacyjnym: - Projekt podstawowy 1. *Rewitalizacja zabytkowego centrum Opoczna poprzez restaurację i modernizację Muzeum Regionalnego i Miejskiej Biblioteki Publicznej oraz adaptację zdegradowanego budynku przy Placu Kościuszki 20 na cele społeczne i kulturalne* – poprzez stworzenie warunków technicznych w zabytkowych budynkach użyteczności publicznej do rozwoju zakresu świadczonych usług społecznych na rzecz interesariuszy rewitalizacji. Ponadto projekt wzmacniają przedsięwzięcia uzupełniające nr 1, 2, 3, 6 i 7.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Promuje łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

Tabela 9 Projekt podstawowy nr 5 do realizacji na terenie I podobszaru rewitalizacji

Nazwa projektu	***Wykonanie kompleksowego systemu sieci ciepłowniczej wraz z przyłączami do budynków zlokalizowanych przy Placu Kościuszki i Placu Kilińskiego oraz ulic: Żeromskiego, Szpitalnej, Sobieskiego, Kościelnej i Staromiejskiej***		
Lokalizacja	I podobszar rewitalizacji	**Okres realizacji**	2017–2022
Szacowana wartość	1 000 000,00 zł	**Źródła finansowania**	środki UE (EFRR), środki własne ZEC
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	Zakres rzeczowy projektu obejmuje wykonanie sieci ciepłowniczej i przyłączy do budynków zlokalizowanych w części staromiejskiej Opoczna w celu poprawy dostępu do infrastruktury usług komunalnych (przy Placu Kościuszki i Placu Kilińskiego oraz ulic: Żeromskiego, Szpitalnej, Sobieskiego, Kościelnej oraz Staromiejskiej).		
Podmioty realizujące projekt	Zakład Energetyki Cieplnej Sp. z o.o.		
Grupy docelowe	mieszkańcy obszaru rewitalizacji		
Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące zidentyfikowane problemy (w tabeli 4): 1) *w sferze przestrzenno-funkcjonalnej*: 9 – poprzez funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznych. 2) *w sferze technicznej*: 1, 2, 5, 7, 10 – poprzez zwiększenie dostępu do podstawowych usług komunalnych. 3) *w sferze środowiskowej*: 1, 4 – ograniczenie tzw. „niskiej emisji" zanieczyszczeń oraz poprawa stanu środowiska naturalnego, a także zwiększenie świadomości ekologicznej interesariuszy rewitalizacji. Ponadto podczas wdrażania zakresu przedmiotowego projektu wykorzystywane będą następujące potencjały (tabela 4): 1) *w sferze społecznej*: 1 – duży kapitał społeczny mieszkańców. 2) *w sferze gospodarczej*: 2 – poprawa warunków do rozwoju prowadzonych działalności gospodarczych. 3) *w sferze przestrzenno-funkcjonalnej*: 2, 3, 4 – koncentracja innych obiektów użyteczności publicznej, zabytkowy charakteru obszaru oraz zachowanie pierwotnego rozplanowania zabudowy. 4) *w sferze technicznej*: 1 – poprawa stanu technicznego zabytków.		
Cele rewitalizacji, kierunki działań, które realizuje projekt	Cel rewitalizacji 1. *Staromiejska część Miasta Opoczna – międzysektorowe partnerstwo aktywnych społecznie i przedsiębiorczych mieszkańców* Kierunek działania 1.3. *Tworzenie przyjaznego klimatu do zakładania i rozwoju działalności gospodarczych przez mieszkańców* Cel rewitalizacji 2. *Staromiejska część Miasta Opoczna – atrakcyjnym miejscem turystycznie oraz do mieszkania, wypoczynku i rekreacji z rozwiniętymi funkcjami centrotwórczymi* Kierunek działania 2.1. *Kształtowanie estetycznej, funkcjonalnej i bezpiecznej przestrzeni publicznej* Kierunek działania 2.2. *Ochrona i wykorzystanie dziedzictwa kulturowego oraz zasobów środowiska naturalnego* Kierunek działania 2.3. *Zapewnianie dostępności do wysokiej jakości usług publicznych*		

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | MINISTERSTWO ROZWOJU | łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty planowanych działań to: - ograniczenie wysokiego poziomu niskiej emisji zanieczyszczeń; - zwiększenie dostępności do wysokiej jakości usług publicznych; - rozwój oraz poprawa dostępności do infrastruktury technicznej; - podniesienie funkcjonalności przestrzeni obszaru. *Wskaźniki produktu i rezultatu:* 1. Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją. 2. Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach. 3. Wyremontowane budynki mieszkalne na obszarach miejskich. 4. Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach. Sposób monitorowania rezultatów projektów w odniesieniu do celów rewitalizacji przedstawiony został w rozdziale 2. *System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu* IV części wdrożeniowej niniejszego dokumentu.
Powiązanie projektu z innymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi	Projekt wykazuje w szczególności powiązania i oddziaływanie z następującymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi: - Projekt podstawowy 1. *Rewitalizacja zabytkowego centrum Opoczna poprzez restaurację i modernizację Muzeum Regionalnego i Miejskiej Biblioteki Publicznej oraz adaptację zdegradowanego budynku przy Placu Kościuszki 20 na cele społeczne i kulturalne* – poprzez stworzenie dobrych warunków technicznych w zabytkowych budynkach użyteczności publicznej do rozwoju zakresu świadczonych usług społecznych na rzecz interesariuszy rewitalizacji. - Projekt podstawowy 8. *Remont i głęboka termomodernizacja budynku Domu Handlowego w Opocznie oraz adaptacja do rozwoju funkcji gospodarczych* – poprzez zmniejszenie tzw. „niskiej emisji" zanieczyszczeń na obszarze rewitalizacji. - Projekt podstawowy 9. *Remonty kapitalne budynków zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji i ich adaptacja do pełnienia funkcji społecznych (ul. Sobieskiego 1 i 10, Janasa 2 i 17, 1-go Maja 11)* – poprzez stworzenie dobrych warunków technicznych do efektywnego wykorzystania budynków gminnych z przeznaczeniem na cele społeczne. Ponadto projekt wzmacniają przedsięwzięcia uzupełniające nr 4, 5 i 6.

Tabela 10 Projekt podstawowy nr 6 do realizacji na terenie I podobszaru rewitalizacji

Nazwa projektu	***Termomodernizacja Przychodni Rejonowej w Opocznie wraz z dostosowaniem do potrzeb osób niepełnosprawnych***		
Lokalizacja	I podobszar rewitalizacji	**Okres realizacji**	2017–2018
Szacowana wartość	878 000,00 zł	**Źródła finansowania**	środki UE (EFRR), środki własne
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	Zakres rzeczowy projektu obejmuje: 1. Wykonanie termomodernizacji trzech budynków Przychodni Rejonowej w Opocznie poprzez: - wymianę źródła energii cieplnej z obecnego (dwa kotły węglowe) na zasilanie z miejskiej instalacji ciepłowniczej lub gazowy wymiennik ciepła; - docieplenie ścian i stropodachu budynków wraz z wymianą połaci dachowej z pokryciem;		

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

	- wymiana instalacji centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej oraz sieci między budynkami. 2. Zagospodarowanie funkcjonalne terenu poprzez wykonanie nowego utwardzenia terenu z kostki betonowej, służącej głównie pacjentom (w tym dostosowanie do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych).
Podmioty realizujące projekt	SP ZOOZ Szpital Powiatowy w Opocznie
Grupy docelowe	mieszkańcy obszaru rewitalizacji, mieszkańcy gminy
Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące zidentyfikowane problemy (w tabeli 4): 1) *w sferze społecznej:* 1 – poprzez poprawę standardu jakości świadczonych usług na rzecz mieszkańców (m.in. osób starszych). 2) *w sferze przestrzenno-funkcjonalnej*: 3, 4 – poprzez funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznych i likwidację barier architektonicznych. 3) *w sferze technicznej*: 4 – poprzez zwiększenie efektywności energetycznej budynku użyteczności publicznej. 4) *w sferze środowiskowej*: 1 – ograniczenie tzw. „niskiej emisji" zanieczyszczeń oraz poprawa stanu środowiska naturalnego. Ponadto podczas wdrażania zakresu przedmiotowego projektu wykorzystywane będą następujące potencjały (tabela 4): 1) *w sferze społecznej*: 1 – duży kapitał społeczny mieszkańców. 2) *w sferze przestrzenno-funkcjonalnej*: 2 – koncentracja w bliskiej odległości innych obiektów użyteczności publicznej.
Cele rewitalizacji, kierunki działań, które realizuje projekt	Cel rewitalizacji 2. *Staromiejska część Miasta Opoczna – atrakcyjnym miejscem turystycznie oraz do mieszkania, wypoczynku i rekreacji z rozwiniętymi funkcjami centrotwórczymi* Kierunek działania 2.1. *Kształtowanie estetycznej, funkcjonalnej i bezpiecznej przestrzeni publicznej* Kierunek działania 2.2. *Ochrona i wykorzystanie dziedzictwa kulturowego oraz zasobów środowiska naturalnego* Kierunek działania 2.3. *Zapewnianie dostępności do wysokiej jakości usług publicznych*
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty planowanych działań to: - zwiększenie dostępności do wysokiej jakości usług publicznych; - ograniczenie wysokiego poziomu niskiej emisji zanieczyszczeń; - rozwój oraz poprawa dostępności do infrastruktury społecznej; - poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej. *Wskaźniki produktu i rezultatu:* 1. Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją. 2. Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach. 3. Wyremontowane budynki mieszkalne na obszarach miejskich. 4. Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach. Sposób monitorowania rezultatów projektów w odniesieniu do celów rewitalizacji przedstawiony został w rozdziale 2. *System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu* IV części wdrożeniowej niniejszego dokumentu.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Promuje Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

Powiązanie projektu z innymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi	Projekt wykazuje w szczególności powiązania i oddziaływanie z następującymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi: - Projekt podstawowy 1. *Rewitalizacja zabytkowego centrum Opoczna poprzez restaurację i modernizację Muzeum Regionalnego i Miejskiej Biblioteki Publicznej oraz adaptację zdegradowanego budynku przy Placu Kościuszki 20 na cele społeczne i kulturalne* – poprzez stworzenie dobrych warunków technicznych w zabytkowych budynkach użyteczności publicznej do podniesienia jakości świadczonych usług publicznych. - Projekt podstawowy 3. *Modernizacja i termomodernizacja budynku Zespołu Szkół Samorządowych nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi w Opocznie wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu i stworzeniem wielofunkcyjnego boiska sportowego* – poprzez stworzenie dobrych warunków technicznych w budynkach użyteczności publicznej do podniesienia jakości świadczonych usług publicznych. - Projekt podstawowy 5. *Wykonanie kompleksowego systemu sieci ciepłowniczej wraz z przyłączami do budynków zlokalizowanych przy Placu Kościuszki i Placu Kilińskiego oraz ulic: Żeromskiego, Szpitalnej, Sobieskiego, Kościelnej i Staromiejskiej* – poprzez zmniejszenie tzw. „niskiej emisji" zanieczyszczeń na obszarze rewitalizacji. - Projekt podstawowy 8. *Remont i głęboka termomodernizacja budynku Domu Handlowego w Opocznie oraz adaptacja do rozwoju funkcji gospodarczych* – poprzez zmniejszenie tzw. „niskiej emisji" zanieczyszczeń na obszarze rewitalizacji. Ponadto projekt wzmacniają przedsięwzięcia uzupełniające nr 4, 5 i 6.

Tabela 11 Projekt podstawowy nr 7 do realizacji na terenie I podobszaru rewitalizacji

Nazwa projektu	***Zwiększenie integracji mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez wykorzystanie potencjału budynku remizy oraz wzrost możliwości działań statutowych Ochotniczej Straży Pożarnej w Opocznie***		
Lokalizacja	I podobszar rewitalizacji	**Okres realizacji**	2017–2022
Szacowana wartość	2 000 000,00 zł	**Źródła finansowania**	środki UE (EFRR, EFS), środki własne
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	Kompleksowa modernizacja budynku i zagospodarowanie obszaru remizy Ochotniczej Straży Pożarnej poprzez: 1) przywrócenie budynkowi remizy wewnątrz oraz z zewnątrz estetyki i funkcjonalności; 2) wyburzenie otaczających murów i utworzenie przestrzeni łączącej ciąg historyczny oraz turystyczny terenu starego miasta tj. Muzeum Regionalne, ul. K. Wielkiego, Plac Strażacki, Plac Kilińskiego, ul. Szpitalna; 3) wykorzystanie potencjału historii budynku strażnicy (przekazanie kolejnym pokoleniom oraz turystom wartości historycznych budynku, mających znaczenie dla tożsamości i ciągłości rozwoju w dowodzeniu prawdy oraz upamiętniania wydarzeń historycznych); 4) poprawa bezpieczeństwa mieszkańców poprzez działania bezpośrednie (edukacja dla bezpieczeństwa) oraz pośrednie, lepsze dostosowanie obiektu do zadań ochrony przeciwpożarowej, poprawa warunków garażowych (obniżenie posadzki i wjazdów do garażu, wyciąg spalin), poprawa warunków socjalnych w remizie (prysznic, łazienki); 5) podłączenie budynku do sąsiadującej nitki gazociągu ziemnego;		

	6) udostępnienie mieszkańcom i turystom wieży widokowej (widok na stare Opoczno); 7) pobudzenie do działań prospołecznych oraz aktywizacja mieszkańców i członków OSP poprzez stworzenie miejsca spotkań kulturalno-rozrywkowych w świetlicy OSP oraz na utworzonym skwerze miejskim (gry, małe kino dla dzieci, kino letnie dla mieszkańców, koncerty dla młodzieży); 8) wmurowanie na budynku remizy tablicy upamiętniającej dzielność i ofiarność członków OSP w czasach II wojny światowej.
Podmioty realizujące projekt	Ochotnicza Straż Pożarna w Opocznie
Grupy docelowe	mieszkańcy obszaru rewitalizacji, mieszkańcy gminy
Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące zidentyfikowane problemy (w tabeli 4): 1) *w sferze społecznej:* 3, 4, 5, 7, 9, 10 – poprzez włączenie społeczne osób wykluczonych i/lub zagrożonych marginalizacją, aktywizację mieszkańców do działania na rzecz obszaru rewitalizacji, rozszerzenie oferty świadczonych usług społecznych (m.in. kulturalnych, edukacyjnych) na rzecz różnych grup interesariuszy. 2) *w sferze przestrzenno-funkcjonalnej*: 1, 4, 6, 7, 9 – poprzez estetyczne i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznych (m.in. na Placu Strażackim) i dostosowanie techniczne obiektu Ochotniczej Straży Pożarnej do rozszerzenia pełnionych funkcji na rzecz różnych interesariuszy rewitalizacji (w tym likwidacja barier architektonicznych), udostępnienie turystyczne strażnicy jako wieży widokowej. 1) *w sferze technicznej*: 4, 7 – poprzez poprawę stanu technicznego budynku OSP oraz infrastruktury komunalnej. 2) *w sferze środowiskowej*: 2, 3 – ograniczenie tzw. „niskiej emisji" zanieczyszczeń, poprawa stanu środowiska naturalnego oraz uporządkowanie terenów zielonych. Ponadto podczas wdrażania zakresu przedmiotowego projektu wykorzystywane będą następujące potencjały (tabela 4): 1) *w sferze społecznej*: 1, 2 – duży kapitał społeczny mieszkańców (w tym ludzi młodych). 2) *w sferze przestrzenno-funkcjonalnej*: 1, 2, 3, 4 – lokalizacja przy ważnych szlakach komunikacyjnych, koncentracja innych obiektów użyteczności publicznej, a także fakt usytuowania na terenie zabytkowego śródmieścia miasta poprzez zachowanie m.in. budynków zabytkowych w pierwotnym rozplanowaniu sieci ulicznej i zabudowy świadczącej o historii i tożsamości miasta.
Cele rewitalizacji, kierunki działań, które realizuje projekt	Cel rewitalizacji 1. *Staromiejska część Miasta Opoczna – międzysektorowe partnerstwo aktywnych społecznie i przedsiębiorczych mieszkańców* Kierunek działania 1.1. *Pobudzanie aktywności społecznej mieszkańców oraz inicjowanie działań międzysektorowych* Kierunek działania 1.2. *Włączanie społeczne osób wykluczonych oraz zagrożonych ubóstwem* Cel rewitalizacji 2. *Staromiejska część Miasta Opoczna – atrakcyjnym miejscem turystycznie oraz do mieszkania, wypoczynku i rekreacji z rozwiniętymi funkcjami centrotwórczymi* Kierunek działania 2.1. *Kształtowanie estetycznej, funkcjonalnej i bezpiecznej przestrzeni publicznej*

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty planowanych działań to: - zwiększenie dostępności do wysokiej jakości usług publicznych; - rozwój oraz poprawa dostępności do infrastruktury społecznej; - aktywizacja społeczna i integracja mieszkańców; - poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej; - efektywne wykorzystanie zdegradowanych budynków w zasobach gminy. *Wskaźniki produktu i rezultatu:* 1. Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją. 2. Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach. 3. Wyremontowane budynki mieszkalne na obszarach miejskich. 4. Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach. Sposób monitorowania rezultatów projektów w odniesieniu do celów rewitalizacji przedstawiony został w rozdziale 2. *System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu* IV części wdrożeniowej niniejszego dokumentu.
Powiązanie projektu z innymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi	Projekt wykazuje w szczególności powiązania i oddziaływanie z następującymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi: - Projekt podstawowy 1. *Rewitalizacja zabytkowego centrum Opoczna poprzez restaurację i modernizację Muzeum Regionalnego i Miejskiej Biblioteki Publicznej oraz adaptację zdegradowanego budynku przy Placu Kościuszki 20 na cele społeczne i kulturalne* – poprzez estetyczne i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznych z przeznaczeniem społecznym w celu zbudowania spójności przestrzennej pomiędzy staromiejską częścią miasta a Zalewem na Drzewiczce do rozwoju funkcji turystycznej z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa kulturowego i naturalnego. - Projekt podstawowy 2. *Kompleksowe zagospodarowanie terenu zalewu wraz z budową ścieżek rowerowych w kierunku ul. Partyzantów, Limanowskiego z kładką przez rzekę Wąglankę oraz przebudową nawierzchni ul. Wałowej w Opocznie* – poprzez estetyczne i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznych z przeznaczeniem społecznym w celu zbudowania spójności przestrzennej pomiędzy staromiejską częścią miasta a Zalewem na Drzewiczce do rozwoju funkcji turystycznej z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa kulturowego i naturalnego. Ponadto projekt wzmacniają przedsięwzięcia uzupełniające nr 1, 2, 4, 5, 8 i 9.

Tabela 12 Projekt podstawowy nr 8 do realizacji na terenie I podobszaru rewitalizacji

Nazwa projektu	***Remont i głęboka termomodernizacja budynku Domu Handlowego w Opocznie oraz adaptacja do rozwoju funkcji gospodarczych***		
Lokalizacja	I podobszar rewitalizacji	**Okres realizacji**	2017–2020
Szacowana wartość	786 000,00 zł	**Źródła finansowania**	środki UE (EFRR), środki własne PSS „Społem”
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	Zakres rzeczowy projektu obejmuje następujące zadania inwestycyjne: 1) modernizację instalacji cwu; 2) wymianę okien (350 m^2); 3) ocieplenie ścian zewnętrznych (1 200 m^2); 4) ocieplenie stropodachu (1 000 m^2); 5) wymianę drzwi zewnętrznych; 6) węzeł ciepła;		

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | MINISTERSTWO ROZWOJU | łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

	7) modernizację instalacji co; 8) modernizację instalacji wentylacji.
Podmioty realizujące projekt	„Społem" Powszechna Spółdzielnia Spożywców „Przyszłość" w Opocznie
Grupy docelowe	mieszkańcy obszaru rewitalizacji, mieszkańcy gminy
Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące zidentyfikowane problemy (w tabeli 4): 1) *w sferze gospodarczej:* 1, 2, 3 – poprzez stworzenie odpowiednich warunków technicznych do prowadzenia i/lub rozwoju działalności gospodarczych w sektorze handlu i usług. 2) *w sferze przestrzenno-funkcjonalnej*: 10 – poprzez estetyczne i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznych. 3) *w sferze środowiskowej*: 1 – poprzez ograniczenie wysokiego poziomu tzw. „niskiej emisji" zanieczyszczeń. Ponadto podczas wdrażania zakresu przedmiotowego projektu wykorzystywane będą następujące potencjały (tabela 4): 1) *w sferze społecznej*: 1, 2 – duży kapitał społeczny mieszkańców (w tym ludzi młodych). 2) *w sferze przestrzenno-funkcjonalnej*: 1, 2 – lokalizacja przy ważnych szlakach komunikacyjnych oraz koncentracja innych obiektów świadczących usługi na rzecz mieszkańców.
Cele rewitalizacji, kierunki działań, które realizuje projekt	Cel rewitalizacji 1. *Staromiejska część Miasta Opoczna – międzysektorowe partnerstwo aktywnych społecznie i przedsiębiorczych mieszkańców* Kierunek działania 1.3. *Tworzenie przyjaznego klimatu do zakładania i rozwoju działalności gospodarczych przez mieszkańców* Cel rewitalizacji 2. *Staromiejska część Miasta Opoczna – atrakcyjnym miejscem turystycznie oraz do mieszkania, wypoczynku i rekreacji z rozwiniętymi funkcjami centrotwórczymi* Kierunek działania 2.1. *Kształtowanie estetycznej, funkcjonalnej i bezpiecznej przestrzeni publicznej*
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty planowanych działań to: - zwiększenie dostępności do usług i handlu; - poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej. *Wskaźniki produktu i rezultatu:* 1. Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją. 2. Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach. 3. Wyremontowane budynki mieszkalne na obszarach miejskich. 4. Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach. Sposób monitorowania rezultatów projektów w odniesieniu do celów rewitalizacji przedstawiony został w rozdziale 2. *System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu* IV części wdrożeniowej niniejszego dokumentu.
Powiązanie projektu z innymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi	Projekt wykazuje w szczególności powiązania i oddziaływanie z następującymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi: - Projekt podstawowy 3. *Modernizacja i termomodernizacja budynku Zespołu Szkół Samorządowych nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi w Opocznie wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu i stworzeniem wielofunkcyjnego boiska sportowego* – poprzez stworzenie odpowiednich warunków technicznych w budynkach do podniesienia jakości świadczonych usług.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

	- Projekt podstawowy 5. *Wykonanie kompleksowego systemu sieci ciepłowniczej wraz z przyłączami do budynków zlokalizowanych przy Placu Kościuszki i Placu Kilińskiego oraz ulic: Żeromskiego, Szpitalnej, Sobieskiego,, Kościelnej i Staromiejskiej* – poprzez zmniejszenie tzw. „niskiej emisji" zanieczyszczeń na obszarze rewitalizacji. Ponadto projekt wzmacniają przedsięwzięcia uzupełniające nr 4, 5 i 6.

Tabela 13 Projekt podstawowy nr 9 do realizacji na terenie I podobszaru rewitalizacji

Nazwa projektu	***Remonty kapitalne budynków zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji i ich adaptacja do pełnienia funkcji społecznych (ul. Sobieskiego 1 i 10, Janasa 2 i 17, 1-go Maja 11)***		
Lokalizacja	I podobszar rewitalizacji	**Okres realizacji**	2019–2021
Szacowana wartość	2 850 000,00 zł	**Źródła finansowania**	środki UE (EFRR), budżet gminy
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	Zakres projektu obejmuje kapitalny remont budynków, a w jego ramach następujące zadania: 1) wymianę więźby dachowej i pokrycia dachowego; 2) wykonanie izolacji poziomej i pionowej fundamentów; 3) ocieplenie stropu na poddaszu, częściową wymianę stropów; 4) wzmocnienie murów piwnicznych, 5) wymianę tynków zewnętrznych, naprawę rys i pęknięć; 6) wykonanie ocieplenia ścian zewnętrznych; 7) wykonanie instalacji wentylacyjnej; 8) wykonanie instalacji centralnego ogrzewania; 9) wymianę instalacji elektrycznej, wodno-kanalizacyjnej; 10) remont balkonu i klatki schodowej; 11) wymianę stolarki okiennej i drzwiowej; 12) przebudowę ścian działowych; 13) wymianę podłóg i podestów; 14) wymianę schodów wewnętrznych; 15) izolację przeciwwilgociową i odgrzybienie ścian fundamentowych i piwnicznych; 16) remont kanałów wentylacyjnych i dymowych.		
Podmioty realizujące projekt	Zakład Gospodarki Mieszkaniowej Sp. z o.o.		
Grupy docelowe	mieszkańcy obszaru rewitalizacji, mieszkańcy gminy		
Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące zidentyfikowane problemy (w tabeli 4): 1) *w sferze społecznej*: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 10 – poprzez włączenie społeczne osób wykluczonych i/lub zagrożonych marginalizacją, aktywizację społeczną i zawodową mieszkańców. 2) *w sferze przestrzenno-funkcjonalnej*: 10 – poprzez estetyczne i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznych, przy których zlokalizowane są budynki mieszczące mieszkania socjalne. 3) *w sferze technicznej*: 1, 4, 5, 7, 10 – zwłaszcza poprzez efektywne wykorzystanie do celów społecznych (m.in. przeznaczenia na mieszkania socjalne) nieużytkowanych i zdegradowanych budynków oraz zwiększenie ich		

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

	efektywności energetycznej i zwiększenie dostępu do podstawowej infrastruktury komunalnej. 4) *w sferze środowiskowej*: 1, 4 – zwłaszcza poprzez ograniczenie wysokiego poziomu tzw. „niskiej emisji" zanieczyszczeń oraz zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców. Ponadto podczas wdrażania zakresu przedmiotowego projektu wykorzystywane będą następujące potencjały (tabela 4): 1) *w sferze społecznej*: 1, 2 – duży kapitał społeczny mieszkańców (w tym ludzi młodych). 2) *w sferze przestrzenno-funkcjonalnej*: 1, 2, 3, 4 – lokalizacja przy ważnych szlakach komunikacyjnych, koncentracja innych obiektów użyteczności publicznej, a także fakt usytuowania na terenie zabytkowego śródmieścia miasta poprzez zachowanie m.in. budynków zabytkowych w pierwotnym rozplanowaniu sieci ulicznej i zabudowy świadczącej o historii miasta.
Cele rewitalizacji, kierunki działań, które realizuje projekt	Cel rewitalizacji 1. *Staromiejska część Miasta Opoczna – międzysektorowe partnerstwo aktywnych społecznie i przedsiębiorczych mieszkańców* Kierunek działania 1.1. *Pobudzanie aktywności społecznej mieszkańców oraz inicjowanie działań międzysektorowych* Kierunek działania 1.2. *Włączanie społeczne osób wykluczonych oraz zagrożonych ubóstwem* Kierunek działania 1.3. *Tworzenie przyjaznego klimatu do zakładania i rozwoju działalności gospodarczych przez mieszkańców* Cel rewitalizacji 2. *Staromiejska część Miasta Opoczna – atrakcyjnym miejscem turystycznie oraz do mieszkania, wypoczynku i rekreacji z rozwiniętymi funkcjami centrotwórczymi* Kierunek działania 2.1. *Kształtowanie estetycznej, funkcjonalnej i bezpiecznej przestrzeni publicznej* Kierunek działania 2.3. *Zapewnianie dostępności do wysokiej jakości usług publicznych*
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty planowanych działań to: - rozwój oraz poprawa dostępności do infrastruktury społecznej; - włączenie społeczne osób wykluczonych i/lub zagrożonych ubóstwem; - poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej; - efektywne wykorzystanie zdegradowanych budynków będących w zasobach gminy. *Wskaźniki produktu i rezultatu:* 1. Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją. 2. Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach. 3. Wyremontowane budynki mieszkalne na obszarach miejskich. 4. Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach. Sposób monitorowania rezultatów projektów w odniesieniu do celów rewitalizacji przedstawiony został w rozdziale 2. *System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu* IV części wdrożeniowej niniejszego dokumentu.
Powiązanie projektu z innymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi	Projekt wykazuje w szczególności powiązania i oddziaływanie z następującymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi: - Projekt podstawowy 1. *Rewitalizacja zabytkowego centrum Opoczna poprzez restaurację i modernizację Muzeum Regionalnego i Miejskiej Biblioteki Publicznej oraz adaptację zdegradowanego budynku przy Placu Kościuszki 20 na cele społeczne i kulturalne* – poprzez stworzenie atrakcyjnych warunków technicznych

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

	do działalności organizacji pozarządowych m.in. na rzecz rozwiązywania problemów wyznaczonego obszaru rewitalizacji. - Projekt podstawowy 2. *Kompleksowe zagospodarowanie terenu zalewu wraz z budową ścieżek rowerowych w kierunku ul. Partyzantów, Limanowskiego z kładką przez rzekę Wąglankę oraz przebudową nawierzchni ul. Wałowej w Opocznie* – poprzez stworzenie i udostępnienie m.in. mieszkańcom Osiedla „Skała" atrakcyjnej przestrzeni rekreacyjnej sprzyjającej zmianie negatywnych nawyków spędzania czasu wolnego. - Projekt podstawowy 3. *Modernizacja i termomodernizacja budynku Zespołu Szkół Samorządowych nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi w Opocznie wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu i stworzeniem wielofunkcyjnego boiska sportowego* – poprzez stworzenie odpowiednich warunków technicznych w budynkach do podniesienia jakości świadczonych usług publicznych w zakresie edukacji oraz zagospodarowania czasu wolnego osób wykluczonych i/lub zagrożonych marginalizacją. - Projekt podstawowy 5. *Wykonanie kompleksowego systemu sieci ciepłowniczej wraz z przyłączami do budynków zlokalizowanych przy Placu Kościuszki i Placu Kilińskiego oraz ulic: Żeromskiego, Szpitalnej, Sobieskiego, Kościelnej i Staromiejskiej* – poprzez zwiększanie dostępu do podstawowej infrastruktury komunalnej. - Projekt podstawowy 10. *Przebudowa budynków zamieszkania zbiorowego „A" i „B" ze zmianą sposobu użytkowania na budynki mieszkalne przy ul. Przemysłowej 3 w Opocznie* – poprzez podniesienie standardu i warunków technicznych budynków poprzemysłowych do pełnienia funkcji mieszkaniowych. - Projekt podstawowy 11. *„W rodzinie siła"* – poprzez działania na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej osób wykluczonych. - Projekt podstawowy 12. *„Lepsze jutro"* – poprzez działania na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej osób wykluczonych. Ponadto projekt wzmacniają przedsięwzięcia uzupełniające nr 1, 2, 3, 4, 5, 6 i 8.

Tabela 14 Projekt podstawowy nr 10 do realizacji na terenie II podobszaru rewitalizacji

Nazwa projektu	***Przebudowa budynków zamieszkania zbiorowego „A" i „B" ze zmianą sposobu użytkowania na budynki mieszkalne przy ul. Przemysłowej 3 w Opocznie***		
Lokalizacja	II podobszar rewitalizacji	**Okres realizacji**	2021–2022
Szacowana wartość	6 186 821,00 zł	**Źródła finansowania**	środki UE (EFRR), budżet gminy
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	Modernizacja polegać będzie na zmianie funkcji i konstrukcji budynku – istniejąca szkieletowa stalowa konstrukcja zastąpiona zostanie tradycyjną murowaną. Częściowo wykorzystane zostaną istniejące ławy fundamentowe. Wymianie ulegną stropy, które zostaną oparte na istniejących ścianach szczytowych (ostateczną decyzję o ich wykorzystaniu podejmie kierownik budowy po ich odsłonięciu) oraz na nowo wybudowanych ścianach konstrukcyjnych. Istniejący dach zostanie zastąpiony stropodachem o takim samym kącie nachylenia. Zakres robót do wykonania: 1) rozbiórka pokrycia dachowego i obróbek blacharskich; 2) demontaż instalacji (co, wod.-kan. i elektrycznych); 3) demontaż stolarki okiennej i drzwiowej; 4) rozbiórka części ścian zewnętrznych i działowych;		

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Promuje Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

	5) rozbiórka kominów; 6) rozbiórka stropów; 7) rozbiórka podłoża betonowego podłogi; 8) wykonanie ław i ścian fundamentowych; 9) wykonanie ścian nośnych i stropów; 10) wykonanie ścian działowych i montaż stolarki; 11) prace instalacyjne; 12) prace wykończeniowe; 13) uporządkowanie terenu prowadzenia robót.
Podmioty realizujące projekt	Gmina Opoczno
Grupy docelowe	mieszkańcy obszaru rewitalizacji
Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące zidentyfikowane problemy (w tabeli 4): 1) *w sferze społecznej*: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 10 – poprzez włączenie społeczne osób wykluczonych i/lub zagrożonych marginalizacją, aktywizację społeczną i zawodową mieszkańców. 2) *w sferze przestrzenno-funkcjonalnej*: 7, 12 – poprzez estetyczne i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni międzyblokowych. 3) *w sferze technicznej*: 1, 4, 5, 7 – zwłaszcza poprzez efektywne wykorzystanie do celów społecznych (m.in. przeznaczenie na mieszkania socjalne) zdegradowanych budynków poprzemysłowych oraz zwiększenie ich efektywności energetycznej i zwiększenie dostępu do podstawowej infrastruktury komunalnej. 4) *w sferze środowiskowej*: 1, 4 – zwłaszcza poprzez ograniczenie wysokiego poziomu tzw. „niskiej emisji" zanieczyszczeń oraz zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców. Ponadto podczas wdrażania zakresu przedmiotowego projektu wykorzystywane będą następujące potencjały (tabela 4): 1) *w sferze społecznej*: 1, 2 – duży kapitał społeczny mieszkańców (w tym ludzi młodych).
Cele rewitalizacji, kierunki działań, które realizuje projekt	Cel rewitalizacji 1. *Staromiejska część Miasta Opoczna – międzysektorowe partnerstwo aktywnych społecznie i przedsiębiorczych mieszkańców* Kierunek działania 1.1. *Pobudzanie aktywności społecznej mieszkańców oraz inicjowanie działań międzysektorowych* Kierunek działania 1.2. *Włączanie społeczne osób wykluczonych oraz zagrożonych ubóstwem* Kierunek działania 1.3. *Tworzenie przyjaznego klimatu do zakładania i rozwoju działalności gospodarczych przez mieszkańców* Cel rewitalizacji 2. *Staromiejska część Miasta Opoczna – atrakcyjnym miejscem turystycznie oraz do mieszkania, wypoczynku i rekreacji z rozwiniętymi funkcjami centrotwórczymi* Kierunek działania 2.3. *Zapewnianie dostępności do wysokiej jakości usług publicznych*
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia	Prognozowane rezultaty planowanych działań to: - poprawa stanu technicznego budynków mieszkaniowych; - włączenie społeczne osób wykluczonych i/lub zagrożonych ubóstwem; - poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej; - poprawa warunków życia mieszkańców.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Promuje łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

w odniesieniu do celów rewitalizacji	*Wskaźniki produktu i rezultatu:* 1. Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją. 2. Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach. 3. Wyremontowane budynki mieszkalne na obszarach miejskich. 4. Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach. Sposób monitorowania rezultatów projektów w odniesieniu do celów rewitalizacji przedstawiony został w rozdziale 2. *System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu* IV części wdrożeniowej niniejszego dokumentu.
Powiązanie projektu z innymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi	Projekt wykazuje w szczególności powiązania i oddziaływanie z następującymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi: - Projekt podstawowy 1. *Rewitalizacja zabytkowego centrum Opoczna poprzez restaurację i modernizację Muzeum Regionalnego i Miejskiej Biblioteki Publicznej oraz adaptację zdegradowanego budynku przy Placu Kościuszki 20 na cele społeczne i kulturalne* – poprzez stworzenie atrakcyjnych warunków technicznych do działalności organizacji pozarządowych m.in. na rzecz rozwiązywania problemów wyznaczonego obszaru rewitalizacji. - Projekt podstawowy 2. *Kompleksowe zagospodarowanie terenu zalewu wraz z budową ścieżek rowerowych w kierunku ul. Partyzantów, Limanowskiego z kładką przez rzekę Wąglankę oraz przebudową nawierzchni ul. Wałowej w Opocznie* – poprzez stworzenie i udostępnienie m.in. mieszkańcom atrakcyjnej przestrzeni rekreacyjnej sprzyjającej zmianie negatywnych nawyków spędzania czasu wolnego. - Projekt podstawowy 5. *Wykonanie kompleksowego systemu sieci ciepłowniczej wraz z przyłączami do budynków zlokalizowanych przy Placu Kościuszki i Placu Kilińskiego oraz ulic: Żeromskiego, Szpitalnej, Sobieskiego, Kościelnej oraz Staromiejskiej* – poprzez zwiększanie dostępu do podstawowej infrastruktury komunalnej. - Projekt podstawowy 9. *Remonty kapitalne budynków zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji i ich adaptacja do pełnienia funkcji społecznych (ul. Sobieskiego 1 i 10, Janasa 2 i 17, 1-go Maja 11)* – poprzez podniesienie standardu i warunków technicznych budynków do pełnienia funkcji społecznych. - Projekt podstawowy 11. *„W rodzinie siła”* – poprzez działania na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej osób wykluczonych. - Projekt podstawowy 12. *„Lepsze jutro”* – poprzez działania na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej osób wykluczonych. Ponadto projekt wzmacniają przedsięwzięcia uzupełniające nr 1, 2, 3, 4, 5, 6 i 8.

Tabela 15 Projekt podstawowy nr 11 do realizacji na terenie I i II podobszaru rewitalizacji

Nazwa projektu	***„W rodzinie siła”***		
Lokalizacja	Obszar gminy (w tym I i II podobszar rewitalizacji)	**Okres realizacji**	2016–2018
Szacowana wartość	550 000,00 zł	**Źródła finansowania**	środki UE (EFS), środki budżetu państwa, budżet gminy
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	Projekt obejmuje swoim zasięgiem m.in. mieszkańców ul. Przemysłowej, ul. Janasa, ul. Wapiennej, ul. Staromiejskiej, ul. 17-go Stycznia, ul. Piotrkowskiej, Pl. Kilińskiego, ul. Sobieskiego, ul. 1-go Maja, ul. Wałowej, ul. Szpitalnej.		

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

	W ramach projektu na rzecz mieszkańców świadczone będą: 1) usługi w formie porad prawnych – usługa będzie polegać na poradach prawnych, np. napisaniu pism procesowych oraz na pomocy w załatwieniu ważnych spraw prawnych związanych z życiem rodzinnym; 2) usługi w formie konsultacji i porad specjalistycznych (psychologicznych) – usługa będzie polegać na poradach i konsultacjach psychologicznych, na prowadzeniu terapii i grup wsparcia dla uczestników projektu. Praca psychologa będzie nakierowana na rozbudzenie motywacji i pobudzenie aktywności uczestników i zachęcanie ich do pozostania w projekcie aż do ustania określonego problemu. Podczas spotkania z psychologiem zainteresowani będą mogli podzielić się swoimi problemami oraz porozmawiać o sposobie rozwiązania problemów rodzinnych; 3) usługi w formie warsztatów składające się z dwóch części: „Szkoła dla Rodziców i Wychowawców" i „Rodzeństwo bez rywalizacji"; *„Szkoła dla Rodziców i Wychowawców"* jest programem profilaktyki uniwersalnej ukierunkowanym na przeciwdziałanie zachowaniom problemowym dzieci i młodzieży oraz na podnoszenie kompetencji wychowawczych rodziców oraz ma na celu: wspieranie rodziców w radzeniu sobie w codziennych kontaktach z dziećmi i młodzieżą, naukę umiejętności lepszego porozumiewania się, refleksję nad własną postawą wychowawczą, wymianę doświadczeń, głębszą relację dającą zadowolenie i poczucie bliskości, naukę dialogu i kształtowanie więzi opartych na wzajemnym szacunku. Warsztaty *„Rodzeństwo bez rywalizacji"* mające na celu zrozumienie przez uczestników uczuć spajających i rozdzielających rodzeństwo, przygotowanie starszego rodzeństwa na nadejście kolejnego potomka, zapobieganie agresji starszych dzieci wobec noworodka, zapobieganie ich smutkowi i wycofywaniu się, wybieranie pomiędzy równo i sprawiedliwie, znalezienie sposobu na rywalizację oraz na kłótnie i bójki, zrozumienie co czują dzieci rywalizujące o miłość rodziców. 4) usługi w formie warsztatów: a) *„Trening umiejętności interpersonalnych w rodzinie, prawidłowa komunikacja"* Warsztaty mają na celu: nabycie, poszerzenie wiedzy dotyczącej komunikacji werbalnej i niewerbalnej – ważnych w relacjach w rodzinie, poszerzenie wiedzy dotyczącej sposobów komunikowania własnych potrzeb, kształtowanie umiejętności nadawania i odbioru informacji, nabycie wiedzy dotyczącej pojęć: uległość, pasywność, agresja w zachowaniu oraz konsekwencji tego typu zachowań, trenowanie zachowań asertywnych w sytuacjach: wyrażania próśb, potrzeb, przyjemnych i nieprzyjemnych uczuć, przyjmowania komplementów, zakłopotania, odmawiania, reagowania na krytykę i atak ze strony innych, obrony swoich praw, trenowanie zachowań asertywnych, ukierunkowanych na poszanowanie praw innych osób. b) *„Gospodarowanie budżetem domowym"* Celem szkolenia jest: nabycie umiejętnego planowania i gospodarowania budżetem rodziny, pozyskanie wiedzy i narzędzi w celu poprawy swojej sytuacji finansowej, uzyskanie informacji jak radzić sobie w trudnych sytuacjach finansowych, nabycie wiedzy jak rozmawiać z dziećmi o pieniądzach, poznanie metod redukcji wydatków, aby przestać co miesiąc tracić zbędnie pieniądze. Ważnym celem warsztatów będzie zarządzanie środkami ze świadczenia wychowawczego 500+. c) *„Jak zarządzać czasem"* Warsztaty będą miały na celu opanowanie wiedzy, czym naprawdę jest zarządzanie czasem, pomogą odkryć swoje własne nawyki związane z osobistą energią – nauczą jakie są i jaki mają wpływ na efektywne użycie czasu, pozwolą odkryć sposoby na

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

	odnawianie energii, która pomoże uczestnikom warsztatów zmienić sposób w jaki używają swojego czasu i jak wykonują różne zadania w ciągu swojego dnia, pomogą zrozumieć jak najlepiej wykorzystać swoje 24 godz. d) *„Podnoszenie poczucia własnej wartości”* Zaniżone poczucie własnej wartości zwykle współtowarzyszy takim cechom, jak: smutek, zawstydzenie, brak pewności siebie, dokonywanie niekorzystnych porównań społecznych z osobami, które są lepsze w jakiejś dziedzinie, nadmierna samokrytyka, poczucie bezwartościowości, stawianie sobie nierealistycznych wymagań i uzależnienie oceny swojej osoby od oceny innych. Nierzadko zaniżona samoocena z katalogiem powyższych zachowań i cech mogą przyczynić się do rozwoju depresji. Podczas warsztatów uczestnicy zidentyfikują przyczyny i skutki zaniżonej samooceny, dowiedzą się, jakie destrukcyjne przekonania i zasady kierują ich życiem i będą mogli je zmienić, poznają swoje mocne strony i użyją ich do „przeprogramowania” umysłu, przeanalizują przyczyny trudności w wyrażaniu własnego zdania i uczuć, przyjrzą się popełnionym przez siebie błędom i uwolnią się od ich powtarzania, nauczą się jak stawić czoło krytyce i jak zadbać o siebie, będą mieli okazję potrenować asertywną postawę. e) *„Warsztaty kulinarne”* Cykl warsztatów, których głównym celem jest zwiększenie samodzielności osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym – dzieci, młodzież i dorosłych poprzez: doskonalenie umiejętności bezpiecznego posługiwania się sprzętem AGD i drobnym sprzętem kuchennym, naukę pieczenia prostych ciast, przygotowywanie surówek i sałatek, poznanie zasad przygotowywania zdrowych posiłków, uczenia się sporządzania listy zakupów wg przepisów na różne potrawy, uczenie się dokonywania zakupów wg powyższej listy. Celem warsztatów będzie również najlepsze wykorzystanie produktów z Magazynu Żywności. f) *„Program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy”* Program obejmuje działania psychologiczne i socjalizacyjne ukierunkowane na zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc, które zmniejszą ryzyko dalszego stosowania przez nie przemocy oraz zwiększą ich zdolność do samokontroli agresywnych zachowań i do konstruktywnego życia w rodzinie. Najwyższym priorytetem programu jest zasada ochrony. Podstawowym celem realizacji programu jest zatrzymanie stosowania przemocy u uczestników programu, a także kształtowanie postawy partnerstwa i szacunku wobec domowników oraz uznanie odpowiedzialności za popełnione czyny przemocowe, bezpieczeństwa, autonomii i dobra osób krzywdzonych przez osobę stosującą przemoc.
Podmioty realizujące projekt	Ośrodek Pomocy Społecznej w Opocznie
Grupy docelowe	mieszkańcy obszaru rewitalizacji, mieszkańcy gminy
Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące zidentyfikowane problemy (w tabeli 4): 1) *w sferze społecznej*: 1, 2, 3, 4, 5, 7 – poprzez włączenie społeczne osób wykluczonych i/lub zagrożonych marginalizacją, aktywizację społeczną i zawodową mieszkańców. Ponadto podczas wdrażania zakresu przedmiotowego projektu wykorzystywane będą następujące potencjały (tabela 4): 1) *w sferze społecznej*: 1, 2 – duży kapitał społeczny mieszkańców (w tym ludzi młodych).

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Promuje łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

Cele rewitalizacji, kierunki działań, które realizuje projekt	Cel rewitalizacji 1. *Staromiejska część Miasta Opoczna – międzysektorowe partnerstwo aktywnych społecznie i przedsiębiorczych mieszkańców* Kierunek działania 1.1. *Pobudzanie aktywności społecznej mieszkańców oraz inicjowanie działań międzysektorowych* Kierunek działania 1.2. *Włączanie społeczne osób wykluczonych oraz zagrożonych ubóstwem* Cel rewitalizacji 2. *Staromiejska część Miasta Opoczna – atrakcyjnym miejscem turystycznie oraz do mieszkania, wypoczynku i rekreacji z rozwiniętymi funkcjami centrotwórczymi* Kierunek działania 2.3. *Zapewnianie dostępności do wysokiej jakości usług publicznych*
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty planowanych działań to: - zwiększenie dostępności usług w postaci Asystenta Rodziny; - podniesienie jakości usług poprzez zatrudnienie specjalistów prowadzących poradnictwo oraz warsztaty; - zmniejszenie liczby rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym; - zmniejszenie liczby bezrobotnych i klientów korzystających z pomocy społecznej; - wzrost kompetencji opiekuńczo-wychowawczych; - wzrost zatrudnienia; - doposażenie stanowisk pracy dla asystentów rodziny; - zwiększenie dostępu do usług społecznych wśród 40 rodzin z terenu Gminy Opoczno, klientów OPS skierowanych do pracy z asystentem rodziny; - zwiększenie dostępności usług społecznych, co spowoduje zmniejszenie liczby rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. *Wskaźniki:* 1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie. Sposób monitorowania rezultatów projektów w odniesieniu do celów rewitalizacji przedstawiony został w rozdziale 2. *System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu* IV części wdrożeniowej niniejszego dokumentu.
Powiązanie projektu z innymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi	Projekt wykazuje w szczególności powiązania i oddziaływanie z następującymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi: - Projekt podstawowy 1. *Rewitalizacja zabytkowego centrum Opoczna poprzez restaurację i modernizację Muzeum Regionalnego i Miejskiej Biblioteki Publicznej oraz adaptację zdegradowanego budynku przy Placu Kościuszki 20 na cele społeczne i kulturalne* – poprzez stworzenie atrakcyjnych warunków technicznych do działalności organizacji pozarządowych m.in. na rzecz rozwiązywania problemów społecznych wyznaczonego obszaru rewitalizacji. - Projekt podstawowy 2. *Kompleksowe zagospodarowanie terenu zalewu wraz z budową ścieżek rowerowych w kierunku ul. Partyzantów, Limanowskiego z kładką przez rzekę Wąglankę oraz przebudową nawierzchni ul. Wałowej w Opocznie* – poprzez stworzenie i udostępnienie m.in. mieszkańcom atrakcyjnej przestrzeni rekreacyjnej sprzyjającej zmianie negatywnych nawyków spędzania czasu wolnego. - Projekt podstawowy 5. *Wykonanie kompleksowego systemu sieci ciepłowniczej wraz z przyłączami do budynków zlokalizowanych przy Placu Kościuszki i Placu Kilińskiego oraz ulic: Żeromskiego, Szpitalnej, Sobieskiego, Kościelnej i Staromiejskiej* – poprzez zwiększanie dostępu do podstawowej infrastruktury komunalnej.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

	- Projekt podstawowy 9. *Remonty kapitalne budynków zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji i ich adaptacja do pełnienia funkcji społecznych (ul. Sobieskiego 1 i 10, Janasa 2 i 17, 1-go Maja 11)* – poprzez podniesienie standardu i warunków technicznych budynków do pełnienia funkcji społecznych. - Projekt podstawowy 10. *Przebudowa budynków zamieszkania zbiorowego „A" i „B" ze zmianą sposobu użytkowania na budynki mieszkalne przy ul. Przemysłowej 3 w Opocznie* – poprzez podniesienie standardu i warunków technicznych budynków do pełnienia funkcji mieszkaniowej oraz włączenia społecznego osób wykluczonych. Ponadto projekt wzmacniają przedsięwzięcia uzupełniające nr 1, 2, 3, 4 i 5.

Tabela 16 Projekt podstawowy nr 12 do realizacji na terenie I i II podobszaru rewitalizacji

Nazwa projektu	***„Lepsze jutro"***		
Lokalizacja	Obszar gminy (w tym I i II podobszar rewitalizacji)	**Okres realizacji**	2018–2019
Szacowana wartość	460 000,00 zł	**Źródła finansowania**	środki UE (EFS), środki budżetu państwa, budżet gminy
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	Zakres przedmiotowy projektu obejmuje szereg działań na rzecz osób wykluczonych społecznie: 1) usługa w formie pracy socjalnej – będzie polegać na prowadzeniu z uczestnikami pracy socjalnej. Poza pracą socjalną monitorowana będzie sytuacja rodziny i przyznawanie wsparcia pieniężnego i niepieniężnego zgodnie z ustawą o pomocy społecznej; 2) usługa w formie konsultacji i porad specjalistycznych (psychologicznych i prawnych) – będzie polegać na poradach i konsultacjach psychologicznych, na prowadzeniu terapii i grup wsparcia dla uczestników projektu. Praca psychologa będzie nakierowana na rozbudzenie motywacji i pobudzenie aktywności uczestników i zachęcanie ich do pozostania w projekcie aż do ustania określonego problemu. Podczas spotkania z psychologiem zainteresowani będą mogli podzielić się swoimi problemami oraz porozmawiać o sposobie rozwiązania problemów rodzinnych. Porady prawne dla uczestników projektu, pomoc w załatwianiu bieżących spraw oraz w pisaniu pism urzędowych i procesowych; 3) usługa w formie warsztatów *„Trening kompetencji społecznych"* (TKS) – w ramach zadania zaplanowano warsztaty *„Trening dorosłości"*. Beneficjent planuje objąć wsparciem osoby młode, które są zagrożone dziedziczeniem korzystania z pomocy społecznej, uzależnieniem od pomocy społecznej, wchodzących w świat dorosły. Trening dorosłości – odmiana TKS łącząca w sobie elementy wychowawcze, profilaktyki uzależnień, konstruowania celów życiowych i planów ich realizacji. Dla osób w wieku aktywności zawodowej zostaną zorganizowane trzy warsztaty: 1. Trening kompetencji społecznych; 2. Warsztat komputerowy – w tym umiejętność korzystania z Internetu; 3. Trening autoprezentacji podczas rozmowy kwalifikacyjnej. 4) usługa w formie warsztatów „*Program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy"* – obejmuje działania psychologiczne i socjalizacyjne ukierunkowane na zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc, które zmniejszą ryzyko dalszego stosowania przez nie przemocy – zwiększy ich zdolność do samokontroli		

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | MINISTERSTWO ROZWOJU | łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

	agresywnych zachowań i do konstruktywnego życia w rodzinie. Najwyższym priorytetem programu jest zasada ochrony. Podstawowym celem realizacji programu jest zatrzymanie stosowania przemocy u uczestników programu, a także kształtowanie postawy partnerstwa i szacunku wobec domowników oraz uznanie odpowiedzialności za popełnione czyny przemocowe, bezpieczeństwa, autonomii i dobra osób krzywdzonych przez osobę stosującą przemoc. 5) ścieżka edukacyjna – w ramach zadania zostaną zwrócone koszty za naukę, dojazdy, noclegi i podręczniki dla osób, które będą podwyższały swoje wykształcenie na poziomie gimnazjalnym, ponadgimnazjalnym, pomaturalnym i wyższym. Beneficjent w ramach tej ścieżki chce zapewnić możliwość udziału w kursie prawa jazdy kat. B, jest to narzędzie „startu" do życia zawodowego, ponieważ mobilność pracownika jest bardzo ważnym elementem branym pod uwagę przy zatrudnieniu. Prawo jazdy daje też możliwość podjęcia pracy poza miejscem zamieszkania. Ponadto Beneficjent chce zapewnić uczestnikom bardzo ważne narzędzie jakim jest nauka języka obcego, którego znajomość coraz bardziej jest niezbędna przy uzyskaniu zatrudnienia. 6) usługa w formie Programu Aktywizacji i Integracji – zostanie podpisane porozumienie z PUP. W ramach zadania zgodnie z przepisami uczestnicy PAI otrzymają wynagrodzenie za pracę (10 godz. tygodniowo), środki z projektu w wysokości 40%, pozostałe 60% z funduszu pracy. Ponadto zostaną zatrudnieni trenerzy do przeprowadzenia warsztatów: „Zarządzanie budżetem domowym", „Autoprezentacja", „Jak efektywnie zarządzać czasem", „Trening kompetencji społecznych".
Podmioty realizujące projekt	Ośrodek Pomocy Społecznej w Opocznie
Grupy docelowe	mieszkańcy obszaru rewitalizacji, mieszkańcy gminy
Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące zidentyfikowane problemy (w tabeli 4): 1) *w sferze społecznej*: 1, 2, 3, 4, 5, 7 – poprzez włączenie społeczne osób wykluczonych i/lub zagrożonych marginalizacją, aktywizację społeczną i zawodową mieszkańców. Ponadto podczas wdrażania zakresu przedmiotowego projektu wykorzystywane będą następujące potencjały (tabela 4): 1) *w sferze społecznej*: 1, 2 – duży kapitał społeczny mieszkańców (w tym ludzi młodych).
Cele rewitalizacji, kierunki działań, które realizuje projekt	Cel rewitalizacji 1. *Staromiejska część Miasta Opoczna – międzysektorowe partnerstwo aktywnych społecznie i przedsiębiorczych mieszkańców* Kierunek działania 1.1. *Pobudzanie aktywności społecznej mieszkańców oraz inicjowanie działań międzysektorowych* Kierunek działania 1.2. *Włączanie społeczne osób wykluczonych oraz zagrożonych ubóstwem* Cel rewitalizacji 2. *Staromiejska część Miasta Opoczna – atrakcyjnym miejscem turystycznie oraz do mieszkania, wypoczynku i rekreacji z rozwiniętymi funkcjami centrotwórczymi* Kierunek działania 2.3. *Zapewnianie dostępności do wysokiej jakości usług publicznych*
Prognozowane rezultaty wraz	Prognozowane rezultaty planowanych działań to:

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Promuje Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	- podniesienie jakości usług poprzez zatrudnienie specjalistów prowadzących poradnictwo oraz warsztaty; - zmniejszenie liczby rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym; - zmniejszenie liczby bezrobotnych i klientów korzystających z pomocy społecznej; - wzrost zatrudnienia; - przywrócenie zdolności do zatrudnienia uczestników projektu, którzy są zagrożeni wykluczeniem społecznym; - zwiększenie dostępności usług społecznych, co spowoduje zmniejszenie liczby rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. *Wskaźniki:* 1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie. Sposób monitorowania rezultatów projektów w odniesieniu do celów rewitalizacji przedstawiony został w rozdziale 2. *System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu* IV części wdrożeniowej niniejszego dokumentu.
Powiązanie projektu z innymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi	Projekt wykazuje w szczególności powiązania i oddziaływanie z następującymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi: - Projekt podstawowy 1. *Rewitalizacja zabytkowego centrum Opoczna poprzez restaurację i modernizację Muzeum Regionalnego i Miejskiej Biblioteki Publicznej oraz adaptację zdegradowanego budynku przy Placu Kościuszki 20 na cele społeczne i kulturalne* – poprzez stworzenie atrakcyjnych warunków technicznych do działalności organizacji pozarządowych m.in. na rzecz rozwiązywania problemów społecznych wyznaczonego obszaru rewitalizacji. - Projekt podstawowy 2. *Kompleksowe zagospodarowanie terenu zalewu wraz z budową ścieżek rowerowych w kierunku ul. Partyzantów, Limanowskiego z kładką przez rzekę Wąglankę oraz przebudową nawierzchni ul. Wałowej w Opocznie* – poprzez stworzenie i udostępnienie m.in. mieszkańcom atrakcyjnej przestrzeni rekreacyjnej sprzyjającej zmianie negatywnych nawyków spędzania czasu wolnego. - Projekt podstawowy 5. *Wykonanie kompleksowego systemu sieci ciepłowniczej wraz z przyłączami do budynków zlokalizowanych przy Placu Kościuszki i Placu Kilińskiego oraz ulic: Żeromskiego, Szpitalnej, Sobieskiego, Kościelnej i Staromiejskiej* – poprzez zwiększanie dostępu do podstawowej infrastruktury komunalnej. - Projekt podstawowy 9. *Remonty kapitalne budynków zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji i ich adaptacja do pełnienia funkcji społecznych (ul. Sobieskiego 1 i 10, Janasa 2 i 17, 1-go Maja 11)* – poprzez podniesienie standardu i warunków technicznych budynków do pełnienia funkcji społecznych. - Projekt podstawowy 10. *Przebudowa budynków zamieszkania zbiorowego „A" i „B" ze zmianą sposobu użytkowania na budynki mieszkalne przy ul. Przemysłowej 3 w Opocznie* – poprzez podniesienie standardu i warunków technicznych budynków do pełnienia funkcji mieszkaniowej oraz włączenia społecznego osób wykluczonych. Ponadto projekt wzmacniają przedsięwzięcia uzupełniające nr 1, 2, 3, 4 i 5.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

2.2. Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć

Uzupełnieniem listy podstawowych projektów rewitalizacyjnych jest charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych (tabela 17), realizujących określone kierunki działań, które mają na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową na wyznaczonych podobszarach rewitalizacji. Należy również zaznaczyć, że wzmacniają one zaplanowane efekty procesu rewitalizacji w odniesieniu do rozwoju społeczno-gospodarczego całej gminy.

Tabela 17 Charakterystyka uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Charakterystyka tematyczna przedsięwzięcia	Powiązanie z celami rewitalizacji i kierunkami działań
1.	*Organizacja cyklicznych wydarzeń i/lub rozwój działalności społecznej kulturalnej, artystycznej, sportowej, rekreacyjnej i edukacyjnej na rzecz różnych grup interesariuszy rewitalizacji wraz ze wspieraniem „mikro" inicjatyw lokalnych (szczególnie w partnerstwach)*	Zakres rzeczowy przedsięwzięcia obejmuje organizację i rozszerzenie oferty działań kulturalnych, edukacyjnych, sportowych, rekreacyjnych (szczególnie w obiektach/ przestrzeniach rewitalizowanych) na rzecz społeczności lokalnej (m.in. Muzeum Regionalne w Opocznie: „Europejska Noc Muzeów", „Europejskie Dni Dziedzictwa – Festiwal Opoczno Folk Attac"; Miejska Biblioteka Publiczna w Opocznie: „Cała Polska czyta dzieciom – udział w akcji ogólnopolskiej", „Noc bibliotek – ogólnopolska akcja czytelnicza", „Narodowe Czytanie" – ogólnopolska akcja czytelnicza", „E-mobilni w bibliotece", „Ocalić od zapomnienia – dziedzictwo kulturowe regionu opoczyńskiego"). Ponadto przewiduje się stworzenie kompleksowego systemu wsparcia i współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz wyznaczonego obszaru rewitalizacji, przyczyniającego się do eliminacji lub ograniczenia negatywnych zjawisk społecznych.	Cel rewitalizacji 1. Kierunek działań 1.1. Kierunek działań 1.2. Cel rewitalizacji 2. Kierunek działań 2.3.
2.	*Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i zagrożonych marginalizacją poprzez integrację społeczną, aktywizację zawodową (w tym podnoszenie kwalifikacji zawodowych), wsparcie rodzin,*	W ramach przedsięwzięcia przewiduje się monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców poprzez ścisłą współpracę z różnymi instytucjami działającymi w sferze społecznej, szczególnie Ośrodkiem Pomocy Społecznej, który będzie wdrażał różnorodne programy służące aktywizacji społeczno-zawodowej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym za pomocą instrumentów aktywizacji społecznej, zawodowej, edukacyjnej, ukierunkowanych na:	Cel rewitalizacji 1. Kierunek działań 1.1. Kierunek działań 1.2. Cel rewitalizacji 2. Kierunek działań 2.3.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Promuje łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

	osób starszych i niepełnosprawnych, osób samotnie wychowujących dzieci oraz zagrożonych ubóstwem	a) przywrócenie zdolności do prawidłowego wypełniania ról społecznych, w tym m.in. poprzez pracę socjalną; b) podniesienie kwalifikacji zawodowych, poszerzenie wiedzy i umiejętności w celu uzyskania lub utrzymania zatrudnienia; c) poszerzenie wiedzy i umiejętności podnoszących kompetencje ogólne, wpływające na status społeczny. Jednym z elementów będzie również wsparcie dla nowo powstałych i już działających organizacji pozarządowych, propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych. Ponadto przewiduje się współpracę z organizacjami pozarządowymi, które w ramach swojej działalności przyczyniają się do integracji różnych grup interesariuszy.	
3.	*Stworzenie kompleksowego systemu wsparcia przedsiębiorczości mieszkańców (ze szczególnym uwzględnieniem obszaru rewitalizacji)*	W ramach przedsięwzięcia przewiduje się m.in. inicjowanie oraz prowadzenie kampanii informacyjnych o dostępnych zewnętrznych środkach finansowych na rozpoczęcie i rozwój działalności gospodarczej. Ponadto planuje się nawiązanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie wsparcia finansowego i merytorycznego mieszkańców planujących założyć lub rozwinąć działalność gospodarczą na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Ważnym elementem będzie również wdrożenie systemu wsparcia merytorycznego związanego z powstawaniem podmiotów ekonomii społecznej.	Cel rewitalizacji 1. Kierunek działań 1.1. Kierunek działań 1.2. Kierunek działań 1.3.
4.	*Poprawa stanu technicznego i/lub adaptacja do pełnienia innych funkcji budynków użyteczności publicznej, mieszkalnych, usługowo-handlowych i produkcyjnych wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia, zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji*	W ramach planowanych przedsięwzięć zakłada się m.in. budowę, przebudowę, remonty, adaptacje i/lub prace konserwatorskie, wyposażenie w infrastrukturę techniczną, w tym termomodernizację obiektów oraz zagospodarowanie przyległego terenu, w tym budowę, przebudowę, remont parkingów (m.in. Pakos sp. z o.o. przy ul. Mickiewicza 2; VITA-MED Opoczno Przychodnia Lekarska przy ul. Partyzantów 1a, „Malwa" przy ul. Piotrkowskiej 13, zabytkowy budynek mieszkaniowy przy ul. Staromiejskiej 18 – osoba prywatna prowadząca jednoosobową działalność gospodarczą przy ul. Staromiejskiej 18, budynek po dawnej siedzibie Komendy Powiatowej Policji w Opocznie przy ul. Mickiewicza 2A, P.P.U.H. EURO-DOM Ambroszczyk Tomasz, ul. Limanowskiego 1 w Opocznie).	Cel rewitalizacji 1. Kierunek działań 1.3. Cel rewitalizacji 2. Kierunek działania 2.1. Kierunek działania 2.2.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Promuje łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

5.	*Zapewnianie dostępu do wysokiej jakości infrastruktury drogowej i komunalnej oraz tworzenie przyjaznych przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji*	Zakres tematyczny przedsięwzięcia przewiduje stwarzanie możliwości podłączania się nowych odbiorców do sieci gazowej na obszarze rewitalizacji (m.in. Pakos sp. z o.o. przy ul. Mickiewicza 2, Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Opocznie sp. z o.o. przy ul. Janasa 27), a także remont, modernizację, przebudowę dróg i ciągów pieszo-jezdnych oraz przestrzeni publicznych wraz z likwidowaniem barier architektonicznych (m.in. Fundacja „Uśmiech Dziecka to Nasz Cel" – Plac Kościuszki 15a). Jednym z elementów jest również tworzenie obszarów zieleni urządzonej oraz miejsc rekreacji.	Cel rewitalizacji 1. Kierunek działań 1.3. Cel rewitalizacji 2. Kierunek działań 2.1. Kierunek działań 2.2. Kierunek działań 2.3.
6.	*Ograniczanie niskiej emisji zanieczyszczeń poprzez wymianę źródeł ciepła na ekologiczne i/lub instalację OZE na obszarze rewitalizacji zarówno przez osoby prywatne, jak i przedsiębiorstwa, instytucje, organizacje oraz wspólnoty mieszkaniowe*	Zakres tematyczny przedsięwzięcia obejmuje redukcję zanieczyszczenia powietrza poprzez modernizację źródeł ciepła i/lub budowę, przebudowę lub modernizację infrastruktury służącej do produkcji energii elektrycznej pochodzącej ze źródeł odnawialnych w budynkach użyteczności publicznej, mieszkaniowych, produkcyjnych, usługowych, handlowych i innych (m.in. KS „Ceramika" Opoczno – Aleja Sportowa 1, Zespół Szkół Prywatnych w Opocznie – ul. Partyzantów 1a, osoba prywatna prowadząca działalność gospodarczą – ul. Staromiejska 18, Fundacja „Uśmiech Dziecka to Nasz Cel" – Plac Kościuszki 15a, ZPH ARTMET Roman Polak – ul. Staromiejska 2).	Cel rewitalizacji 2. Kierunek działań 2.1. Kierunek działań 2.2. Kierunek działań 2.3.
7.	*Wdrażanie e-usług publicznych, szczególnie w obszarze administracji, edukacji, informacji przestrzennej i ochrony zdrowia*	Przedsięwzięcie dotyczy rozwoju e-administracji, e-zdrowia oraz informacji sektora publicznego, zasobów nauki i kultury w zakresie m.in.: 1) budowy systemów teleinformatycznych wraz z niezbędną infrastrukturą dla potrzeb elektronicznego obiegu dokumentów; 2) budowy szeroko dostępnych dla obywateli regionalnych platform umożliwiających dostęp przez Internet do usług publicznych; 3) budowy teleinformatycznych systemów komunikacji (podpis elektroniczny, elektroniczna pieczątka oraz inne sposoby uwierzytelniania form elektronicznych); 4) tworzenia, rozwijania rejestrów publicznych, w tym systemów informacji przestrzennej; 5) budowy, przebudowy lub zakupu systemów zapewniających bezpieczeństwo przechowywania danych cyfrowych; 6) budowy, przebudowy lub zakupu systemów teleinformatycznych służących digitalizacji zasobów, w tym kulturowych lub naukowych, będących w posiadaniu instytucji publicznych, a także zapewnienie powszechnego, otwartego dostępu do tych zasobów w postaci cyfrowej; 7) budowy, przebudowy lub zakupu systemów teleinformatycznych służących rozwojowi usług medycznych.	Cel rewitalizacji 1. Kierunek działań 1.3. Cel rewitalizacji 2. Kierunek działań 2.3.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Promuje łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

8.	*Rozwój i modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej*	Przedsięwzięcie polega na budowie oraz modernizacji, przebudowie i/lub remoncie wraz z doposażeniem istniejących obiektów sportowych i rekreacyjnych na rzecz różnych grup interesariuszy rewitalizacji (w tym dostosowanie do potrzeb sportu osób niepełnosprawnych). Zakres dotyczy: sal sportowych (sal gimnastycznych, siłowni, sal do sportów walki, hal sportowych), boisk sportowych oraz terenowych urządzeń sportowych, kompleksów lub urządzeń lekkoatletycznych, kortów tenisowych, siłowni plenerowych, placów zabaw itp. oraz zaplecza szatniowo-sanitarnego dla ww. obiektów.	Cel rewitalizacji 1. Kierunek działania 1.1. Kierunek działania 1.2. Cel rewitalizacji 2. Kierunek działania 2.1. Kierunek działania 2.3.
9.	*Tworzenie produktów turystycznych bazujących na dziedzictwie kulturowym i naturalnym oraz tradycjach ceramicznych Opoczna*	Zakres rzeczowy przedsięwzięcia dotyczy kreowania „turystycznego” wizerunku Opoczna poprzez tworzenie kompleksowych produktów turystycznych z wykorzystaniem dziedzictwa kulturowego (o charakterze materialnym i niematerialnym) oraz tradycji ceramicznych. Przykładowe zadania mogą dotyczyć: 1) stworzenia Muzeum Płytki Ceramicznej poprzez remont i zaadaptowanie budynku do pełnienia funkcji muzeum lub budowę nowego budynku, wyposażenie w niezbędny sprzęt, zgromadzenie eksponatów oraz organizację wystaw oraz imprez kulturalnych na rzecz mieszkańców i turystów; 2) tworzenie szlaków tematycznych (m.in. Szlaku Rzemiosła Ludowego); 3) organizację różnego rodzaju imprez, wydarzeń promujących kulturę ludową regionu (m.in. Opoczno stolicą oberka); 4) organizowanie festiwali (m.in. Festiwal Płytki Ceramicznej); 5) wykreowania kompleksowej oferty kulturalno-artystycznej i turystycznej o skali ponadregionalnej, spójnej z wizerunkiem Opoczna.	Cel rewitalizacji 1. Kierunek działania 1.1. Kierunek działania 1.3. Cel rewitalizacji 2. Kierunek działania 2.1. Kierunek działania 2.2. Kierunek działania 2.3.

Źródło: Opracowanie własne

2.3. Mechanizmy zapewnienia komplementarności oraz integrowania działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Opoczno ma charakter kompleksowy, dlatego że podczas programowania działań rewitalizacyjnych zastosowano mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym Gminnym Programem Rewitalizacji. Zgodnie z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020* w odniesieniu do projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w celu osiągnięcia efektu synergii efektów w oddziaływaniu na obszar rewitalizacji zapewniona została ich komplementarność w różnych wymiarach, tj. przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej oraz źródeł finansowania.

KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZESTRZENNA

Wszystkie projekty zawarte w dokumencie realizowane będą na wyznaczonych podobszarach rewitalizacji, natomiast zasięg ich oddziaływania będzie większy i obejmie teren całej gminy. Zaplanowane „miękkie" przedsięwzięcia rewitalizacyjne ze względu na społeczny charakter działań dedykowane będą mieszkańcom całej gminy, ponieważ tylko poprzez większą skalę oddziaływania na wykluczenie społeczne i/lub zagrożenie ubóstwem można uzyskać założone efekty w postaci rozwiązania zidentyfikowanych problemów (wskazanych w tabeli 4). Zindywidualizowane działania rewitalizacyjne wdrażane na poszczególnych podobszarach wzajemnie będą się dopełniać przestrzennie, dzięki czemu efekty ich realizacji nie będą widoczne punktowo w pojedynczych miejscach, a na całym obszarze objętym kryzysem (mapa 8). Projekty i/lub przedsięwzięcia podstawowe zostały zaprogramowane w taki sposób, aby odpowiadały na problemy mieszkańców konkretnych podobszarów, a przede wszystkim nie skutkowały przenoszeniem problemów w inne miejsce. W tym celu zawarto zarówno przedsięwzięcia inwestycyjne, jak i społeczne, które zapobiegną prowadzeniu do niepożądanych efektów społecznych, takich jak segregacja społeczna i wykluczenie. Jest to istotne z powodu dużego rozwarstwienia społeczności lokalnej oraz tworzenia się tzw. „enklaw biedy" na wyznaczonych podobszarach rewitalizacji.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Promuje łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

Mapa 8 Rozmieszczenie przestrzenne projektów podstawowych na wyznaczonym obszarze rewitalizacji

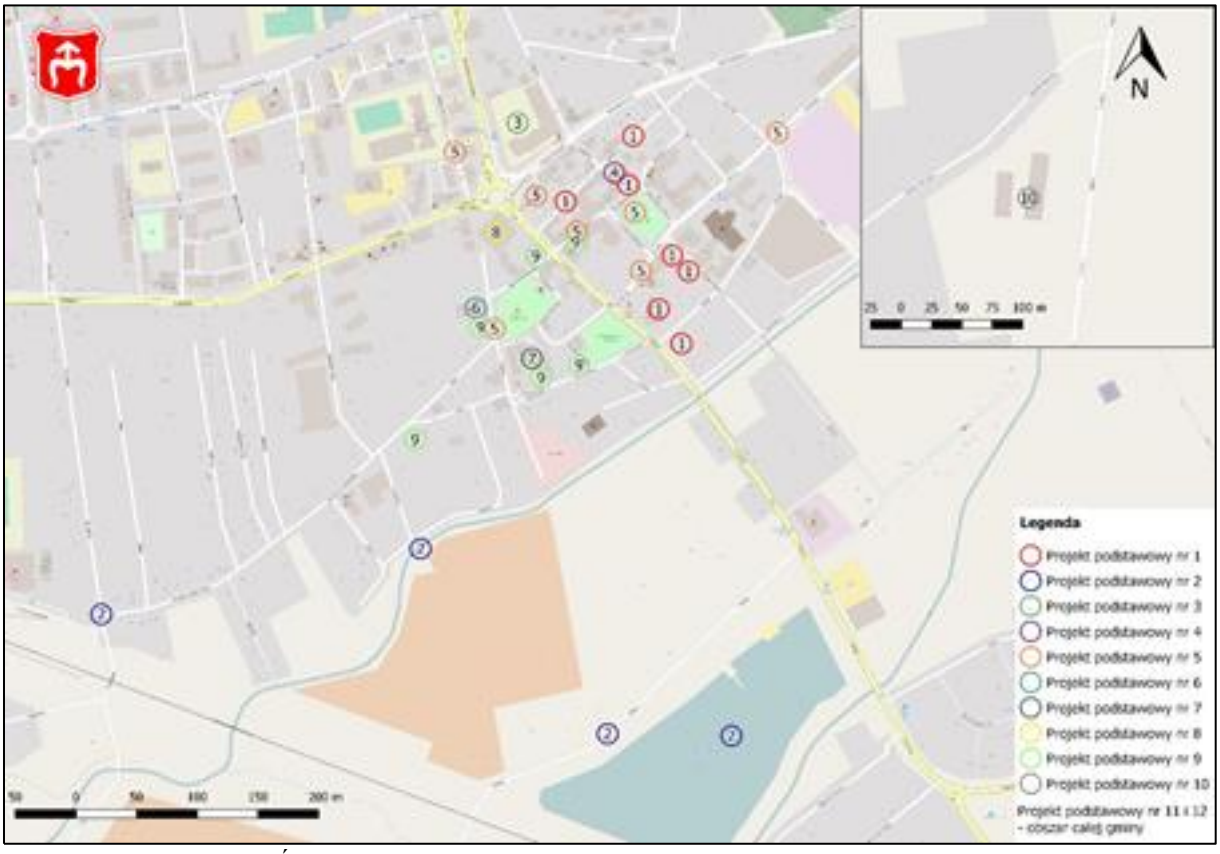

Źródło: Opracowanie własne na podstawie openstreetmap.org

Zakresy przedmiotowe projektów podstawowych: 15 „W rodzinie siła" i 16 „Lepsze jutro są odpowiedzią na zdiagnozowane problemy dotyczące bardzo wysokiego odsetka osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej, a także częstego korzystania ze świadczeń z powodu bezrobocia oraz bezradności w sprawach opiekuńczo--wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Wdrożenie niniejszych projektów na terenie całej gminy (których uczestnikami będą przede wszystkim mieszkańcy podobszarów rewitalizacji) w połączeniu z działaniami społecznymi i kulturalnymi zaplanowanymi w ramach przedsięwzięć uzupełniających 1 i 2, a także działaniami inwestycyjnymi, tworzącymi atrakcyjne warunki techniczne, przyczynią się do aktywności i przedsiębiorczości mieszkańców, a także włączenia osób wykluczonych społecznie i/lub zagrożonych ubóstwem. Dostępność do powstałej infrastruktury oraz działań społecznych i kulturalnych dla wszystkich użytkowników zamieszkujących dany teren spowoduje, że z pozytywnych efektów rewitalizacji prowadzących do rozwoju funkcji centrotwórczych w staromiejskiej części miasta (związanych z oddziaływaniem Opoczna jako głównego ośrodka gminy, świadczącego usługi na rzecz społeczności całej gminy) korzystać będą wszyscy mieszkańcy, bez względu

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
łódzkie
Unia Europejska Fundusz Spójności

na sytuację materialną. Taka sytuacja przyczyni się do wzrostu aktywności społecznej i integracji społeczności lokalnej obu podobszarów rewitalizacji. Z drugiej strony komplementarność w wymiarze przestrzennym skutkuje ciągłą analizą następstw decyzji przestrzennych w skali całej gminy i jej otoczenia. Ma to szczególne znaczenie w przypadku I podobszaru rewitalizacji zlokalizowanego w centrum Miasta Opoczna, który jest terenem staromiejskim oraz najbardziej zdegradowanym przestrzennie i społecznie z uwagi na utracenie części pierwotnie pełnionych funkcji.

KOMPLEMENTARNOŚĆ PROBLEMOWA

Projekty i/lub przedsięwzięcia podstawowe oraz uzupełniające zawarte w dokumencie stanowią kompleksową odpowiedź na zdiagnozowane we wszystkich sferach zróżnicowane problemy i wykorzystują potencjały lokalne wyznaczonych podobszarów rewitalizacji w zakresie zasobów naturalnych i lokalnego dziedzictwa kulturowego. Wykazane to zostało w powiązaniu każdego projektu podstawowego ze zdiagnozowanymi problemami. Dzięki temu wszystkie projekty i/lub przedsięwzięcia uzupełniające są komplementarne w oddziaływaniu całościowym na obszar rewitalizacji w aspekcie społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym i środowiskowym. Takie podejście ma przeciwdziałać fragmentaryzacji działań koncentrując się na całościowym spojrzeniu na przyczyny kryzysu danego obszaru, które w tym przypadku spowodowane są głównie kumulacją wykluczenia społecznego oraz utratą pierwotnie pełnionych funkcji przez podobszary rewitalizacji. Jest to szczególnie istotne w odniesieniu do poszczególnych podobszarów, które charakteryzują się innymi problemami związanymi ze specyfiką danego terenu (I podobszar – centralna część staromiejska, II podobszar – teren poprzemysłowy). W związku z tym wykonana została pogłębiona analiza i diagnoza podobszarów rewitalizacji we wszystkich aspektach: społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym i środowiskowym, która zawarta jest w II części niniejszego dokumentu. Konieczne jest również określenie pożądanego stanu do jakiego mają doprowadzić dany obszar projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne, dlatego została określona wizja (planowany efekt rewitalizacji), uwzględniająca uwarunkowania i zasoby wewnętrzne obszaru, tj. zasoby naturalne – Zalew na Drzewiczce oraz lokalne dziedzictwo kulturowe: staromiejska część miasta z obiektami zabytkowymi i Muzeum Regionalne w Opocznie. Parametryzacja efektów rewitalizacji

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

określona została na poziomie celów rewitalizacji, ponieważ wizja określa zbiór pożądanych wartości do osiągnięcia po wdrożeniu założeń dokumentu.

Komplementarność problemowa wykazana została w tabeli 18, gdzie przedstawione zostały potrzeby rewitalizacyjne, odpowiadające im cele i kierunki działań oraz projekty podstawowe i przedsięwzięcia uzupełniające w każdej sferze. Poszczególne projekty realizują konkretne cele rewitalizacji i kierunki działań. Wszystkie kierunki działań i odpowiadające im projekty są powiązane problemowo oraz odnoszą się do wszystkich sfer: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej rozwiązując zidentyfikowane problemy (zawarte w tabeli 4).

Podczas podejmowania strategicznych decyzji przez samorząd lokalny na innych płaszczyznach będą brane pod uwagę zaplanowane działania rewitalizacyjne, aby zapewnić koordynację tematyczną i organizacyjno-techniczną działań administracji samorządowej. Ponadto ważne jest, że proces rewitalizacji realizuje założenia innych dokumentów strategicznych i planistycznych zarówno na szczeblu lokalnym, jak i powiatowym, regionalnym, krajowym czy europejskim, co zostało wykazane w rozdziale 2 części I dokumentu.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
łódzkie
Unia Europejska Fundusz Spójności

Tabela 18 Komplementarność problemowa – potrzeby rewitalizacyjne wraz z odpowiadającymi im celami rewitalizacji i kierunkami działań oraz zaplanowanymi projektami podstawowymi i przedsięwzięciami uzupełniającymi

SFERA	POTRZEBA REWITALIZACYJNA	CEL REWITALIZACJI	KIERUNKI DZIAŁANIA	PROJEKTY PODSTAWOWE	PRZEDSIĘWZIĘCIA UZUPEŁNIAJĄCE
SPOŁECZNA	Kompleksowe wsparcie osób wykluczonych i/lub zagrożonych ubóstwem oraz pomoc osobom uzależnionym, zamieszkującym na obszarze rewitalizacji	Cel rewitalizacji 1.	**Kierunek działania 1.2.** Kierunek działania 1.1.	**11, 12** 1, 2, 7, 9, 10	**2** 1, 3, 4, 8
		Cel rewitalizacji 2.	Kierunek działania 2.3.		
	Przeciwdziałanie bezrobociu i zwiększanie możliwości zatrudnienia	Cel rewitalizacji 1.	**Kierunek działania 1.2.** Kierunek działania 1.3.	**12** 2, 8	**2** 3, 4, 9
		Cel rewitalizacji 2.	Kierunek działania 2.2. Kierunek działania 2.3.		
	Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne oraz integracji w działaniu na rzecz obszaru rewitalizacji	Cel rewitalizacji 1.	**Kierunek działania 1.1.** Kierunek działania 1.2.	**1** 2, 3, 4, 7, 9	**1, 2** 5, 8, 9
		Cel rewitalizacji 2.	Kierunek działania 2.1. Kierunek działania 2.2. Kierunek działania 2.3.		
	Wyrównanie szans edukacyjnych i stworzenie możliwości do rozwoju ludzi młodych	Cel rewitalizacji 1.	Kierunek działania 1.1. Kierunek działania 1.2.	**3** 1, 4, 11	**1, 2** 8, 9
		Cel rewitalizacji 2.	**Kierunek działania 2.3.**		
	Zapewnianie udziału w życiu społecznym seniorom oraz osobom niepełnosprawnym	Cel rewitalizacji 1.	**Kierunek działania 1.1.** Kierunek działania 1.2.	**1, 2** 4, 7	**1, 2** 5, 8, 9
		Cel rewitalizacji 2.	Kierunek działania 2.3. Kierunek działania 2.1.		
	Poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego na obszarze rewitalizacji	Cel rewitalizacji 1.	Kierunek działania 1.2. Kierunek działania 1.3.	**1, 2, 3**	**1, 5** 2, 4
		Cel rewitalizacji 2.	**Kierunek działania 2.1.**		
	Zwiększenie dostępności oraz poprawa jakości usług publicznych	Cel rewitalizacji 1.	Kierunek działania 1.1. Kierunek działania 1.2. Kierunek działania 1.3.	**3, 5, 6** 1, 4	2, 5, 7 1, 3, 4
		Cel rewitalizacji 2.	**Kierunek działania 2.3.** Kierunek działania 2.1.		

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Promuje łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

GOSPODARCZA	Zwiększenie przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji w zakresie handlu i usług	Cel rewitalizacji 1.	**Kierunek działania 1.3.**	**1, 2** 7, 8	**3** 2, 4, 5, 9
		Cel rewitalizacji 2.	Kierunek działania 2.1. Kierunek działania 2.2.		
	Wspieranie rozwoju przedsiębiorstw i działalności gospodarczych mieszkańców na obszarze rewitalizacji	Cel rewitalizacji 1.	**Kierunek działania 1.3.**	**2** 5, 8	**3, 5** 4, 6, 7, 9
		Cel rewitalizacji 2.	Kierunek działania 2.1. Kierunek działania 2.2. Kierunek działania 2.3.		
	Tworzenie warunków do rozwoju sektorów turystycznego i okołoturystycznego na obszarze rewitalizacji	Cel rewitalizacji 1.	Kierunek działania 1.3.	**2** 7	**9** 1, 3, 4, 5, 6, 8
		Cel rewitalizacji 2.	**Kierunek działania 2.2.** Kierunek działania 2.1.		
FUNKCJONALNO--PRZESTRZENNA	Połączenie funkcjonalno-przestrzenne staromiejskiej części miasta z Zalewem na Drzewiczce oraz osiedla „Skała” z terenem wokół zbiornika wodnego	Cel rewitalizacji 1.	Kierunek działania 1.1. Kierunek działania 1.2. Kierunek działania 1.3.	**2, 1** 7	**5** 1, 4, 8, 9
		Cel rewitalizacji 2.	**Kierunek działania 2.1.** Kierunek działania 2.2.		
	Zwiększenie funkcjonalności układów komunikacyjnych z uwzględnieniem preferencji dla ruchu pieszego i rowerowego	Cel rewitalizacji 1.	Kierunek działania 1.3.	**2, 1**	**5** 8
		Cel rewitalizacji 2.	**Kierunek działania 2.1.**		
	Uporządkowanie oraz stworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych i międzyblokowych sprzyjających aktywności mieszkańców	Cel rewitalizacji 1.	Kierunek działania 1.1. Kierunek działania 1.2. Kierunek działania 1.3.	**2, 7** 1, 3, 5	**5** 4, 8, 9
		Cel rewitalizacji 2.	**Kierunek działania 2.1.** Kierunek działania 2.2.		
TECHNICZNA	Zatrzymanie postępującej degradacji technicznej i/lub poprawa efektywności energetycznej zasobów mieszkaniowych i budynków użyteczności publicznej	Cel rewitalizacji 1.	Kierunek działania 1.1. Kierunek działania 1.2.	**1, 3, 6, 7, 8, 9, 10**	**4** 5, 6, 9
		Cel rewitalizacji 2.	**Kierunek działania 2.1.** Kierunek działania 2.2. Kierunek działania 2.3.		

	Uporządkowanie i zwiększenie dostępu do podstawowej infrastruktury komunalnej dla mieszkańców	Cel rewitalizacji 1.	Kierunek działania 1.2.	**5** 9, 10	**5** 4, 6
		Cel rewitalizacji 2.	**Kierunek działania 2.3.** Kierunek działania 2.1.		
	Ochrona obiektów zabytkowych świadczących o tożsamości lokalnej	Cel rewitalizacji 1.	Kierunek działania 1.1. Kierunek działania 1.3.	**1** 9	**4** 5, 9
		Cel rewitalizacji 2.	Kierunek działania 2.1. **Kierunek działania 2.2.**		
ŚRODOWISKOWA	Ograniczenie tzw. „niskiej" emisji zanieczyszczeń	Cel rewitalizacji 1.	Kierunek działania 1.3.	**1, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10**	**6**
		Cel rewitalizacji 2.	**Kierunek działania 2.2.** Kierunek działania 2.1.		
	Zwiększenie terenów zieleni urządzonej służących wypoczynkowi i rekreacji mieszkańców	Cel rewitalizacji 1.	Kierunek działania 1.1.	**2**	**5** 8, 9
		Cel rewitalizacji 2.	Kierunek działania 2.1. **Kierunek działania 2.2.**		
	Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców	Cel rewitalizacji 1.	Kierunek działania 1.1.	**5**	**1, 6** 5, 8
		Cel rewitalizacji 2.	**Kierunek działania 2.2.** Kierunek działania 2.1.		

Źródło: Opracowanie własne

KOMPLEMENTARNOŚĆ PROCEDURALNO-INSTYTUCJONALNA

Dla zagwarantowania, że przyjęte postanowienia będą konsekwentnie realizowane, zapewnione zostały warunki organizacyjne i instytucjonalne do ich wdrażania oraz weryfikacji.

Podmiotem odpowiedzialnym za wdrażanie założeń dokumentu jest Burmistrz Opoczna przy pomocy Koordynatora ds. rewitalizacji, powołanego w Wydziale Rozwoju Miasta Urzędu Miejskiego w Opocznie (UM w Opocznie). Jednocześnie jest to efekt osadzenia rewitalizacji w ramach istniejących struktur organizacyjnych UM w Opocznie odpowiedzialnych za koordynację systemu zarządzania rozwojem gminy.

Koordynator będzie współpracował z innymi pracownikami UM w Opocznie, a także jednostek organizacyjnych gminy, będących specjalistami w danych dziedzinach.

W celu efektywnego oraz zintegrowanego współdziałania różnych jednostek, Burmistrz może powołać Zespół Zadaniowy, w którego skład wejdą przedstawiciele wydziałów UM w Opocznie i/lub jednostek organizacyjnych gminy odpowiedzialnych za realizację konkretnych projektów. Powołanie Zespołu Zadaniowego przyczyni się do wzajemnego uzupełniania się działań oraz spójności procedur w realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w zakresie powiązanych projektów infrastrukturalnych („twardych") oraz społecznych („miękkich"). Przewiduje się również, iż w zależności od realizowanego przedsięwzięcia w skład Zespołu Zadaniowego mogą wejść też przedstawiciele interesariuszy rewitalizacji, biorących udział we wdrażaniu GPR.

Jako organ opiniodawczo-doradczy Burmistrza Opoczna powołany został Komitet Rewitalizacji. Wybrani kandydaci zostali powołani na członków Komitetu Rewitalizacji przez Burmistrza zarządzeniem nr 165/2016 z dnia 29 września 2016 roku oraz zarządzeniem uzupełniającym nr 178/2016 z dnia 18 października 2016 roku (po przeprowadzeniu właściwej procedury wynikającej z ustawy o rewitalizacji).

KOMPLEMENTARNOŚĆ MIĘDZYOKRESOWA

W Gminnym Programie Rewitalizacji zwrócono również uwagę na zachowanie ciągłości programowej w odniesieniu do przedsięwzięć o charakterze infrastrukturalnym, które zostały już zrealizowane w ramach polityki spójności 2007–2013, a także komplementarnymi projektami społecznymi wdrażanymi w ramach polityki spójności 2014–2020. Ma to kluczowe

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

znaczenie dla efektywności procesu rewitalizacji w odziaływaniu na sytuację kryzysową występującą na danym obszarze.

W okresie programowania UE na lata 2007–2013 „zapoczątkowano" proces rewitalizacji na wyznaczonym obszarze rewitalizacji m.in. poprzez realizację projektów infrastrukturalnych, tworzących estetyczne i funkcjonalne warunki do rozwoju społeczno-gospodarczego. Najważniejszym z nich jest: *Rewitalizacja przestrzeni publicznych zabytkowego centrum Opoczna (etap I)* dofinansowany środkami finansowymi z VI osi priorytetowej, *Odnowa obszarów miejskich*, Działania VI.1 *Rewitalizacja obszarów problemowych* w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014–2020. W związku z tym zrealizowane projekty mogą stanowić podstawę do rozwinięcia działań rewitalizacyjnych w ramach obecnej perspektywy finansowej na lata 2014–2020 w zakresie rozwiązywania kluczowych problemów społecznych. Zrealizowane projekty przez Gminę Opoczno i Ośrodek Pomocy Społecznej w Opocznie obejmujące swym zasięgiem wyznaczone podobszary rewitalizacji i/lub mające na nie wpływ społeczno-gospodarczy przedstawia tabela 19.

Tabela 19 Wykaz projektów zrealizowanych na wyznaczonych podobszarach rewitalizacji na terenie Gminy Opoczno lub mających wpływ na ich rozwój społeczno-gospodarczy

Lp.	Nazwa projektu	Okres realizacji	Wartość projektu w złotych
1.	*Przebudowa układu komunikacyjnego na Placu Zamkowym w Opocznie oraz renowacja pomnika poległych*	2016	331 723,00
2.	*Remont zalewu przy ul. 17-go Stycznia w Opocznie*	2014–2015	1 372 706,00
3.	*Budowa ogrodzenia, drogi dojazdowej do parkingu na terenie Urzędu Miejskiego w Opocznie ul. Staromiejska wraz ze zmianą zagospodarowania terenu przy budynku głównym*	2015	353 000,00
4.	*Modernizacja w budynku Muzeum Regionalnego*	2015	129 722,00
5.	*Oznakowanie ścieżki rowerowej w ul. Piotrkowskiej w Opocznie*	2015	28 814,00
6.	*Wykonanie szybu windowego wraz z montażem urządzenia dźwigowego dla osób niepełnosprawnych w ZSS nr 2 w Opocznie*	2014–2015	317 657,00
7.	*Rewitalizacja przestrzeni publicznych zabytkowego centrum Opoczna (etap I)*	2011	2 103 439,00
8.	*Remont nawierzchni i chodników ronda przy dworcu PKP, PKS w Opocznie*	2014	225 917,00
9.	*Opracowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej ulic Partyzantów, Limanowskiego, Przedszkolna, Cicha, Kołomurna, remontu bloków w ul. Przemysłowej*	2010–2012	245 420,00

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

10.	*Projekt systemowy „Praca i edukacja szansą lepszego życia”*	2008–2015	1 621 296,93
11.	*Aktywizacja osób niepełnosprawnych z Gminy Opoczno*	2012	40 300,00
12.	*Letnie warsztaty integracyjno-edukacyjne*	2010	49 518,00
13.	*Program Zindywidualizowanego Wsparcia*	2015	-
14.	*Projekt „Lepsze jutro”*	2014	-
15.	*Projekt „Siła w nas”*	2012–2013	-
16.	*Aktywizacja osób po 29 roku życia pozostających bez pracy w powiecie opoczyńskim (II)*	2015–2016	1 637 413,00 zł
17.	*Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie opoczyńskim (II)*	2015–2016	2 590 704,00 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Opocznie, Ośrodka Pomocy Społecznej w Opocznie oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Opocznie

Komplementarność z projektami społecznymi wdrażanymi w ramach polityki spójności 2014–2020 wskazują tabele 15–16 (projekty „W rodzinie siła” i „Lepsze jutro”).

Przeprowadzona analiza wykazała, że przedsięwzięcia podejmowane w poprzednich latach mają swoją ciągłość i kontynuację w aktualnym dokumencie. Wnioski wyciągnięte z realizacji poprzednich działań na tych podobszarach pozwolą na bardziej efektywne wykorzystanie środków i możliwości w obecnej perspektywie finansowej, dzięki czemu proces rewitalizacji wzmocni ich efektywność i skuteczność.

KOMPLEMENTARNOŚĆ ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA

Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne zawarte w niniejszym dokumencie będą współfinansowane z różnych źródeł, obejmujących m.in. środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), krajowych środków publicznych oraz środków prywatnych z wykluczeniem ryzyka podwójnego finansowania.

W związku z tym, że komplementarność finansowa oznacza także zdolność łączenia prywatnych i publicznych źródeł finansowania, podczas programowania działań wykorzystano zgłoszone propozycje projektów planowanych do realizacji na obszarze rewitalizacji przez podmioty prywatne (m.in. przedsiębiorców czy mieszkańców), które angażować będą środki własne. Tym samym proces rewitalizacji przebiegać będzie przy założeniu, że stymulowanie endogenicznych zdolności inwestycyjnych w postaci zasobów wewnętrznych podmiotów

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

zlokalizowanych na podobszarach rewitalizacji czy ich mieszkańców będzie miało kluczowe znaczenie dla dynamiki i skuteczności pożądanych zmian strukturalnych zarówno społecznych, jak i infrastrukturalnych.

Komplementarność źródeł finansowania określona została w części III, rozdziale 3 dotyczącym szacunkowych ram finansowych programu, gdzie na poziomie poszczególnych projektów określono szacowaną ogólną wartość w podziale na różne źródła finansowania.

Dzięki zaangażowaniu środków publicznych (składających się ze środków własnych gminy, jednostek podległych gminie, podmiotów z sektora finansów publicznych) następuje integracja finansowa zaplanowanych projektów podstawowych i przedsięwzięć uzupełniających.

3. Szacunkowe ramy finansowe dokumentu wraz ze wskazaniem źródeł finansowania

Indykatywne ramy finansowe *Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Opoczno* obejmują projekty podstawowe, które wynikają z planów projektowych gminy, podległych jej jednostek organizacyjnych, jak również projektów zgłoszonych przez interesariuszy rewitalizacji planujących ich realizację na obszarze rewitalizacji lub poza wyznaczonym obszarem, ale wpływających na jego rozwój społeczno-gospodarczy.

Podsumowanie podanych wartości brutto poszczególnych projektów pozwoliło określić szacunkowe ramy finansowe dokumentu z podziałem na różne źródła finansowania (także spoza funduszy polityki spójności na lata 2014–2020 – publiczne i prywatne środki krajowe w celu realizacji zasady dodatkowości środków Unii Europejskiej).

Ze względu na charakterystykę tematyczną projektów uzupełniających realizowanych w systemie ciągłym, a tym samym brak możliwości dokładnego oszacowania ich całkowitych wartości, ramy finansowe z uwzględnieniem różnych źródeł finansowania podane zostały szacunkowo. Ramy finansowe dokumentu przedstawia tabela 20.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
łódzkie
Unia Europejska Fundusz Spójności

Tabela 20 Szacunkowe ramy finansowe *Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Opoczno*

Lp.	Nazwa projektu/przedsięwzięcia	Całkowita wartość projektu	Środki publiczne			Środki prywatne
			Środki budżetu gminy	Środki UE (EFRR, EFS, FS)	Środki krajowe	
1.	*Rewitalizacja zabytkowego centrum Opoczna poprzez restaurację i modernizację Muzeum Regionalnego i Miejskiej Biblioteki Publicznej oraz adaptację zdegradowanego budynku przy Placu Kościuszki 20 na cele społeczne i kulturalne*	6 185 000,00	804 050,00	5 380 950,00	-	-
2.	*Kompleksowe zagospodarowanie terenu zalewu wraz z budową ścieżek rowerowych w kierunku ul. Partyzantów, Limanowskiego z kładką przez rzekę Wąglankę oraz przebudową nawierzchni ul. Wałowej w Opocznie*	5 000 000,00	550 000,00	4 450 000,00	-	-
3.	*Modernizacja i termomodernizacja budynku Zespołu Szkół Samorządowych nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi w Opocznie wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu i stworzeniem wielofunkcyjnego boiska sportowego*	1 250 000,00	187 500,00	1 062 500,00	-	-
4.	*„Biblioteka z +" – podniesienie standardów funkcjonowania Miejskiej Biblioteki Publicznej w Opocznie zgodnie z kryteriami Certyfikatu Biblioteka+*	278 000,00	69 500,00	-	208 500,00	-
5.	*Wykonanie kompleksowego systemu sieci ciepłowniczej wraz z przyłączami do budynków zlokalizowanych przy Placu Kościuszki i Placu Kilińskiego oraz ulic: Żeromskiego, Szpitalnej, Sobieskiego, Kościelnej i Staromiejskiej*	1 000 000,00	110 000,00	890 000,00	-	-
6.	*Termomodernizacja Przychodni Rejonowej w Opocznie wraz z dostosowaniem do potrzeb osób niepełnosprawnych*	878 000,00	131 700,00	746 300,00	-	-
7.	*Zwiększenie integracji mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez wykorzystanie potencjału budynku remizy oraz wzrost możliwości działań statutowych Ochotniczej Straży Pożarnej w Opocznie*	2 000 000,00	300 000,00	1 700 000,00	-	-

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Promuje łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

8.	*Remont i głęboka termomodernizacja budynku Domu Handlowego w Opocznie oraz adaptacja do rozwoju funkcji gospodarczych*	786 000,00	-	668 100,00	-	117 900,00
9.	*Remonty kapitalne budynków zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji i ich adaptacja do pełnienia funkcji społecznych (ul. Sobieskiego 1 i 10, Janasa 2 i 17, 1-go Maja 11)*	2 850 000,00	342 000,00	2 508 000,00	-	-
10.	*Przebudowa budynków zamieszkania zbiorowego „A" i „B" ze zmianą sposobu użytkowania na budynki mieszkalne przy ul. Przemysłowej 3 w Opocznie*	6 200 000,00	744 000,00	5 456 000,00	-	-
11.	*„W rodzinie siła"*	550 000,00	93 500,00	456 500,00	-	-
12.	*„Lepsze jutro"*	460 000,00	69 000,00	391 000,00	-	-
PROJEKTY PODSTAWOWE		**27 437 000,00**	**3 401 250,00**	**23 000 000,00**	**208 500,00**	**117 900,00**
PRZEDSIĘWZIĘCIA UZUPEŁNIAJĄCE		**50 000 000,00**	**6 700 000,00**	**27 000 000,00**	**3 300 000,00**	**13 000 000,00**
SUMA		**77 437 000,00**	**10 101 250,00**	**50 709 350,00**	**3 508 500,00**	**13 117 900,00**

Źródło: Opracowanie własne

IV. Część wdrożeniowa

1. System realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji

Gminny Program Rewitalizacji jest dokumentem ponadkadencyjnym, określającym cele i plany działań rewitalizacyjnych na kilkanaście lat, dlatego ważnym elementem decydującym o skuteczności i efektywności realizacji jego założeń jest skuteczny i zintegrowany system zarządzania. Proces wdrażania jest złożonym przedsięwzięciem, które wymaga dobrego przygotowania informacyjnego oraz stałej komunikacji z otoczeniem, opierającej się o pozyskiwanie obiektywnej informacji o jego przebiegu, skutkach i publicznym odbiorze.

1.1. Struktura zarządzania dokumentem wraz z jego kosztami

Dla zagwarantowania, że przyjęte postanowienia będą konsekwentnie realizowane, zapewnione zostały warunki organizacyjne i instytucjonalne do ich wdrażania oraz weryfikacji.

Podmiotem odpowiedzialnym za wdrażanie założeń dokumentu jest Burmistrz Opoczna przy pomocy Koordynatora ds. rewitalizacji, powołanego w Wydziale Rozwoju Miasta Urzędu Miejskiego w Opocznie (UM w Opocznie). Jednocześnie jest to efekt osadzenia rewitalizacji w ramach istniejących struktur organizacyjnych UM w Opocznie odpowiedzialnych za koordynację systemu zarządzania rozwojem gminy.

Koordynator będzie współpracował z innymi pracownikami UM w Opocznie, a także jednostek organizacyjnych gminy, będących specjalistami w danych dziedzinach. Dodatkowo odpowiedzialny będzie za przepływ informacji między interesariuszami rewitalizacji (w tym partnerami projektów rewitalizacyjnych) a Burmistrzem, który będzie podejmował kluczowe decyzje dotyczące procesu rewitalizacji.

W celu efektywnego oraz zintegrowanego współdziałania różnych jednostek, Burmistrz może powołać Zespół Zadaniowy, w którego skład wejdą przedstawiciele wydziałów UM w Opocznie i/lub jednostek organizacyjnych gminy odpowiedzialnych za realizację konkretnych projektów. Powołanie Zespołu Zadaniowego przyczyni się do wzajemnego uzupełniania się działań oraz spójności procedur w realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w zakresie powiązanych projektów infrastrukturalnych („twardych") oraz społecznych („miękkich").

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

Przewiduje się, iż w zależności od realizowanego przedsięwzięcia w skład Zespołu Zadaniowego mogą wejść również przedstawiciele interesariuszy rewitalizacji, biorących udział we wdrażaniu GPR.

Zadania niezbędne do wdrażania dokumentu wykonywane będą w ramach obowiązków poszczególnych struktur organizacyjnych gminy, dlatego nie określono dodatkowych kosztów ich realizacji. W ramach swoich kompetencji każda z komórek urzędu i/lub jednostek organizacyjnych gminy będzie wdrażała te działania, dostosowując w sposób elastyczny swoje zasoby osobowe do określonych aktualnie potrzeb.

Wszystkie projekty i/lub przedsięwzięcia rewitalizacyjne realizujące zadania własne gminy będą wdrożone zgodnie z uchwaloną przez Radę Miejską w Opocznie Wieloletnią Prognozą Finansową oraz budżetami rocznymi, zapewniając efektywną realizację zaplanowanych działań. W zakresie zarządzania środkami finansowymi potrzebnymi do wdrożenia projektów rewitalizacyjnych włączony zostanie Skarbnik Gminy Opoczno oraz Wydział Budżetowy UM w Opocznie.

Koordynator w ramach wykonywanych zadań będzie ściśle współpracował z Komitetem Rewitalizacji, powołanym jako organ opiniodawczo-doradczy Burmistrza Opoczna w zakresie rewitalizacji i z partnerami projektów rewitalizacyjnych. Będzie również odpowiadał za obsługę techniczną i organizacyjną Komitetu Rewitalizacji we współpracy z całym Wydziałem Rozwoju Miasta UM w Opocznie. Głównym zadaniem Komitetu będzie nadzór nad efektywnością i jakością oraz postępem w realizacji określonych projektów, a tym samym celów GPR poprzez opiniowanie dokumentów i inicjatyw związanych z rewitalizacją.

W związku z tym, że realizacja zaplanowanych działań rewitalizacyjnych odbywać się będzie w oparciu o system wdrażania pomocy strukturalnej Unii Europejskiej, to interesariusze rewitalizacji, korzystając z dofinansowania projektów unijnymi środkami finansowymi, będą zobowiązani przestrzegać zasad i procedur wspólnotowych (szczególnie w zakresie realizacji projektów partnerskich). Zasady realizacji projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych z RPO Województwa Łódzkiego na lata 2014–2020 będą wynikać z obowiązujących dokumentów programowych, a determinowane będą określonymi procedurami konkursowymi.

Wdrażanie projektów rewitalizacyjnych nie ma szans powodzenia bez udanej współpracy, efektywnego współdziałania oraz wzajemnego uzupełniania się działań różnych podmiotów z sektorów: społecznego, gospodarczego i publicznego. W związku z tym określenie zasad i sposobów współuczestnictwa interesariuszy jest kluczowym elementem osiągnięcia zgodności podejmowanych działań z potrzebami i oczekiwaniami społeczności

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
łódzkie
Unia Europejska Fundusz Spójności

lokalnej, ograniczenia występowania konfliktów oraz kosztów ich rozwiązywania, a także jest podstawą tworzenia się współczesnych form samoświadomości społecznej.

Współpraca międzysektorowa w realizacji zapisów Gminnego Programu Rewitalizacji odbywać się będzie w kilku zintegrowanych wymiarach:

1. MERYTORYCZNYM – poprzez wspólne podejmowanie decyzji, rozwiązywanie problemów, opiniowanie, realizowane przede wszystkim na poziomie Komitetu Rewitalizacji i/lub Zespołu Zadaniowego.
2. ORGANIZACYJNYM – polegającym na angażowaniu specyficznych i unikalnych zasobów oraz kompetencji charakterystycznych dla danego sektora i wzajemnym ich uzupełnianiu podczas realizacji wspólnych projektów.
3. FINANSOWYM – opierającym się na współudziale finansowym wszystkich partnerów poprzez zapewnienie wkładu własnego w realizację określonych przedsięwzięć i wykorzystanie koncepcji partnerstwa (w tym np. publiczno-prywatnego).

Partnerstwo trzech sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego oprócz wspólnego celu, jakim jest wyprowadzenie obszaru rewitalizacji z sytuacji kryzysowej w celu poprawy jakości życia mieszkańców, ma określone podstawowe zasady stanowiące fundament wspólnych działań:

1) respektowanie własnych potrzeb, możliwości i dążenie do osiągnięcia kompromisu,
2) przejrzystość podejmowanych działań,
3) otwarty dialog z mieszkańcami.

Współpraca pomiędzy interesariuszami rewitalizacji ma na celu:

- wykorzystanie potencjału organizacji oraz społeczności lokalnej poprzez skoordynowanie działań w ramach kilkunastu wspólnych i spójnych projektów akceptowanych i wspieranych przez wszystkich uczestników;
- optymalne wykorzystanie kompetencji i zasobów będących w dyspozycji gminy, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców czy mieszkańców;
- wsparcie innowacyjności proponowanych rozwiązań, wyrażające się zastosowaniem nowych podejść do rozwiązywania problemów.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | MINISTERSTWO ROZWOJU | łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

Schemat 5 Struktura zarządzania i wdrażania rewitalizacji w Gminie Opoczno

Źródło: Opracowanie własne

1.2. Harmonogram realizacji programu

Założono, że Gminny Program Rewitalizacji będzie dokumentem długookresowym, obejmującym okres realizacji zaplanowanych projektów. Przyjęcie takiego horyzontu czasowego jest zgodne z zaleceniami planistycznymi oraz pozwala na dostosowanie do aktualnych potrzeb i oczekiwań mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz wytycznych wynikających z perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2014–2020. Z uwagi na wieloletniość obowiązywania programu przyjęto, że będzie to dokument strategiczny skoncentrowany terytorialnie i komplementarny problemowo, tj. mający przeciwdziałać fragmentaryzacji działań w celu wyprowadzenia wyznaczonego obszaru rewitalizacji z sytuacji kryzysowej. Harmonogram wdrażania dokumentu przedstawia tabela 21.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
łódzkie
Unia Europejska Fundusz Spójności

Tabela 21 Harmonogram wdrażania dokumentu

Lp.	Nazwa projektu	Okres realizacji (w latach)							
		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
PROJEKTY PODSTAWOWE									
1.	*Rewitalizacja zabytkowego centrum Opoczna poprzez restaurację i modernizację Muzeum Regionalnego i Miejskiej Biblioteki Publicznej oraz adaptację zdegradowanego budynku przy Placu Kościuszki 20 na cele społeczne i kulturalne*								
2.	*Kompleksowe zagospodarowanie terenu zalewu wraz z budową ścieżek rowerowych w kierunku ul. Partyzantów, Limanowskiego z kładką przez rzekę Wąglankę oraz przebudową nawierzchni ul. Wałowej w Opocznie*								
3.	*Modernizacja i termomodernizacja budynku Zespołu Szkół Samorządowych nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi w Opocznie wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu i stworzeniem wielofunkcyjnego boiska sportowego*								
4.	*„Biblioteka z +" – podniesienie standardów funkcjonowania Miejskiej Biblioteki Publicznej w Opocznie zgodnie z kryteriami Certyfikatu Biblioteka+*								
5.	*Wykonanie kompleksowego systemu sieci ciepłowniczej wraz z przyłączami do budynków zlokalizowanych przy Placu Kościuszki i Placu Kilińskiego oraz ulic: Żeromskiego, Szpitalnej, Sobieskiego, Kościelnej i Staromiejskiej*								
6.	*Termomodernizacja Przychodni Rejonowej w Opocznie wraz z dostosowaniem do potrzeb osób niepełnosprawnych*								
7.	*Zwiększenie integracji mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez wykorzystanie potencjału budynku remizy oraz wzrost możliwości działań statutowych Ochotniczej Straży Pożarnej w Opocznie*								
8.	*Remont i głęboka termomodernizacja budynku Domu Handlowego w Opocznie oraz adaptacja do rozwoju funkcji gospodarczych*								

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Promuje łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

9.	*Remonty kapitalne budynków zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji i ich adaptacja do pełnienia funkcji społecznych (ul. Sobieskiego 1 i 10, Janasa 2 i 17, 1-go Maja 11)*								
10.	*Przebudowa budynków zamieszkania zbiorowego „A" i „B" ze zmianą sposobu użytkowania na budynki mieszkalne przy ul. Przemysłowej 3 w Opocznie*								
11.	*„W rodzinie siła"*								
12.	*„Lepsze jutro"*								
PRZEDSIĘWZIĘCIA UZUPEŁNIAJĄCE									
1.	*Organizacja cyklicznych wydarzeń i/lub rozwój działalności społecznej kulturalnej, artystycznej, sportowej, rekreacyjnej i edukacyjnej na rzecz różnych grup interesariuszy rewitalizacji wraz ze wspieraniem „mikro" inicjatyw lokalnych (szczególnie w partnerstwach)*								
2.	*Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i zagrożonych marginalizacją poprzez integrację społeczną, aktywizację zawodową (w tym podnoszenie kwalifikacji zawodowych), wsparcie rodzin, osób starszych i niepełnosprawnych, osób samotnie wychowujących dzieci oraz zagrożonych ubóstwem*								
3.	*Stworzenie kompleksowego systemu wsparcia przedsiębiorczości mieszkańców (ze szczególnym uwzględnieniem obszaru rewitalizacji)*								
4.	*Poprawa stanu technicznego budynków użyteczności publicznej, mieszkalnych, usługowo-handlowych i produkcyjnych wraz zagospodarowaniem przyległego otoczenia, zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji*								
5.	*Zapewnianie dostępu do wysokiej jakości infrastruktury drogowej i komunalnej oraz tworzenie przyjaznych przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji*								
6.	*Ograniczanie niskiej emisji zanieczyszczeń poprzez wymianę źródeł ciepła na ekologiczne i/lub instalację OZE na obszarze rewitalizacji zarówno przez osoby prywatne, jak i przedsiębiorstwa, instytucje, organizacje oraz wspólnoty mieszkaniowe*								

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Promuje łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

7.	*Wdrażanie e-usług publicznych, szczególnie w obszarze administracji, edukacji, informacji przestrzennej i ochrony zdrowia*								
8.	*Rozwój i modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej*								
9.	*Tworzenie produktów turystycznych bazujących na dziedzictwie kulturowym i naturalnym oraz tradycjach ceramicznych Opoczna*								

Źródło: Opracowanie własne

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
łódzkie
Unia Europejska Fundusz Spójności

1.3. *Public relations* dokumentu

W celu efektywnego i skutecznego wdrożenia zapisów Gminnego Programu Rewitalizacji ważne jest, aby umożliwić społeczności lokalnej udział w procesie ich tworzenia i realizacji, a tym samym zapewnić skuteczną metodę komunikacji społecznej, czyli przekazywania danych do otoczenia. Szeroka komunikacja stanowić będzie jeden z fundamentów powodzenia całego procesu rewitalizacji, służąc osiągnięciu wizji obszaru rewitalizacji.

Podmiotami odpowiedzialnymi za organizację oraz przeprowadzenie działań promocyjnych związanych z opracowaniem i wdrażaniem założeń Gminnego Programu Rewitalizacji, a w jego ramach również wszystkich projektów i/lub przedsięwzięć rewitalizacyjnych – jest Koordynator ds. rewitalizacji we współpracy z Wydziałem Promocji, Kultury, Sportu i Funduszy Europejskich Urzędu Miejskiego w Opocznie. Jednostki te mają za zadanie zapewnić powszechny dostęp do bieżących informacji na temat prowadzonych przedsięwzięć, tj. o zakresie i wymiarze pozyskanego dofinansowania zewnętrznego dla poszczególnych projektów oraz rezultatach działań na poziomie konkretnych podobszarów rewitalizacji oraz całej gminy. Do zakresu ich działań należy wsparcie skutecznej komunikacji, opierającej się na następujących kanałach i narzędziach komunikacji:

- Internet – utworzenie i aktualizacja zakładki „Rewitalizacja” na stronie internetowej gminy (opoczno.pl), w Biuletynie Informacji Publicznej (bip.opoczno.pl), profilu na portalu społecznościowym „Stare Opoczno Rewitalizacja”, poczta elektroniczna koordynatora odpowiedzialnego za kontakt z interesariuszami w sprawie rewitalizacji;
- komunikacja bezpośrednia – warsztaty, spotkania, posiedzenia itp.;
- lokalne media – artykuły informacyjno-promocyjne w prasie lokalnej obejmującej swoim zasięgiem m.in. obszar rewitalizacji.

Działania promujące będą miały zarówno zasięg lokalny, jak i regionalny oraz skierowane będą do interesariuszy rewitalizacji, tj. takich grup odbiorców, jak:

1) mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego;
2) mieszkańcy gminy;

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

3) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
4) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
5) jednostki organizacyjne gminy;
6) organy władzy publicznej;
7) podmioty realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Celem działań związanych z promocją dokumentu jest dotarcie do jak najszerszej grupy interesariuszy – mieszkańców, organizacji pozarządowych i przedsiębiorców, a także instytucji publicznych mogących stać się partnerami w realizacji określonych działań rewitalizacyjnych.

Ponadto odpowiedzialność za upowszechnianie bieżących informacji na temat poszczególnych działań rewitalizacyjnych spoczywa również na partnerach realizowanych przedsięwzięć. Jeśli projekty będą współfinansowane ze środków Unii Europejskiej, wówczas promocja tychże przedsięwzięć będzie się odbywać zgodnie z wytycznymi właściwych instytucji w tym zakresie.

Gmina Opoczno na etapie sporządzenia dokumentu stosowała zasady promocji wynikające z umowy dotacji na realizację projektu „Opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Opoczno", który jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014–2020 oraz ze środków budżetu państwa przyznanych w ramach konkursu dotacji na działania wspierające gminy w zakresie przygotowania programów rewitalizacji na terenie Województwa Łódzkiego.

2. System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu

Kluczowe znaczenie dla prawidłowej i efektywnej realizacji założeń Gminnego Programu Rewitalizacji ma system monitoringu skuteczności działań, oceny oraz wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu dokumentu.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
łódzkie
Unia Europejska Fundusz Spójności

2.1. Sposoby monitorowania i sprawozdawczości

Wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji będzie się odbywało w oparciu o monitoring zmierzający do oceny stopnia realizacji celów rewitalizacji, a także zaplanowanych projektów i/lub przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Monitorowaniem, mającym na celu zapewnienie zgodności realizacji postanowień z wcześniej zatwierdzonymi założeniami, zajmować się będzie Koordynator ds. rewitalizacji powołany w ramach Wydziału Rozwoju Miasta Urzędu Miejskiego w Opocznie we współpracy z innymi jego pracownikami. Monitoring polegać będzie na systematycznym zbieraniu oraz analizowaniu ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych projektów, a także założonych celów dokumentu na podstawie danych gromadzonych i przekazywanych przez poszczególne wydziały/komórki Urzędu Miejskiego w Opocznie, jednostki organizacyjne gminy oraz inne instytucje zewnętrzne i podmioty realizujące projekty na obszarze rewitalizacji i/lub będące partnerami w realizacji określonych działań. Koordynator jako osoba odpowiedzialna za zarządzanie procesem rewitalizacji w gminie, będzie miał również następujące zadania:

1) gromadzenie i analizowanie informacji w układzie określonego dla celów i projektów zestawu wskaźników;
2) sporządzanie corocznie raportu/sprawozdania z postępu w realizacji dokumentu i przedstawianie go do zaopiniowania przez Komitet Rewitalizacji, a następnie po pozytywnym zaopiniowaniu do zatwierdzenia przez Radę Miejską w Opocznie;
3) udostępnianie lokalnej społeczności wyników sprawozdawczości poprzez ich publikowanie na stronie internetowej gminy (opoczno.pl w zakładce „Rewitalizacja") oraz w Biuletynie Informacji Publicznej (bip.opoczno.pl w zakładce „Rewitalizacja") oraz przekazywanie informacji wszystkim zainteresowanym podmiotom podczas spotkań z interesariuszami rewitalizacji.

Rada Miejska w Opocznie analizować będzie postępy w realizacji głównych założeń Gminnego Programu Rewitalizacji poprzez:

1) akceptację raportu/sprawozdania z postępu we wdrożeniu zapisów,
2) uwzględnienie i wprowadzanie zmian w zaplanowanych przedsięwzięciach rewitalizacyjnych zawartych w programie, a służących realizacji zadań własnych do załącznika do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej gminy (zgodnie z art. 21 ustawy o rewitalizacji).

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

Monitorowanie obejmować będzie zarówno rzeczowe, jak i finansowe aspekty wdrażania dokumentu.

Monitoring rzeczowy dostarczy danych na temat aktualnego stanu realizacji GPR oraz umożliwi ocenę postępu i efektywności jego głównych założeń. Mierzone będą one za pomocą corocznych zmian wskaźników produktu i rezultatu, przyporządkowanych do konkretnych projektów i/lub przedsięwzięć rewitalizacyjnych, jak i wskaźników oddziaływania w odniesieniu do celów rewitalizacji, które wykorzystane zostały na etapie diagnostycznym gminy do wyznaczenia obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji. W związku z tym posłużą do przedstawienia skali i charakteru zmian w aktualnej sytuacji czy tendencji zachodzących na obszarze rewitalizacji w porównaniu do terenu całej gminy (tabela 22). Wszystkie wskaźniki gromadzone będą na bieżąco w miarę postępu prac, natomiast ich stan osiągnięcia podawany będzie cyklicznie corocznie. Punktem odniesienia w procesie weryfikacji będą dane bazowe dostępne na etapie opracowania dokumentu, czyli według stanu na koniec 2014 roku.

Monitoring finansowy dostarczy danych na temat szacunkowego kosztu oraz wykorzystanych źródeł finansowania, będących podstawą do oceny sprawności wydatkowania środków. Na poziomie dokumentu zakłada się monitoring w oparciu o okresowe sprawozdania finansowe. Dane zawarte w tych opracowaniach powinny obejmować m.in. wysokość wkładu własnego i pozyskanych środków zewnętrznych, wydatki poniesione w okresie objętym sprawozdaniem oraz od początku realizacji projektu, procentowy stan zaawansowania realizacji interwencji, stopień osiągnięcia założonych wskaźników, a także informacje na temat postępu wykonania przyjętego harmonogramu w oparciu o ustalony plan finansowy.

Do końca stycznia kolejnego roku po skończonym okresie sprawozdawczym, wydziały UM, jednostki organizacyjne gminy i/lub podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych projektów wchodzących w skład GPR zobowiązane są do składania informacji okresowej do Wydziału Rozwoju Miasta UM. Dzięki temu sprawozdawczość zakłada bieżący i ciągły przepływ aktualnych informacji, co pozwala na weryfikację nieprawidłowości oraz wykrycie problemów w procesie wdrażania i monitorowania GPR.

Dla osiągnięcia wartości docelowych wskaźników realizacji projektów, szczególna rola przypada beneficjentom, którzy mają obowiązek monitorowania wdrażania poszczególnych przedsięwzięć współfinansowanych środkami finansowymi z Unii Europejskiej, w tym przygotowywania i przedkładania IZ RPO sprawozdań z ich realizacji oraz wniosków o płatność.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
łódzkie
Unia Europejska Fundusz Spójności

Tabela 22 Wskaźniki monitoringowe wdrażania *Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Opoczno*

Założenia GPR	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Źródło danych	Wartość bazowa (stan na 31.12.2014 r.)	Średnia wartość dla gminy (stan na 31.12.2014 r.)
WSKAŹNIKI ODDZIAŁYWANIA					
Cel 1. *Staromiejska część Miasta Opoczna – międzysektorowe partnerstwo aktywnych społecznie i przedsiębiorczych mieszkańców*	Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w stosunku do ludności ogółem	%	Urząd Miejski w Opocznie	I podobszar – 24,7 II podobszar – 42,1	19,5
	Liczba osób w rodzinie, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na 1 000 mieszkańców	osoba	Ośrodek Pomocy Społecznej w Opocznie	223	61
	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w % ludności ogółem	%	Ośrodek Pomocy Społecznej w Opocznie	28	9
	Liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję na 1 000 mieszkańców	sztuka	Komenda Powiatowa Policji w Opocznie	84	19
	Liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	sztuka	Urząd Miejski w Opocznie	17	8
Cel rewitalizacji 2. *Staromiejska część Miasta Opoczna – atrakcyjnym miejscem turystycznie oraz do mieszkania, wypoczynku i rekreacji z rozwiniętymi funkcjami centrotwórczymi*	Udział terenów zieleni urządzonej w ogólnej powierzchni terenu	%	Urząd Miejski w Opocznie	0,01	0,3
	Wartość średniego rocznego stężenia pyłu PM10	$\mu g/m^3$	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi (coroczne raporty)	-	55,1
	Wartość maksimum stężenia 24-godzinnego PM10	$\mu g/m^3$		-	112
Projekty/Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	**WSKAŹNIKI PRODUKTU**				
	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	Wnioskodawcy projektów	0	
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	Wnioskodawcy projektów	0	
	Wyremontowane budynki mieszkalne na obszarach miejskich	jednostki mieszkalne	Wnioskodawcy projektów	0	

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie	osoby	Wnioskodawcy projektów	0	
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu	osoby	Wnioskodawcy projektów	0	
	WSKAŹNIKI REZULTATU				
	Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach	szt.	Beneficjenci projektów	0	

Źródło: Opracowanie własne

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
łódzkie
Unia Europejska Fundusz Spójności

2.2. Sposób ewaluacji i wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu

Przyjęto, że *Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Opoczno* ma formułę otwartą, co oznacza, że w przypadku zmiany wymogów prawnych, pojawienia się nowych problemów oraz wykreowania nowych projektów – będzie on aktualizowany. Przedsięwzięcia odpowiadające na zidentyfikowane problemy będą systematycznie przygotowywane w całym okresie wdrożeniowym. Ich konkretni odbiorcy i zakres determinowane będą: aktualnymi warunkami sytuacji społeczno-gospodarczej na obszarze rewitalizacji oraz gminy, potrzebami i oczekiwaniami mieszkańców wyznaczonego obszaru, poziomem zaangażowania podmiotów lokalnych w planowane działania, możliwościami budżetu gminy oraz dostępnością środków zewnętrznych.

Zgodnie z art. 22 ustawy o rewitalizacji dokument będzie podlegał ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez Burmistrza Opoczna (przy pomocy Koordynatora ds. rewitalizacji oraz sporządzonego przez niego raportu/sprawozdania z postępu w realizacji założeń dokumentu) corocznie, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w programie. Ocena sporządzona przez Burmistrza Opoczna będzie podlegać zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz opublikowana zostanie na stronie internetowej gminy i w Biuletynie Informacji Publicznej. Dopuszcza się również możliwość wcześniejszego wystąpienia z wnioskiem o zmianę treści dokumentu do Burmistrza Opoczna w ramach inicjatywy co najmniej 100 mieszkańców lub podmiotu planującego realizację przedsięwzięcia inwestycyjnego lub społecznego na obszarze rewitalizacji. W przypadku stwierdzenia, że Gminny Program Rewitalizacji wymaga zmiany, Burmistrz Opoczna wystąpi do Rady Miejskiej w Opocznie z wnioskiem o jego zmianę. Dołączona zostanie do niego ww. opinia. Rada Miejska jako instytucja kontrolna i uchwałodawcza będzie mieć za zadanie analizowanie i zatwierdzanie wniosków o zmianę treści dokumentu, a także jego aktualizację poprzez podjęcie stosownej uchwały w tej sprawie. W tej sytuacji zmiana będzie dokonywana w trybie w jakim program był uchwalony. W przypadku, gdy nie będzie ona dotyczyła listy planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz nie będzie wymagać zmiany uchwały w sprawie ustanowienia na obszarze rewitalizacji Specjalnej Strefy Rewitalizacji – nie zostaną przeprowadzone konsultacje społeczne, jak również postępowanie w sprawie uzyskania opinii (o których mowa w art. 17 ust 2 pkt 4 ww. ustawy).

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | MINISTERSTWO ROZWOJU | łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

W sytuacji stwierdzenia osiągnięcia celów dokumentu (w wyniku przeprowadzonej oceny), Rada Miejska uchyli uchwałę w sprawie gminnego programu rewitalizacji w całości albo w części, z własnej inicjatywy albo na wniosek Burmistrza Opoczna.

Ewaluacja ma na celu identyfikację oraz ewentualną poprawę jakości, skuteczności i spójności realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji w odniesieniu do konkretnych problemów obszaru rewitalizacji z jednoczesnym uwzględnieniem założeń programowych. Jej zadaniem jest sprawdzenie czy w wyniku podejmowanych działań powstały oczekiwane rezultaty oraz czy wpłynęły one na osiągnięcie wyznaczonych celów.

Ocena wszystkich zrealizowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych zostanie dokonana przy współudziale wszystkich interesariuszy rewitalizacji oraz w oparciu o 5 zasadniczych kryteriów ewaluacyjnych:

1. SKUTECZNOŚĆ (ang. *effectiveness*) – kryterium pozwalające ocenić w jakim stopniu osiągnięte zostały cele dokumentu zdefiniowane na etapie planowania.
2. EFEKTYWNOŚĆ (ang. *efficiency*) – kryterium pozwalające ocenić poziom „ekonomiczności" zrealizowanych projektów, czyli stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych efektów.
3. UŻYTECZNOŚĆ (ang. *utility*) – kryterium pozwalające ocenić, do jakiego stopnia oddziaływanie programu odpowiada zdiagnozowanym potrzebom grupy docelowej.
4. TRAFNOŚĆ (ang. *relevance*) – kryterium pozwalające ocenić, do jakiego stopnia cele programu odpowiadają charakterowi i skali potrzeb wskazanym w odniesieniu do obszaru rewitalizacji.
5. TRWAŁOŚĆ (ang. *sustainability*) – kryterium pozwalające ocenić na ile można się spodziewać, że pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem programu będą nadal widoczne po zakończeniu jego realizacji.

Ewaluacja założeń programowych i stopnia realizacji projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawartych w dokumencie zostanie podzielona na następujące części:

1) *ex-ante* (przed realizacją GPR) – stanowiąca instrument ułatwiający podejmowanie spójnych decyzji (ocena ta została przeprowadzona przed opracowaniem dokumentu);
2) *on-going* (na bieżąco) – instrument obserwacji prowadzonej przez Koordynatora ds. rewitalizacji, który będzie na jej podstawie przygotowywał corocznie sprawozdanie z realizacji GPR (jest to również instrument monitorowania bieżących zmian w otoczeniu);

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

3) *mid-term* (śródokresowa) – służąca przede wszystkim jako instrument, w wyniku którego możliwa jest aktualizacja dokumentu;
4) *ex-post* (na zakończenie wdrażania GPR) – służąca ocenie zgodności i efektywności zrealizowanych projektów w ramach GPR z założeniami i celami przyjętymi w niniejszym dokumencie.

Wprowadzenie systemu monitoringu oraz powiązanej z nim procedury ewaluacji pozwoli wyeliminować w znacznym stopniu problem dezaktualizacji założeń i celów zawartych w GPR, wynikający ze zmieniających się warunków funkcjonowania podmiotów realizujących poszczególne projekty, zmian prawodawstwa oraz innych warunków i okoliczności mogących wpłynąć na zasadność podejmowanych działań.

3. Mechanizmy włączenia różnych grup interesariuszy w proces rewitalizacji

Partycypacja społeczna i działania aktywizacyjne zostały wpisane w proces rewitalizacji wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Opoczno jako fundament działań na wszystkich jego etapach, tj. diagnozowanie, programowanie, wdrażanie (w tym finansowanie), monitorowanie i ewaluacja. Takie podejście ma na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych oraz gotowości i świadomości mieszkańców o partycypacyjnym współdecydowaniu o obszarze objętym programem rewitalizacji. Ponadto realizuje *zasadę partnerstwa* wynikającą z art. 5 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013, polegającą na łączeniu szerokiego grona partnerów (w szczególności lokalnych społeczności i przedsiębiorców, a także ekspertów) w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu, także z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć. Opiera się ona na założeniu, że opinia środowiska lokalnego jest najważniejszym elementem tworzenia dokumentu, który ma stanowić narzędzie do projektowania konkretnych zadań, podejmowanych w celu rozwiązywania problemów i eliminacji negatywnych zjawisk oraz wykorzystania lokalnych potencjałów, a tym samym poprawiających warunki i jakość życia mieszkańców. Ogólny schemat mechanizmów włączenia interesariuszy rewitalizacji na poszczególnych etapach rewitalizacji przedstawia tabela 23.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Promuje łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

Tabela 23 Zastosowane oraz zaplanowane formy partycypacji społecznej i partnerstwa na poszczególnych etapach rewitalizacji

Realizowane działania	Zastosowane oraz zaplanowane formy partycypacji społecznej i partnerstwa (mechanizmy włączenia interesariuszy rewitalizacji)
DIAGNOZOWANIE	
Diagnoza gminy w podziale na ustalone jednostki referencyjne (sołectwa i obwody szkolne Opoczna) we wszystkich sferach: społecznej, gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji: - analiza wskaźnikowa ilościowa i jakościowa koncentracji problemów na podstawie ustalonych wskaźników dla poszczególnych jednostek we wszystkich ww. sferach; - analiza jakościowa potencjałów; - delimitacja przestrzenna obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.	1. Spacer studyjny połączony z wizją lokalną z pracownikiem Urzędu Miejskiego w Opocznie w dniu 24.05.2016 r. w celu określenia potrzeb rewitalizacyjnych w sferze funkcjonalno-przestrzennej i technicznej. 2. Konsultacje społeczne projektu *uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji* wraz z diagnozą gminy i mapami poglądowymi granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji (w terminie od 31.05.2016 r. do 29.06.2016 r. oraz powiadomienie 7 dni wcześniej, tj. 24.05.2016 r.) w następujących formach: 1) zbieranie uwag i wniosków w formie elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego, który można było dostarczyć: - drogą elektroniczną na podany w ogłoszeniu na adres e-mail; - drogą korespondencyjną na adres Urzędu Miejskiego w Opocznie; - bezpośrednio do Biura Obsługi Interesanta w budynku głównym Urzędu Miejskiego w Opocznie; 2) otwarte spotkanie informacyjno-konsultacyjne z interesariuszami rewitalizacji, które odbyło się w dniu 21.06.2016 r. w Urzędzie Miejskim w Opocznie; 3) zbieranie uwag ustnych do protokołu w Wydziale Rozwoju Miasta Urzędu Miejskiego w Opocznie. Dokumenty dostępne były w wersji papierowej w Urzędzie Miejskim w Opocznie (w Wydziale Rozwoju Miasta) i w wersji elektronicznej na oficjalnej stronie internetowej Gminy Opoczno (opoczno.pl, w zakładce „Rewitalizacja") oraz na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej (www.bip.opoczno.pl). 3. Spotkanie z Radą Miejską w Opocznie w dniu 21.06.2016 r. w ramach konsultacji zasięgów przestrzennych obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz zapisów diagnozy gminy na potrzeby ich wyznaczenia. Zgodnie z art. 6 ust. 7 i 9 ustawy o rewitalizacji niezwłocznie po zakończeniu niniejszych konsultacji została opracowana i opublikowana w dniu 01.07.2016 r. na stronie podmiotowej gminy i w BIP informacja podsumowująca ich przebieg wraz z rejestrem zgłoszonych uwag i odniesieniem się do uwag z uzasadnieniem.
PROGRAMOWANIE	
	1. Artykuły w prasie: obwieszczenie o podjęciu przez Radę Miejską w Opocznie uchwały w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji oraz zaproszenie do udziału w opracowaniu dokumentu (Opoczyńska.pl nr 36 z dnia 07.09.2016 r.), zawiadomienie o planowanych spotkaniach z interesariuszami rewitalizacji (Opoczyńska.pl nr 41 z dnia 12.10.2016 r.).

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Promuje łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

Sporządzenie *Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Opoczno*: - projektowanie i wybór rozwiązań; - określenie głównych założeń dokumentu; - identyfikacja i zaplanowanie listy projektów podstawowych oraz uzupełniających realizowanych przez różnych interesariuszy rewitalizacji; - określenie ram organizacyjno-finansowych realizacji rewitalizacji; - przeprowadzenie odpowiednich uzgodnień i zaopiniowanie dokumentu.	2. Przeprowadzenie badania ankietowego on-line mieszkańców w terminie od 02.09.2016 r. do 25.09.2016 r., które miało na celu poznanie opinii na temat aktualnych problemów, zjawisk kryzysowych i lokalnych potencjałów wyznaczonego obszaru rewitalizacji oraz potrzeb i oczekiwanych działań; 3. Wywiady grupowe w ramach spotkań informacyjno-konsultacyjnych w dniu 19.09.2016 r. w Urzędzie Miejskim dla poszczególnych sektorów: publicznego (przedstawiciele instytucji publicznych, Rady Miejskiej), społecznego (przedstawiciele organizacji pozarządowych, grup nieformalnych, mieszkańcy) i gospodarczego (przedstawiciele przedsiębiorców) w ramach pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji. 4. Przeprowadzenie otwartego naboru projektów realizowanych na obszarze rewitalizacji w terminie do 31.10.2016 r. poprzez fiszkę projektową, którą można było złożyć: - drogą elektroniczną na podany adres e-mail; - drogą korespondencyjną na adres Urzędu Miejskiego w Opocznie; - bezpośrednio do Biura Obsługi Interesanta w budynku głównym Urzędu Miejskiego w Opocznie. 5. Spotkania informacyjno-warsztatowe dotyczące założeń dokumentu w dniu 19.10.2016 r. w Miejskim Domu Kultury w Opocznie z mieszkańcami obszaru rewitalizacji (w tym uczniami szkoły podstawowej i liceum) oraz z partnerami projektów rewitalizacyjnych, tj. osobami planującymi realizację projektów na wyznaczonym obszarze rewitalizacji na terenie Opoczna. 6. Posiedzenia Komitetu Rewitalizacji *(opiniowanie, współdecydowanie i kontrola obywatelska):* - I posiedzenie odbyło się w dniu 06.10.2016 r. i dotyczyło kwestii organizacyjno-technicznych, a także zapoznania jego członków z zakresem „nowego podejścia" do rewitalizacji, co umożliwiło teoretyczne przygotowanie do prac oraz wypracowane zostały główne problemy i potencjały obszaru rewitalizacji; - II posiedzenie odbyło się w dniu 28.11.2016 r. i obejmowało wstępną konsultację i wspólne wypracowanie propozycji założeń GPR, analizę zgłoszonych projektów rewitalizacyjnych przez interesariuszy rewitalizacji). 7. Konsultacje społeczne dokumentu (w terminie od 19.12.2016 r. do 17.01.2017 r. oraz powiadomienie 7 dni wcześniej, tj. 12.12.2016 r.) w następujących formach: 1) zbieranie uwag i wniosków w formie elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego, który można było dostarczyć: - drogą elektroniczną na podany w ogłoszeniu adres e-mail; - drogą korespondencyjną na adres Urzędu Miejskiego w Opocznie; - bezpośrednio do Biura Obsługi Interesanta w budynku głównym Urzędu Miejskiego w Opocznie; 2) otwarte spotkanie informacyjno-konsultacyjne z interesariuszami rewitalizacji z możliwością zgłaszania opinii i/lub uwag, które odbyło się dnia 22.12.2016 r. w Urzędzie Miejskim w Opocznie; 3) zbieranie uwag ustnych do protokołu w Wydziale Rozwoju Miasta Urzędu Miejskiego w Opocznie.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Promuje łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

	Zgodnie z art. 6 ust. 7 i 9 ustawy o rewitalizacji niezwłocznie po zakończeniu niniejszych konsultacji została opracowana i opublikowana na stronie podmiotowej gminy i w BIP informacja podsumowująca ich przebieg wraz z rejestrem zgłoszonych uwag i odniesieniem się do uwag z uzasadnieniem.
WDRAŻANIE (FINANSOWANIE)	
Wdrażanie założeń *Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Opoczno*: - realizacja (wdrażanie) przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych (w tym w ramach partnerstw międzysektorowych); - prowadzenie aktywnej polityki informacyjnej oraz aktywizacji interesariuszy rewitalizacji.	1. Organizacja przez gminę otwartego naboru na partnera/partnerów spoza sektora finansów publicznych do wspólnej realizacji projektu zgodnie z *Ustawą z dnia 11 lipca 2014 roku o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020* (Dz.U. z 2016 r. poz. 217 z późn. zm.). 2. Konkursy ofert dla organizacji pozarządowych. 3. Konkurs architektoniczny lub architektoniczno-urbanistyczny w zakresie zagospodarowania przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji. 4. Planowanie partycypacyjne obejmujące cykl spotkań służących zagospodarowaniu przestrzeni. 5. Warsztaty projektowe związane z kształtowaniem przestrzeni z wykorzystaniem map/makiet. 6. Spacery badawcze dla określonych grup społecznych w celu ogólnej oceny konkretnych rozwiązań architektonicznych czy infrastrukturalnych. 7. Realizacja projektów przez różnych beneficjentów (w tym w partnerstwach międzysektorowych). 8. Wspólne podejmowanie decyzji/kształtowanie przestrzeni/rozwiązywanie problemów/opiniowanie rozwiązań w trakcie cyklicznych spotkań Komitetu Rewitalizacji. 9. Spotkania informacyjno-konsultacyjne z mieszkańcami organizowane w miarę postępu wdrożenia projektów. 10. Realizacja małych inicjatyw interesariuszy rewitalizacji i wydarzeń lokalnych związanych z rewitalizacją.
MONITOROWANIE, EWALUACJA, AKTUALIZACJA	
Ocena realizacji założeń *Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Opoczno*: - prowadzenie monitoringu realizacji rewitalizacji; - wykonanie ewaluacji założeń programowych; - aktualizacja dokumentu.	1. Opiniowanie cyklicznych raportów/sprawozdań z postępu w realizacji dokumentu przez Komitet Rewitalizacji oraz ich upublicznianie na stronie internetowej gminy oraz w Biuletynie Informacji Publicznej. 2. Spotkania informacyjno-konsultacyjne w celu przekazywania informacji na temat postępu we wdrażaniu projektów rewitalizacyjnych. 3. Opracowanie ewaluacji *mid-term i ex-post* z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji wraz z uzyskaniem opinii mieszkańców na temat efektywności przeprowadzonych działań rewitalizacyjnych. 4. Możliwość wystąpienia z wnioskiem o aktualizację dokumentu przez inicjatywę co najmniej 100 mieszkańców lub podmiotu planującego realizację przedsięwzięcia inwestycyjnego lub społecznego na obszarze rewitalizacji. 5. Opiniowanie zgłoszonych wniosków o aktualizację dokumentu przez Komitet Rewitalizacji.

Źródło: Opracowanie własne

Szczegółowy opis dotyczący przebiegu konsultacji społecznych i efektów poszczególnych metod partycypacji społecznej oraz mechanizmów włączenia społeczności lokalnej na etapie diagnozowania i programowania, zamieszczony jest chronologicznie na stronie internetowej gminy (opoczno.pl, w zakładce „Rewitalizacja") oraz w Biuletynie Informacji Publicznej (bip.opoczno.pl, w zakładce „Rewitalizacja"), dzięki czemu udokumentowany został udział w nim różnych interesariuszy. Zastosowane mechanizmy włączenia dostosowane były do wszystkich potencjalnych interesariuszy rewitalizacji z sektorów: społecznego, gospodarczego i publicznego.

Realizacja oraz zaplanowanie różnorodnych form partycypacji społecznej oraz aktywizacji społeczności lokalnej umożliwiło dotarcie do szerokiego grona przedstawicieli interesariuszy oraz poznanie ich potrzeb i oczekiwań w celu dostosowania wsparcia. Wartością dodaną przeprowadzonych metod partycypacji i „budowania" partnerstwa była możliwość skonfrontowania wiedzy o wielu aspektach funkcjonowania obszaru rewitalizacji przez różne środowiska lokalne, co w konsekwencji doprowadziło do pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji i będzie stanowiło podstawę uzasadnienia podjętych na nim działań. Ponadto zakłada się, że partycypacyjny model opracowania dokumentu będzie się przekształcał w partycypacyjny model wdrażania, a wokół grupy uczestniczącej w pracach nad dokumentem będą pojawiały się kolejne podmioty lokalne angażujące się w działania rewitalizacyjne.

Zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy o rewitalizacji „partycypacja społeczna obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych oraz w pracach Komitetu Rewitalizacji".

W związku z powyższym na etapie sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Opoczno, zgodnie z procedurą określoną przepisami ww. ustawy powołany został Komitet Rewitalizacji, w skład którego wchodzą interesariusze rewitalizacji, tj. przedstawiciele mieszkańców gminy (w tym obszaru rewitalizacji), organizacji pozarządowych i grup nieformalnych, przedsiębiorców, jednostek organizacyjnych gminy oraz innych grup społecznych. Pierwszym etapem procedury było uchwalenie przez Radę Miejską w Opocznie *Uchwały nr XXIII/249/2016 z dnia 29 sierpnia 2016 r. w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji* wraz z załącznikiem, stanowiącym *Regulamin Komitetu Rewitalizacji*. Podjęcie uchwały poprzedzone było konsultacjami społecznymi przeprowadzonymi od dnia 04.07.2016 r. do dnia 02.08.2016 r. w następujących formach: zbieranie uwag i wniosków w formie papierowej oraz elektronicznej

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Promuje łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego (dostarczanego drogą elektroniczną na podany adres e-mail, drogą korespondencyjną na adres Urzędu Miejskiego w Opocznie, bezpośrednio do Biura Obsługi Interesanta w budynku głównym ww. urzędu), otwartego spotkania konsultacyjnego z interesariuszami rewitalizacji z zapewnieniem możliwości przedstawienia uwag, opinii i propozycji (w dniu 20.07.2016 r.) oraz zbierania uwag ustnych do protokołu w Wydziale Rozwoju Miasta Urzędu Miejskiego w Opocznie. Wszystkie dokumenty dostępne były w wersji papierowej w Urzędzie Miejskim w Opocznie oraz w wersji elektronicznej na oficjalnej stronie internetowej Gminy Opoczno (opoczno.pl, w zakładce „Rewitalizacja") oraz na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej (bip.opoczno.pl, w zakładce „Rewitalizacja"). Powiadomienie o planowanych konsultacjach zamieszczone zostało 7 dni wcześniej, tj. dnia 27.06.2016 r. Niezwłocznie po podjęciu ww. uchwały przez Radę Miejską na zasadach określonych w przyjętym *Regulaminie Komitetu Rewitalizacji* ogłoszony został na stronie internetowej gminy, w BIP oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu Miejskiego w Opocznie otwarty nabór na członków Komitetu Rewitalizacji, który trwał do 20.09.2016 r. włącznie. Zgłoszeń kandydatów można było dokonać poprzez wypełnienie *Formularza zgłoszeniowego na członka Komitetu Rewitalizacji* oraz dostarczenie go w taki sam sposób, jak w przypadku ww. formularza konsultacyjnego. Organem właściwym do rozpatrzenia zgłoszonych kandydatur był Burmistrz Opoczna. Wybrani kandydaci zostali powołani na członków Komitetu Rewitalizacji zarządzeniem nr 165/2016 z dnia 29 września 2016 roku oraz zarządzeniem uzupełniającym nr 178/2016 z dnia 18 października 2016 roku (zgodnie z limitami osobowymi określonymi w Regulaminie).

Zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy o rewitalizacji Komitet stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny *Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Opoczno* oraz pełni funkcję opiniodawczo-doradczą Burmistrza Opoczna w zakresie rewitalizacji.

Zasady jego działania określa *Regulamin Komitetu Rewitalizacji*, stanowiący załącznik 1 do uchwały Rady Miejskiej w Opocznie Nr XXIII/249/2016 z dnia 29 sierpnia 2016 roku. Według zapisów niniejszego regulaminu Komitet uprawniony jest do opiniowania GPR na etapie opracowania, a następnie jego wdrażania, monitorowania i ewaluacji oraz podejmowania inicjatyw związanych z rewitalizacją w Gminie Opoczno. Ponadto uczestniczy w sporządzaniu i opiniowaniu projektów uchwał Rady Miejskiej w Opocznie oraz zarządzeń Burmistrza Opoczna związanych z rewitalizacją. W związku z tym nie istnieje konieczność wprowadzania zmian w ww. uchwale.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Ministerstwo Rozwoju | Region Łódzkie | Unia Europejska Fundusz Spójności

4. Specjalna Strefa Rewitalizacji

W celu zapewnienia sprawnej realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, przewiduje się ustanowienie Specjalnej Strefy Rewitalizacji (SSR) na okres nie dłuższy niż 10 lat, o której mowa w art. 25 ustawy o rewitalizacji. Zgodnie z dyspozycją niniejszej ustawy ustanowienie SSR wraz ze szczegółowym zakresem jej regulacji będzie przedmiotem odrębnej uchwały Rady Miejskiej w Opocznie, która zostanie podjęta na wniosek Burmistrza Opoczna. Jednak możliwość ustanowienia SSR pozostaje jako opcja, która zostanie zrealizowana, o ile wystąpią czynniki potwierdzające zasadność tej decyzji w kontekście optymalnego wykorzystania jej narzędzi.

5. Sposób realizacji dokumentu, a polityka mieszkaniowa i planowanie przestrzenne w gminie

5.1. Niezbędne zmiany w polityce mieszkaniowej

W związku z realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Opoczno nie są wymagane zmiany w następujących uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 *Ustawy z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego* (Dz. U z 2016 r. poz. 1610):

1. *Uchwale nr XII/101/2015 Rady Miejskiej w Opocznie z dnia 28 sierpnia 2015 roku w sprawie przyjęcia „Wieloletniego Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Opoczno na lata 2015–2019”.*
2. *Uchwale nr XII/110/07 Rady Miejskiej w Opocznie z dnia 11 października 2007 roku w sprawie ustalenia zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Opoczno*.

5.2. Niezbędne zmiany w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

W związku ze sporządzeniem *Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Opoczno* nie przewiduje się wprowadzania zmian w aktualnie obowiązującym dokumencie *Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Opoczno*, przyjętym Uchwałą nr XIII/114/2015 Rady Miejskiej w Opocznie z dnia 5 października 2015 roku.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
łódzkie
Unia Europejska Fundusz Spójności

Wyznaczone podobszary rewitalizacji nie są objęte miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. W związku z tym, nie wskazuje się miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koniecznych do zmiany lub uchwalenia. Nie przewiduje się również konieczności sporządzenia i uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji, o którym mowa w art. 37f ust. 1 *Ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. z 2016 r. poz. 778 z późn. zm.).

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
łódzkie
Unia Europejska Fundusz Spójności

Spis fotografii

Fotografia 1 Zabytkowy budynek Miejskiej Biblioteki Publicznej w Opocznie 44
Fotografia 2 Budynek przy Placu Tadeusza Kościuszki 20 w Opocznie 45
Fotografia 3 Ulica Kołomurna w Opocznie 46
Fotografia 4 Ulica Cicha w Opocznie (widok od ul. B. Limanowskiego) 46
Fotografia 5 Ulica Garncarska w Opocznie 46
Fotografia 6 Plac Tadeusza Kościuszki w Opocznie 47
Fotografia 7 Plac Zamkowy w Opocznie 48
Fotografia 8 Zamek Kazimierzowski (obecnie siedziba Muzeum Regionalnego w Opocznie) 48
Fotografia 9 Plac Strażacki z widokiem na strażnicę Ochotniczej Straży Pożarnej w Opocznie 49
Fotografia 10 Budynek przy ul. Sobieskiego 1 w Opocznie 54
Fotografia 11 Budynek przy ul. Sobieskiego 10 w Opocznie 55
Fotografia 12 Budynek mieszkalny przy ul. Janasa 2 w Opocznie 55
Fotografia 13 Budynek mieszkalny przy ul. Janasa 17 w Opocznie 55
Fotografia 14 Budynek mieszkalny przy ul. 1-go Maja 11 w Opocznie 56
Fotografia 15 Budynek po siedzibie Komendy Powiatowej Policji w Opocznie 56
Fotografia 16 Teren przy Zalewie na Drzewiczce w Opocznie 57
Fotografia 17 Teren przy Zalewie na Drzewiczce (widok na ul. Wałową) w Opocznie 58
Fotografia 18 Teren przy ul. Partyzantów w Opocznie 59
Fotografia 19 Ulica B. Limanowskiego w Opocznie 59
Fotografia 20 Teren pomiędzy Zalewem a rzeką Wąglanką w Opocznie 59
Fotografia 21 Bloki mieszkalne przy ul. Przemysłowej w Opocznie – 1 60
Fotografia 22 Bloki mieszkalne przy ul. Przemysłowej w Opocznie – 2 61

Spis map

Mapa 1 Lokalizacja obszaru rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego w Gminie Opoczno 26
Mapa 2 Granice wyznaczonego podobszaru rewitalizacji I na terenie Gminy Opoczno 27
Mapa 3 Granice wyznaczonego podobszaru rewitalizacji II na terenie Gminy Opoczno 28
Mapa 4 Rozmieszczenie organizacji pozarządowych w granicach wyznaczonego I podobszaru rewitalizacji na terenie Gminy Opoczno w 2016 r. 40
Mapa 5 Obszar przekroczeń średniej rocznej wartości poziomu dopuszczalnego stężenia pyłu PM10 we wschodniej części strefy łódzkiej w 2014 roku 63
Mapa 6 Obszar przekroczeń średniej 24-godzinnej wartości poziomu dopuszczalnego stężenia pyłu PM10 we wschodniej części strefy łódzkiej w 2014 roku 64
Mapa 7 Obszar przekroczeń średniej rocznej wartości poziomu docelowego stężenia benzo(a)pirenu w pyle PM10 we wschodniej części strefy łódzkiej w 2014 roku 65

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
łódzkie
Unia Europejska Fundusz Spójności

Mapa 8 Rozmieszczenie przestrzenne projektów podstawowych na wyznaczonym obszarze rewitalizacji 112

Spis schematów

Schemat 1 Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Opoczno 23
Schemat 2 Sfery tematyczne analizowane w szczegółowej diagnozie obszaru rewitalizacji .. 29
Schemat 3 Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Opoczno 75
Schemat 4 Kierunki działań wraz z odniesieniem ich do zidentyfikowanych potrzeb rewitalizacyjnych mające na celu eliminację lub ograniczenie występowania negatywnych zjawisk..... 76
Schemat 5 Struktura zarządzania i wdrażania rewitalizacji w Gminie Opoczno..... 127

Spis tabel

Tabela 1 Nawiązanie Gminnego Programu Rewitalizacji do dokumentów strategicznych i planistycznych..... 10
Tabela 2 Najczęstsze powody korzystania ze świadczeń pomocy społecznej na obszarze rewitalizacji w latach 2010–2014 (liczba osób, którym przyznano świadczenie z danego powodu na 1 000 mieszkańców) 35
Tabela 3 Średnie % wyniki z wybranych części egzaminu gimnazjalnego w 2014 r. – porównanie średniej dla obszaru rewitalizacji (Gimnazjum Nr 2 im. Władysława Jagiełły) i Gminy Opoczno 38
Tabela 4 Zidentyfikowane problemy oraz potencjały wyznaczonych podobszarów rewitalizacji na terenie Gminy Opoczno..... 66
Tabela 5 Projekt podstawowy nr 1 do realizacji na terenie I podobszaru rewitalizacji 78
Tabela 6 Projekt podstawowy nr 2 do realizacji na terenie I podobszaru rewitalizacji 82
Tabela 7 Projekt podstawowy nr 3 do realizacji na terenie I podobszaru rewitalizacji 84
Tabela 8 Projekt podstawowy nr 4 do realizacji na terenie I podobszaru rewitalizacji 87
Tabela 9 Projekt podstawowy nr 5 do realizacji na terenie I podobszaru rewitalizacji 89
Tabela 10 Projekt podstawowy nr 6 do realizacji na terenie I podobszaru rewitalizacji 90
Tabela 11 Projekt podstawowy nr 7 do realizacji na terenie I podobszaru rewitalizacji 92
Tabela 12 Projekt podstawowy nr 8 do realizacji na terenie I podobszaru rewitalizacji 94
Tabela 13 Projekt podstawowy nr 9 do realizacji na terenie I podobszaru rewitalizacji 96
Tabela 14 Projekt podstawowy nr 10 do realizacji na terenie II podobszaru rewitalizacji..... 98
Tabela 15 Projekt podstawowy nr 11 do realizacji na terenie I i II podobszaru rewitalizacji 100
Tabela 16 Projekt podstawowy nr 12 do realizacji na terenie I i II podobszaru rewitalizacji 104
Tabela 17 Charakterystyka uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych..... 107

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
łódzkie
Unia Europejska Fundusz Spójności

Tabela 18 Komplementarność problemowa – potrzeby rewitalizacyjne wraz z odpowiadającymi im celami rewitalizacji i kierunkami działań oraz zaplanowanymi projektami podstawowymi i przedsięwzięciami uzupełniającymi 115
Tabela 19 Wykaz projektów zrealizowanych na wyznaczonych podobszarach rewitalizacji na terenie Gminy Opoczno lub mających wpływ na ich rozwój społeczno-gospodarczy 119
Tabela 20 Szacunkowe ramy finansowe Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Opoczno 122
Tabela 21 Harmonogram wdrażania dokumentu 128
Tabela 22 Wskaźniki monitoringowe wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Opoczno 135
Tabela 23 Zastosowane oraz zaplanowane formy partycypacji społecznej i partnerstwa na poszczególnych etapach rewitalizacji 140

Spis wykresów

Wykres 1 Liczba ludności na wyznaczonym obszarze rewitalizacji (łącznie I i II podobszar rewitalizacji) na terenie Gminy Opoczno w latach 2010–2014 30
Wykres 2 Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w stosunku do ludności ogółem na I podobszarze rewitalizacji Gminy Opoczno w latach 2010–2014 31
Wykres 3 Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w stosunku do ludności ogółem na II podobszarze rewitalizacji Gminy Opoczno w latach 2010–2014 31
Wykres 4 Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w stosunku do ludności ogółem w 2014 roku – porównanie średniej dla I i II podobszaru rewitalizacji oraz Gminy Opoczno 32
Wykres 5 Liczba osób w rodzinie, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na 1 000 mieszkańców na wyznaczonym obszarze rewitalizacji (łącznie I i II podobszar rewitalizacji) na terenie Gminy Opoczno w latach 2010–2014 33
Wykres 6 Liczba osób w rodzinie, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na 1 000 mieszkańców w 2014 r. – porównanie średniej dla obszaru rewitalizacji (łącznie I i II podobszar rewitalizacji) i Gminy Opoczno 33
Wykres 7 Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w % ludności ogółem w 2014 r. – porównanie średniej dla obszaru rewitalizacji (łącznie I i II podobszar rewitalizacji) i Gminy Opoczno 34
Wykres 8 Liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję na 1 000 mieszkańców na wyznaczonym obszarze rewitalizacji (łącznie I i II podobszar rewitalizacji) na terenie Gminy Opoczno w latach 2010–2014 36
Wykres 9 Liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję na 1 000 mieszkańców w 2014 r. – porównanie średniej dla obszaru rewitalizacji (łącznie I i II podobszar rewitalizacji) i Gminy Opoczno 37
Wykres 10 Średnie % wyniki ze sprawdzianu w 6 klasie szkoły podstawowej w 2014 r. – porównanie średniej dla obszaru rewitalizacji (Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Kazimierza Wielkiego) i Gminy Opoczno 38

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
łódzkie
Unia Europejska Fundusz Spójności

Wykres 11 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych przypadających na 10 tys. mieszkańców w Gminie Opoczno w latach 2010–2014 39
Wykres 12 Średnia % frekwencja w wyborach władz samorządowych 2014 r. – porównanie średniej dla obszaru rewitalizacji (łącznie I i II podobszar rewitalizacji) i Gminy Opoczno .. 41
Wykres 13 Liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym 2014 r. – porównanie średniej dla obszaru rewitalizacji (łącznie I i II podobszar rewitalizacji) i Gminy Opoczno..... 42

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
łódzkie
Unia Europejska Fundusz Spójności

Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
łódzkie
Unia Europejska Fundusz Spójności